ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 15

ASIA:

Tokiossa olevan lähetystö raportti n:o 1.

Ministeri Talvanne

31/3 1937

5000—12—35—5337

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 126 - 28.

Tokio SSA 31 P:NÄ maalis KUUTA 19 37.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ Salainen.
N:o 10/186 Yal. 1937.
23/4-37
KYMMÄ 5 | LIITTEITÄ C/15

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 1:

"Kilungin-tapahtuma".

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen toimittaa Ulkoasiainministeriölle 8 kappaletta tälle päivälle päivättyä raporttiansa n:o 1.

Ministeri: Hagfvelberg.

UE 3: A 4.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 1.

Tokio ssa 31 p:nä maalis kuuta 1937.

ULKOASIAINMINISTERIÖ
10/186 Sal 37
23/4-37
PYYNNÖ | OSASTO | ASIA
5 | C 15

Asia: Kilungin-tapahtuma.

Englantilaisen sukellusvenelaivueen vieraillessa viime lokakuun alussa Formosan vesillä sattui Kilungin (nimen englantilainen muoto: Keelung) satamakaupungissa eräs välikohtaus. Kun näytti siltä, että tapahtuma oli vain vähäpätöinen poliisijuttu, en pitänyt sitä selostamisen arvoisena. Nyt on kuitenkin osoittautunut, että siitä on paisunut tärkeä asia, joka pitää kahden suurvallan suhteet epänormaalisina. Lyhyt selostus lienee senvuoksi paikallaan.

Japanilaisen virallisen version mukaan kolme lomailevaa englantilaista merisotilasta saapui keskiyöllä vuokra-autossa Taihokusta Kilungiin. Tultuaan perille he rupesivat autonajajan kanssa riitelemään maksusta. Japanilaisia poliiseja saapui paikalle. Kun merisotilaat olivat niin päihtyneitä, että poliisit eivät saaneet heidän puheistaan selvää, he veivät nämä poliisiasemalle, josta sotilaat selviydyttyään pääsivät palaamaan laivoilleen. Siis erittäin banaali juttu.

Englantilainen virallinen versio sitävastoin on toinen. Sen mukaan sotilaat ensiksikään eivät olleet humalassa. He olivat jo aikaisemmin maksaneet kyydin, mutta kun matka päättyi Kilungissa, autonajaja vaati sotilailta maksua tois-

JAKELUOHJE:
Tavallinen ja lisäksi
Puolustusministeriölle.

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:
Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ..... ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

tamiseen. Paikalle saapuneet japanilaiset poliisit asettuivat autonajajan puolelle, kuljettivat sotilaat asemalleen ja siellä pahoinpitelivät heitä.

Englanti on vaatinut tapauksesta täyttä hyvitystä. Kilungista asian käsittely siirtyi Tokioon, jossa Ison-Britannian suurlähetystö siitä alkaen on neuvotellut ulkoministeriön kanssa pitäen jyrkästi kiinni vaatimuksistaan. Englannin parlamentissa on asiasta tehty useita välikysymyksiä. Viime syksynä Englannin Tyynenmeren-laivasto sai uuden päällikön, mutta tämä on kieltäytynyt lähtemästä tavanmukaiselle vierailulle Japanin vesille, ennenkuin asia on selvitetty.

Olen Ison-Britannian täkäläiseltä laivasto-asiamieheltä tiedustellut, miksi asiasta on tehty niin tärkeä. Hän vastasi, että Englannin laivaston tapoihin kuului selvittää merisotilaille satamissa sattuvat järjestyshäiriöt lyhyesti ja kivuttomasti. Mutta nyt oli kysymyksessä räikeä tapaus. Englannin laivastoviranomaiset olivat täysin vakuuttuneita siitä, että sotilaat tässä tapauksessa olivat olleet aivan viattomia. Kun japanilaiset poliisimiehet olivat puoltaneet autonajajaa, joka yritti tehdä petosta Englannin laivaston miehille, ja pidätettyään sotilaat olivat pahoinpidelleet heitä, oli Englannin laivaston saatava hyvitys.

Oh huomattava, että vaikka Japanissa yleensä kohteliaisuus on kehitetty pitemmälle kuin missään länsimaissa, poliisimiehet täällä usein kohtelevat katuyleisöä töykeähköstì. Tämä johtunee siitä, että kun Japanin nykyinen poliisilaitos luotiin, se rekrytoitiin suureksi osaksi samurai-

luokasta, jolla muuhun väestöön verrattuna oli ollut erikoisasema. Englannin laivastoa on nyt loukannut poliisien osoittama mielivaltaisuus.

Japanin ulkoministeriö haluaisi nähtävästi sovitella, mutta ei ole vielä saanut sisäministeriötä taivutetuksi. Äskettäin kertoi minulle tri Thomas BATY, englantilainen kansainvälisen oikeuden auktoriteetti, joka parin vuosikymmenen ajan on ollut Japanin ulkoministeriön palveluksessa juridisena neuvonantajana, että hän oli saanut tehtäväkseen matkustaa Kilungiin tutkimaan asiaa. Ehkäpä sen ratkaisu näin ollen on odotettavissa.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 15

ASIA:

Tokiossa olevan lähetystön raportti n:o 2.

Ministeri Talvanne

31/3 1937

5000—12—35—5337

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 127 - 29.

Tokio SSA 31 P:NÄ maalis KUUTA 19 37.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Salainen.

11/186 Sal: D 37

27/4-37

5 C 15

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 2:

"Vuoden 1940 olympialaiset".

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen toimittaa Ulkoasiainministeriölle 8 kappaletta tälle päivälle päivättyä raporttiansa n:o 2.

Ministeri: Hugo Wahrman

UE 3: A 4.

T O K I O SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 2.

Tokio ssa 31 p:nä maalis kuuta 1937.

UI
II 186 Sal. 8 37
27/4-37
5 C 15

Asia: Vuoden 1940 olympialaiset.

Vuoden 1936 raportissani n:o 51 mainitsin, että tulevien olympialaisten kisojen valmistelut täällä ovat kangerrelleet. Eivätkä ne vieläkään ole päässeet hyvin edistymään.

Mainitussa raportissa kerroin kisojen järjestelykomitean asettamisesta. Tammikuussa valittiin siihen jäseniksi vielä ulko-, sisä-, finanssi- ja kulkulaitosministeriöiden varaministerit (jotka vastaavat Suomen ministeriöiden kansliapäällikköitä). Komitea on siis saanut ylen virallisen kokoonpanon. Monien urheilu- ja muiden piirien tahoilta on jo ehditty arvostella, että se toimii liian byrokraattisesti.

Erikoinen alikomitea on harkinnut stadionin paikan määräämistä. Tutkittuaan toistakymmentä eri paikkaa alikomitea tammikuulla päätti ehdottaa siihen tarkoitukseen Meidžitemppelin ulkopuistoa, jossa nyt jo on Japanin suurin urheilustadion ja uimahalli. Arveltiin, että tämä stadion voitaisiin 2 miljoonalla jenillä (¥ = noin Smk 13:40) laajentaa mahduttamaan 80,000 henkeä, kun taas aivan uuden rakentamiseksi ~~olisi~~ tarvittaisiin 10 - 14 miljoonaa jeniä.

JAKELUOHJE:
Tavallinen ja lisäksi Opetusministeriölle ja konsuli Ernst KROGIUKSELLE.
UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:
Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Kaikkiaan arvioidaan kisojen järjestämistä varten saatavan kokoon jonkinverran yli 10 miljoonaa jeniä.

Järjestelykomitea on sen jälkeen eri kertoja harkinnut paikkakysymystä, mutta ei ole vielä tehnyt ratkaisevaa päätöstä. Mm. kansainvälisen olympialaiskomitean jäsen kreivi SOJEŠIMA on vastustanut alikomitean ehdotusta.

Toinen ratkaisematta oleva asia on kisojen ajan määrääminen. Järjestelykomitea on harkinnut kolmea eri ehdotusta, joiden mukaan kisat alkaisivat joko elokuun 1:senä, saman kuun lopussa tai syyskuun 10:ntenä. Päätöstä ei ole vielä tehty.

Olen omasta puolestani vakuuttunut siitä, että jos kisat aletaan ennen viimeksi mainittua aikaa, on esim. suomalaisten urheilijain äärimmäisen vaikea kilpailla kostean kuuman ilman vuoksi.

Suomessakin käynyt urheilun johtomies tri Tadaoki JAMAMOTO on julkaissut ASAHI-lehdessä kirjoituksen, jossa hän esittää pelkonsa siitä, että valmistustyöt liiaksi viipyvät ja että kisoja ei saada hyvin järjestetyiksi. Hän huomauttaa, että kun Japani kerran sai Italian ja Englannin luopumaan ehdokkuudestaan ja voitti Suomen, se ei nyt saa panna toimeen fiaskoa.

Voin mainita, että Ison-Britannian suurlähettiläs Sir Robert CLIVE muutama päivä sitten luottamuksellisesti kertoi vaimolleni kreivi SOJEŠIMAn sanoneen hänelle, että hän, SOJEŠIMA, jo toivoi, että kisat eivät olisi tulleetkaan Japaniin.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 15

ASIA:

Tokiossa olevan lähetystö raportti n:o 3.

Ministeri Valvanne

21/3 1937

5000—12—35—5337

T O K I O SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 128 - 30.

Tokio SSA 31 P:NÄ maalis KUUTA 1937.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Salainen.

12/186 Vol. 3. 37

23/V-37

5 C15

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 3:

"Keskustelu pääministeri HAJAŠIn kanssa".

Tämän ohessa lähetystö kunnioittaen toimittaa Ulkoasiainministeriölle 8 kappaletta tälle päivälle päivättyä raporttiansa n:o 3.

Ministeri: Aleg Walvanne

UE 3: A 4.

T O K I O SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 3.

Tokio ssa 31 p:nä maalis kuuta 1937.

12/186 Tal. 1937

23/4-37

Asia: Keskustelu pääministeri

HAJAŠIn kanssa.

Muodostettuaan hallituksensa pääministeri, kenraali HAJAŠI hoiti myös ulkoministerin tehtäviä siihen asti, kunnes SATO ehti saapua Pariisista Tokioon. Ulkoministerin ominaisuudessa hän otti erikseen vastaan kunkin täällä olevan lähetystön päällikön.

Saavuttuani hänen puheilleen kenraali HAJAŠI muistutti taas minulle, että hän maailmansodan aikana oli kerran matkustanut Suomen läpi. Hän sanoi saaneensa miellyttävät vaikutelmat maastamme ja sanoi aina muistavansa tätä matkaa.

Pääministeri totesi, että Suomen ja Japanin välillä ei ollut mitään erikoisia pulmia. Hän sanoi olevansa valmis tekemään kaikkensa kehittääkseen maidemme hyviä välejä ja pyysi minua, milloin vain tarvitsisin, kääntymään hänen puoleensa.

Pyydän tässä yhteydessä viitata, että vuoden 1935 raportissani n:o 17 selostin keskustelua, joka minulla oli kaksi vuotta sitten silloin SAITOn hallituksessa sotamini-

JAKELUOHJE: Tavallinen.

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:
Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ..... ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

terinä toimivan kenraali HAJAŠIn kanssa hänen ollessaan lähetystössämme päivällisvieraana.

Hugo Schauman

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 15

ASIA:

Tokiossa olevan lähetystön raportti n:o 4

Ministeri Valvanne

31/3 1937

5000—12—35—5337

T O K I O SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 129 - 31.

Tokio SSA 31 P:NÄ maalis KUUTA 19 37.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Salainen.

13/186 Pol. 3 37.

22/4-37

5 C 15

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 4:

"Prinssi TŠITŠIBUn matka".

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen toimittaa Ulkoasiainministeriölle 8 kappaletta tälle päivälle päivättyä raporttiansa n:o 4.

Ministeri: Hugo Valvanne

UE 3: A 4.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 4.

Tokiossa 31 p:nä maaliskuuta 19 37.

ULKOASIAINMINISTERIÖ
13 186 Sal. S 37.
27/4. 37
5 C15

Asia: Prinssi TSITSIBUn matka.

Japanin keisarin vanhimman veljen, prinssi TSITSIBUn (CHICHIBUn) ja hänen prinsessansa Euroopan-matkasta olen kertonut viime vuoden raporteissani n:ot 37 ja 48.

Viime tammikuussa eräs hoviministeriön virkamies kertoi minulle, että prinssiparin matka, joka aikaisemmin oli ollut suunniteltu vuoden kestäväksi, oli finanssisyistä supistettu vain 7 - 8 kuukauden pituiseksi. Hän selitti, että Japanin keisarillisen prinssin ja hänen seurueensa ulkomaanmatka tuli kovin kalliiksi.

Suomessa aikaisemmin sotilasasiamiehenä ollut everstiluutnantti TERADA, joka yleisesikunnassa on palvellut samassa osastossa kuin prinssi TSITSIBU, kertoi helmikuulla puhuneensa tämän kanssa matkasta. Prinssi oli vakuuttanut, että jos hänen matkansa ulotetaan pohjoismaihin, hän aikoi myös käydä Suomessa. Tämän Pohjolan-matkan prinssi oli sanonut mieluimmin haluavansa tehdä alkukesästä, ehkä kesäkuulla.

Kun hoviministeri MATSUDAIRA (joka sivumennen mainiten on prinsessa TSITSIBUn isä) helmikuussa oli luonani

JAKELUOHJE: Tavallinen.

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:
Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ..... ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

päivällisillä, kysyin häneltä, miten prinssiparin matkasuunnitelmat olivat edistyneet. Hän vastasi, että matkasuunnitelma olikin päätetty vahvistaa etukäteen vain Lontoon kruunajaisiin asti, joissa prinssi tulisi edustamaan Japanin keisaria. Lontoossa neuvoteltaisiin Euroopan eri maihin akkreditoitujen Japanin lähettiläiden kanssa ja vasta sen jälkeen ratkaistaisiin lopullisesti, mihin maihin prinssipari Englannista käsin lähtisi.

Samanlaisia tietoja on minulle vielä antanut prinssin matkaseurueen johtaja, hovin yliseremoniamestari varakreivi MATSUDAIRA (ylempänä mainitun hoviministerin sukulainen).

Maaliskuun 18 päivänä tapahtui prinssiparin juhlallinen lähtö Tokiosta. Samalla julkaistiin siihen mennessä vahvistettu matkasuunnitelma.

Sen mukaan prinssi ja prinsessa ottavat Englannissa osaa kruunajaisten yhteydessä seuraavina päivinä järjestettyihin eri juhlallisuuksiin:

Toukokuun 5 - 6, 10 - 15 ja 20 päivinä.

Kesäkuun 9 päivänä (sotilasparaati) ja 22 päivänä (puutarhajuhla).

Lokakuun puolivälissä prinssipari suunnitelman mukaan saapuu New Yorkiin lähteäkseen marraskuun keskivaiheilla San Franciscosta Japaniin.

Lontoon-ministerimme seurannee aikanaan, mitä Englannissa matkasta päätetään.

Tiedän, että Skandinavian maat odottavat kiinnostuneesti, tuleeko prinssipari niissä käymään.

Hugo Valvanne.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 15

ASIA:

Tokiossa olevan lähetystön raportti n:o 5.

Ministeri Valvanne

31/8 1937

5000—12—35—5337

T O K I OSSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 130 - 32.

Tokio SSA 31 P:NÄ maalis KUUTA 19 37.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Salainen.

14/186 Sal. S 37.

23/4-37

5 C15

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 5:

"Keskustelu ulkoministeri SATOn kanssa".

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen toimittaa Ulkoasiainministeriölle 8 kappaletta tälle päivälle päivättyä raporttiansa n:o 5.

Ministeri: Aage Wahrmann

UE 3: A 4.

T O K I O SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 5.

Tokio ssa 31 p:nä maalis kuuta 1937.

ULKOAS.
32 14 186 Sal. S 37.
23/4-37
5 C15

Asia: Keskustelu ulkoministeri SATOn kanssa.

Ulkoministeri SATO otti virkaan astuttuaan tavan mukaisesti vastaan täällä olevien lähetystöjen päälliköt.

Hän huomautti olleensa niin kauan poissa Japanista eri diplomaattisissa tehtävissä, että hänen oli uudelleen perehdyttävä maansa oloihin.

Olin aikoinani tutustunut SATOon Kansainliitossa, ja keskustelumme aikana hän muisteli niitä suomalaisia, joiden kanssa hän oli Genève'issä joutunut työskentelemään.

Erikoisesti SATO pyysi lähettämään terveisensä Herra Ulkoasiainministeri HOLSTIlle sanoen olevansa tyytyväinen siitä, että he nyt ovat ulkoministerin ominaisuudessa kollegoja. Hän sanoi panneensa erittäin suurta arvoa Herra Ulkoasiainministerin taitavalle toiminnalle Kansainliitossa.

SATO sanoi olevansa tyytyväinen siitä, että Japani nyt on saanut varsinaisen ministerin Helsinkiin. Hän sanoi tuntevansa hyvin ministeri SAKOn ja toivovansa, että hän menestyisi Suomessa.

Herp Valvanne.

JAKELUOHJE: Tavallinen.

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:
Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ..... ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 15

ASIA:

Tokiossa olevan lähetystö raportti n:o 6.

Ministeri Valvanne

31/8 1937

5000—12—35—5337

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

KIRJELMÄ n:o 131 - 33.

Tokio SSA 31 P:NÄ maalis KUUTA 19 37.

15/187 Tal. 8 37.
22/4-37

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 6:

"Japani ja Espanja".

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen toimittaa Ulkoasiainministeriölle 8 kappaletta tälle päivälle päivättyä raporttiansa n:o 6.

Ministeri: Leegpoldsdorff.

UE 3: A 4.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 6.

Tokio ssa 31 p:nä maalis kuuta 1937.

Asia: Japani ja Espanja.

ULKOASIAINMINISTERIÖ
15 187 Tal. E. 1937
27/4-37
OSASTO
5 C 15

Sinä aikana kuin viime vuonna olin lomallani poissa Japanista, Espanjan täkäläinen ministeri MÉNDEZ de VIGO antoi elokuun 26 päivänä julkilausuman, jossa hän sanoutui kenraali FRANCOn kannattajaksi. Pari päivää myöhemmin hän sai Madridista sähkeen, jossa ilmoitettiin, että hänet oli erotettu Espanjan ministerin virasta, ja vähän myöhemmin hän lähti täältä Eurooppaan jääden sinne.

Lähetystössä on sen jälkeen isännöinyt lähetystöneuvos de MOLINA, joka hänkin mielipiteiltään on FRANCOn kannattaja. Hän ei ole kuitenkaan julkisesti esiintynyt lähetystönpäällikkönä pyrkien siten välttämään ikävyyksien aiheuttamista Japanin hallitukselle. Ulkoministeriö on tähän asti pysyttänyt sekä de VIGOn että de MOLINAn nimet diplomaattiluettelossa.

Olen luottamuksellisesti saanut tietää, että de MOLINA viime maaliskuun 5 päivänä sai omituisen (ehkä tahallisesti järjestetyn) erehdyksen kautta käsiinsä Valencian-hallitukselta saapuneen sähkeen, jossa tämä ilmoitti nimittävänsä uuden edustajan Tokioon.

JAKELUOHJE:
Tavallinen.

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:
Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ..... ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Maaliskuun 29 päivänä Japanin Madridiin valtuutettu ministeri virallisesti ilmoitti täkäläiselle ulkoministeriölle, että Espanjan hallitus oli nimittänyt ensimmäiseksi lähetystösihteeriksi ja va. asiainhoitajaksi Tokioon hra J. L. ALVAREZin, joka tähän asti on toiminut eräässä Osakan koulussa espanjankielen opettajana.

Hra ALVAREZ on jo saapunut pääkaupunkiin ja asettunut yhteyteen ulkoministeriön kanssa. Eräälle tuttavalleni, joka hänet oli tavannut, hän oli sanonut nimityksen tulleen hänelle yllätyksenä. Hän oli lisännyt pelkäävänsä, että jotkut voivat nyt luulla häntä kommunistiksi, jollainen hän ei suinkaan ollut.

Ulkoministeriö on jo keskustellut de MOLINAn kanssa Espanjan lähetystön luovuttamisesta ALVAREZille. Saamieni tietojen mukaan de MOLINA on ilmoittanut, että hän on viime kesästä lähtien omin yksityisvaroinsa pitänyt yllä lähetystötaloa (joka on Espanjan hallituksen äskettäin rakennuttama ja mallikelpoisessa kunnossa) eikä aio sitä luovuttaa, ennenkuin hän on saanut korvauksen kuluistaan.

Ulkoministeriö koettaa parhaillaan löytää jonkinlaisen ratkaisun delikaattiin tilanteeseen.

Viime tammikuussa STT tiedoitti Suomen lehdille, että Espanjaan odotettiin saapuvan 3,000 japanilaista vapaaehtoista. Täällä en ole kuullut mitään sellaisesta asiasta eikä mitään vapaaehtoisten värväystä ole ainakaan julkisesti harjoitettu.

Pyydän muuten viitata viime vuoden raporttiini n:o 43, joka koski Japanin hallituksen suhtautumista Espanjan-kysymykseen.

Aarno Salovaara

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 15

ASIA:

Tokiosta olevan lähetystön raportti n:o 7.

Ministeri Valvanne

1/4 1937

5000—12—35—5337

T O K I O SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 134 - 34.

Tokio SSA 1 P:NÄ huhti KUUTA 19 37.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ
Salainen.
N:o 16/187 Sal. E. 37
22/4-37 | S | Liit.
LUKIJA | OSASTO | ASIA
5 | C15

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 7:

"Japanin sisäpolitiikkaa".

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen toimittaa Ulkoasiainministeriölle 8 kappaletta tälle päivälle päivättyä raporttiansa n:o 7.

Ministeri: Hegelstrom

UE 3: A 4.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 7.

Tokiossa 1 p:nä huhtikuuta 1937.

ULKOASIAINMINISTERIÖ
16/187 Sal. B. 1/37.
27/4-37 | LIITE
OSASTO | ASIA
8 | C 15

Asia: Japanin sisäpolitiikkaa.

Viime vuoden tärkein sisäpoliittinen vaihe oli epäilemättä "helmikuun 26:nnen päivän tapahtumaksi" virallisesti nimitetty radikaalioikeistolainen vallankaappausyritys. Sen toimeenpani, kuten aikoinaan olen kertonut, ryhmä armeijan nuoria upseereia, jotka aikaisempina vuosina olivat ruvenneet kiihkeästi politikoimaan harrastaen absoluuttista keisarivaltaa ja ns. Šova-restaurointia (viittaus vuoden 1867 Meidži-restaurointiin; Šova on nykyisen keisarin hallituskauden nimitys).

Yritys kuitenkin epäonnistui. Lomalla ollessani viime kesänä 15 "tapahtuman" johtajaa tuomittiin kuolemaan ja arkebusoitiin (samoinkuin mm. viime vuoden raportissani n:o 8 mainittu everstiluutnantti AIZAWA) ja 61 muuta tuomittiin vankeusrangaistuksiin. Seurauksena oli, että radikaalioikeistolainen suunta, joka varsinkin kenraali ARAKIn sotaministerikautena sai paljon kannattajia armeijan nuorimpien upseerien keskuudesta, on ainakin tällä hetkellä väistynyt syrjään Japanin sisäpolitiikan etualalta.

Loppupuolella vuotta, jolloin parlamentti Japanissa ei istu, HIROTAn hallitus keskitti voimansa budjetin valmis-

JAKELUOHJE: Tavallinen.

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:
Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

tamiseen. Kuten tunnettua armeija ja laivasto ovat, sen jälkeen kuin Japani irtisanoutui Kansainliitosta, vaatineet vuosi vuodelta yhä valtavampia määrärahoja. Tällä kertaa armeija vaati jopa 43.3 %:n ja laivasto 23.6 %:n korotusta kuluvan vuoden määrärahoihinsa. Seurauksena oli, että kun hallitus vuoden lopussa sai valmiiksi menoarvioehdotuksensa, se nousi 3,038.5 miljoonaan jeniin ollen suurin budjetti, mikä Japanissa on milloinkaan parlamentille esitetty.

Tammikuun 21 päivänä parlamentti kokoutui sitä käsittelemään. Kun pää-, ulko- ja finanssiministeri olivat puhuneet alkajaisistunnossa, parlamentin jäsenet saivat ensimmäisen kerran puolen vuoden väliajan jälkeen virallisesti puuttua valtion asioihin. Alkoi välikysymysten sarja, jonka aikana varsinkin 68-vuotias parlamentaarikko , entinen puhemies HAMADA, teki kiivaan hyökkäyksen armeijan politikointia vastaan. Hän viittasi sotilashenkilöiden viime vuosina tekemiin useihin atentaatteihin ja vallankaappausyrityksiin ja selitti, että upseerit olivat politiikkaan sekaantuessaan syyllistyneet epäkohtiin. Hän huomautti, että hallitusmuodon mukaan puolueet olivat valtion orgaaneja, upseerit sensijaan eivät saaneet vakinaisessa palveluksessa ollessaan sekaantua politiikkaan.

Sotaministeri TERAUTSI nousi kiihtyneenä vastaamaan ja selitti, että HAMADA oli puheessaan loukannut sotilashenkilöiden kunniaa. HAMADA vastasi siihen, että jos pikakirjoitustekstiä tarkastettaessa havaitaan, että hänen lausuntonsa oli ollut loukkaava, hän oli valmis tekemään hara-

kirin. Päinvastaisessa tapauksessa hän vaati sotaministeriä tekemään itselleen tämän operaation !

Muutkin puhujat istunnossa arvostelivat kiivaasti hallitusta, mutta mitään äänestystä ei tapahtunut.

Kun istunto oli päättynyt, sotaministeri TERAUTSI vaati, että parlamentti oli hajoitettava. Muut hallituksen jäsenet eivät kuitenkaan pitäneet kriisiä niin vakavana. On Japaninkin eduskunnassa toki totuttu kuulemaan väkeviä sanoja.

Meriministeri amiraali NAGANO yritti seuraavana päivänä välitellä. Hän asettui yhteyteen johtavien parlamentinjäsenten kanssa ja sai heidät suostumaan sovittelumenettelyyn. Sotaministeri TERAUTSI kuitenkin edelleen vaati hajoitusta. Kun ei kukaan muu hallituksen jäsen, ei meriministerikään, sitä kannattanut, HIROTA tammikuun 23 päivänä jätti keisarille hallituksen eronpyynnön.

Mikäli tiedän, TERAUTSIn jyrkkä kanta perustui armeijan niin sanoakseni "everstiryhmän" vaikutukseen. Tämä ryhmä vastustaa nuorempien upseerien harrastamaa Šova-restaurointia ja oli juuri viime kesänä puhdistanut armeijan tämän suunnan kiihkeimmistä kannattajista. Se tahtoo kuitenkin parlamenttia, finanssipiirejä, vieläpä oleviin oloihin tyytyviä vanhempia upseereita, "kenraaleja", vastaan vahvistaa armeijan vaikutusvaltaa. Se pyrkii luomaan entistä tehokkaamman mekanisoidun armeijan ja tahtoisi järjestää maan koko talouselämän ennen kaikkea tätä tarkoitusta silmällä pitäen. Nyt oli "everstiryhmän" mielestä otollinen hetki käsissä tehostaa sen vaikutusvaltaa.

Iäkkään genron, prinssi SAIONDŽIn, tuli hallituksen eron johdosta ehdottaa keisarille uusi pääministeri. Hän ehdotti reservissä olevaa kenraali UGAKIa, joka viime vuonna oli eronnut Korean kenraalikuvernöörin toimesta. Häntä pidetään taitavana poliitikkona; parlamentti- ja talouspiireissä hänellä näyttää olevan enemmän kannatusta kuin kenelläkään muulla sotilaalla.

UGAKI sai viidessä päivässä hallituksen muuten valmiiksi paitsi että sotaministeri puuttui. Hallitusmuodon mukaanhan sotaministerinä voi olla vain täysi kenraali. UGAKI neuvotteli pitkälti armeijan kolmen tärkeimmän viranhaltijan kanssa: yleisesikunnan päällikön, keisarillisen prinssin KANINin, sotilaskasvatuksen ylitarkastajan kenraali SUGIJAMAn ja edellisen sotaministerin TERAUTŠIn. Lopputulos oli kielteinen: nämä johtavat upseerit selittivät, että jos UGAKI muodostaisi hallituksen, he eivät voisi vastata armeijan kurista; senvuoksi he eivät voineet suositella sotaministeriä.

Epäonnistuminen kuohutti UGAKIa niin syvästi, että hän kirjoitti prinssi KANINille pyytäen vapautusta koko sotilasarvostaan! Samalla hän julkisessa lausunnossa selitti, että edellä mainitut kolme upseeria eivät edustaneet koko armeijan käsitystä.

Mikäli tietoni ovat oikeat, UGAKIn yritys sekin murtui juuri armeijan "everstiryhmän" vastustukseen. Oliko tähän syynä se, että UGAKI oli vuonna 1925 sotaministerinä ollessaan lakkauttanut neljä divisioonaa (tosin käyttäen varat armeijan mekanisointiin) vai yleensä hänen itsenäinen

esiintymisensä, joka tapauksessa armeijan määräävä ryhmä ei häntä hyväksynyt.

UGAKIn jälkeen genro SAIONDŽI ehdotti pääministeriksi ensi sijalla salaneuvoston presidenttiä HIRANUMAa ja toisella kenraali HAJAŠIa. Kuten aikaisemmin olen raportoinut, HIRANUMAa on yleensä pidetty oikeistoradikaalin suunnan pääministeriehdokkaana. Hän kieltäytyi nyt heti. Sensijaan HAJAŠI otti vastaan tehtävän ja onnistui pian saamaan kokoon hallituksen ytimen, jota hän myöhemmin on täydentänyt.

Tunnen kenraali HAJAŠIn siitä asti kuin hän ARAKIn jälkeen tuli sotaministeriksi SAITOn hallitukseen. Hän on hiljainen, lujaluonteinen sotilas, joka pyrkii täyttämään velvollisuutensa keisaria kohtaan eikä harrasta äärimmäisyyssuuntia.

Ulkoministeriksi HAJAŠI oli valinnut viimeksi Pariisissa suurlähettiläänä olleen Naotake SATOn. Japanin diplomatiassa on viime aikoina nuorempien voimien painostus tullut niin ankaraksi, että vaikka SATO on vasta 54-vuotias, hän oli Japanin iäkkäin suurlähettiläs, kun hän kuluvan vuoden alussa pyysi siirtoa disponibilitettiin.

Sotaministeriksi HAJAŠI sai aikaisemmin mainitun sotilaskasvatuksen ylitarkastajan kenraali SUGIJAMAn, meriministeriksi amiraali JONAIn ja finanssiministeriksi Japanin kauppa- ja teollisuuskamarin presidentin JUKIn.

Silmiinpistävä piirre hallituksen kokoonpanossa oli, että parlamentin puolueet eivät olleet siinä edustettuina.

JUKI selitti ensimmäisessä parlamenttipuheessaan, että

puolustuslaitos ja valtiotalous olivat samojen rattaiden kaksi pyörää, joiden oli yhdenmukaisesti pyörittävä. Hän teki useita supistuksia edellisen hallituksen budjettiin. Armeijan ja laivaston hän sai kummankin taipumaan 23 miljoonan jenin vähennykseen. Suurin muutos tehtiin kuitenkin sisäministeriön budjettiin: siitä pyyhittiin 162 miljoonaa, joka määrä erinäisten avustusten muodossa olisi lähinnä tullut maalaisväestön hyväksi. JUKIn menoarvioehdotus, joka päättyi 2,813.9 miljoonaan jeniin, oli 224.6 miljoonaa pienempi kuin edellisen raheministerin BABAn laatima, mutta kuitenkin 502.4 miljoonaa suurempi kuin kuluvan vuoden menoarvio.

Budjetin käsittelyn yhteydessä hallitmksen politiikka sai osakseen kirpeätä arvostelua. Mutta budjettiin ei tullut muutosta. Maaliskuun alussa edustajakamari ja saman kuun 29 päivänä ylähuone hyväksuivät sen sellaisenaan.

Kun mauri oli tehnyt tehtävänsä, se sai mennä. Maaliskuun 31 päivänä edustajakamari yllättävästi hajoitettiin. Hallitus selitti vain, että se "oli jarruttanut kiireellisiä hallintotoimia" viitaten erinäisiin toisarvoisiin lakiehdotuksiin, joita kamari ei ollut käsitellyt loppuun.

Tämä päätös tuli Japanin julkiselle elämälle odottamattomana. Viimeiset vaalit oli suoritettu hiukan toista vuotta sitten, ja edustajakamari oli näyttänyt toimivan kyllinkin nöyräniskaisena. Ehkä se olikin ollut liian nöyrä, sillä määräävät puolueet, minseito ja seijukai, näyttävät viime vuosien kuluessa menettäneen otteensa maan asioitten hoitamiseen. Merkeistä päättäen hallitus koettaa järjestää uuden puolueen, joka vielä tottelevammin tulee noudattamaan

sen ohjausta.

Toukokuusta 1925, jolloin yleinen äänioikeus tuli voimaan, joulukuuhun 1930, jolloin pääministeri HAMAGUTŠI joutui poliittisen atentaatin kohteeksi, Japanissa yritettiin noudattaa parlamentaarista järjestelmää länsimaiseen malliin. Sen jälkeen oikeistoradikaalinen suunta, jolla oli voimakasta kannatusta armeijan piirissä, vaikutti hallitusten kokoonpanoon ja maan asioiden hoitoon. Nyt näyttää siltä, niinkuin "helmikuun 26 päivän tapahtuman" epäonnistuttua oikeistoradikaalinen suunta olisi menettänyt vaikutustaan. Tällä hetkellä Japani näyttää palaavan siihen byrokraattiseen järjestelmään, joka pääasiallisesti oli vallalla Meidži-hallituskautena. Tämä järjestelmä nojautuu varsinaisesti armeijaan ja virkamiespiireihin. Se kannattaa talouselämän kontrollointia, mutta ei kuitenkaan sellaista valtiososialismia, jota Šova-restauroinnin ajajat ovat näyttäneet tavoittelevan.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 15

ASIA:

Tokiossa olevan Lähetystön raportti n:o 8.

Ministeri Valvanne

7/4 1937.

5000—12—35—5337

T O K I O SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

KIRJELMÄ n:o 166 - 35. Amerikan kautta.

Tokio SSA 7 P:NÄ huhti KUUTA 19 37.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. 19

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 8:

"Ministeri HOLSTIn Moskovan-matka".

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen toimittaa Ulkoasiainministeriölle 8 kappaletta tälle päivälle päivättyä raporttiansa n:o 8 sekä sen ensi sivulla mainitun JAPAN TIMESin viime maaliskuun 12 päivän numeron johtoartikkelin leikkeen.

Ministeri:

(JAPAN TIMES 12/III, 1937.)

TOKYO, FRIDAY, MARCH 12, 1937

The New Line-Up In Europe

If Praha is not as closely associated with Moscow as Berlin would like the world to believe it to be, Soviet Russia has recently consummated close friendships with two of the North Baltic states which were inimical before. These are Lithuania and Finland. Simultaneously, it is interesting to note, Switzerland has renewed its aversion for things communist.

M. Hodza, Premier of Czechoslovakia, friend of M. Benes, is a Slovak who first became known politically when he founded a newspaper in Budapest 30 years ago. Denying officially the German pretentions, he declared that the stories about airdromes for the Soviets and of Soviet officers in the Czech army were false. He added: "Close as our country is to Soviet Russia, geographically and racially, it is perhaps the country in Europe where Soviet doctrines have made the most complete fiasco."

Finland was long one of the most lacerating thorns in the skin of Soviet Russia. Now, after nearly a score of years of ceaseless effort, Moscow seems to have made the first big step towards converting it into a subsidiary state.

The extreme left movement it has fostered there for years finally resulted in the defeat of M. Svinhufvud, as president of the Republic. He was such a ferocious adversary of communism that he was known in Germany as the "Finnish Hindenburg."

Finland in consequence has a government of socialists and agrarians whose Foreign Minister after going to Moscow to seal the new friendship with Soviet Russia has consented to a new treaty. This is destined to remove all possibility of Finland serving as a buffer state or a military base for Germany against the Soviets on the extreme North of the Baltic.

Lithuania, the southernmost of the three other Baltic states on the Russian side, has recently thrown in its lot, at least to a degree, with the Soviets. Its old ties with Germany have long been weakened by the difference of opinion about Memel which has existed since the end of the World War. The possibility of Lithuania being friends with Poland has always been prevented by the Lithuanian stand over Vilna which the Versailles Treaty placed in Polish territory.

It appears now that to spite its one time friends, Germany and Poland, little Lithuania has fallen into the arms of Soviet Russia. For the Lithuanian Foreign Minister went off to Moscow as soon as the Finnish Foreign Minister left there.

The agreement with Lithuania and Soviet Russia is said to be something more than one of mutual assistance. The Soviet would furnish Lithuania with war material and lend her aid in case of need. Lithuania would agree immediately to take on Soviet instructors to develop her air corps, and build airdromes which in case of war could serve as Soviet aviation bases.

As far as can be known, Estonia, the northernmost of the three former Russian provinces on the Baltic, and its southern neighbor Latvia, are still staunch adversaries of Soviet Russia. Twice the latter has attempted to crush them and twice failed. But there has been no attempt in recent years and there is not likely to be any so long as they are both stoutly supported morally by Germany and financially by the United States, as they have been for years.

But the success of Moscow in Finland and Lithuania are real and important wedges driven into German and Polish defense against their potential enemy.

After World War days when revolutionists and spies of all nations made Geneva their capital, Switzerland, the world's first socialist state, turned its thumb down on communism. It was against the protest of the Swiss delegate to the League of Nations, and in spite of objections advanced by the Swiss Federation's President at Berne, that Soviet Russia was ever admitted to membership in the League.

This hostility of the Swiss finally subsided, and communism was permitted to gain a foothold in the Federation. The municipal government of Geneva was soon affected by the change. Their regime is now so much menaced that the Berne authorities have taken steps to halt all Comintern activity on Swiss territory.

Comintern organizations known under such titles as Friends of the Soviet Union, International Workers Aid, International Red Aid, Proletarian Free Thinkers, Proletarian Esperantism, Red International sections, International Red Sports sections, have been outlawed for Swiss Federation employes. The latter were recently given 15 days notice to withdraw from these associations or forfeit their jobs.

Some observers may not be far wrong when they connect this renewed Swiss antagonism for communism to Herr Hitler's recent statement about Switzerland. He declared that come what may Switzerland was safe as far as Germany was concerned, for in no way would Germany violate Swiss neutrality.

The new line-up of European states whose Government policy favors rather than hinders Comintern activity within its borders are: Finland, Lithuania, Turkey, France, Spain (Valencia Government).

Those countries whose Governments are opposed are: Norway, Sweden, Denmark, Germany, Poland, Latvia, Estonia, Rumania, Bulgaria, Greece, Yugoslavia, Czechoslovakia, Hungary, Austria, Switzerland, Italy, Portugal and Great Britain.

Of the latter, only the following may not have Comintern activities well under control: Czechoslovakia, Rumania, Greece and Bulgaria.

Of the former, neither France, Turkey nor even Finland can be expected to submit to a Bolshevik revolution. Not even, much later on.

This tally does not portend world revolution soon.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 8.

Amerikan kautta.

Tokio ssa 7 p:nä huhti kuuta 19 37.

Asia: Ministeri HOLSTIn Moskovan-matka.

Japanissa oleskeluni aikana eivät täkäläiset lehdet ole sisältäneet mistään muusta Suomea koskevasta asiasta niin paljon sähkösanomauutisia kuin Herra Ulkoasiainministerin Moskovan-matkasta. Uutiset olivat joko puolivirallisen DOMEI-toimiston tai lehtien omien kirjeenvaihtajien sähköttämiä. Asiallisesti ne yleensä olivat korrekteja.

Ainoan täkäläisen lehtileikkeleitä välittävän toimiston avulla olen koettanut pitää tarkasti silmällä, mitä omia johtopäätöksiä japanilaiset lehdet matkan johdosta esittäisivät, mutta en ole huomannut niissä mitään sitä koskevia artikkeleita.

Sitävastoin olin ikävästi yllättynyt, kun Tokiossa ilmestyvä englanninkielinen JAPAN TIMES julkaisi otsakkeella "The New Line-up in Europe" varustetun artikkelin, jonka lähetän leikkeleenä tämän raportin saattokirjelmän mukana.

Kuten näkyy, artikkelissa erittäin pintapuolisesti hahmotellaan koko Euroopan politiikkaa. Käännän vain seuraavan kohdan:

"Uudessa Euroopan valtioiden ryhmittymisessä ne maat, joiden hallituspolitiikka pikemmin edistää kuin estää komin-

JAKELUOHJE: Tavallinen.

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:
Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ..... ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

ternin toimintaa niiden rajojen sisäpuolella ovat: Suomi, Liettua, Turkki, Ranska, Espanja (Valencian-hallitus).

"Ne maat, joiden hallitus sitä vastustaa, ovat: Norja, Ruotsi, Tanska, Saksa, Puola, Latvia, Viro, Rumania, Bulgaria, Kreikka, Jugoslavia, Tšekkoslovakia, Unkari, Itävalta, Sveitsi, Italia, Portugali ja Iso-Britannia".

Tätä eriskummallista ryhmitystä motivoidaan hajanaisesti fantastisilla ja väärillä perusteluilla. Suomen kohdalta perusteluina ovat Herra Ulkoasiainministerin Moskovan-matka, Tasavallan Presidentin vaali ja uuden hallituksen muodostaminen.

- - - - - - - - -

Kun en siihen mennessä ollut saanut muuta lähempää tietoa matkasta kuin Ulkoasiainministeriön sähkeen C 23, en ollut tahtonut aikaisemmin ottaa Moskovan-matkaa puheeksi Japanin Ulkoministeriössä. Otin nyt JAPAN TIMES-lehden artikkelin aiheeksi ja pyysin heti pääsyä ulkoministeriön Euroopan-osaston päällikön TOGOn puheille.

Sanoin hänelle tulleeni puhumaan artikkelista sen johdosta, että amerikkalaisen COUNCIL ON FOREIGN RELATIONS laitoksen juuri julkaisema "Political Handbook of the World" väittää JAPAN TIMES-lehteä ulkoministeriön äänenkannattajaksi ja avustajaksi.

TOGO vastasi siihen, että minä kyllä siksi kauan Tokiossa olleena hyvin tiesin, että kirjan väite oli väärä. Lehtiyhtiön presidentillä ja päätoimittajalla AŠIDAlla, joka oli entinen diplomaatti, oli tuttavuussuhteita ulkoministeriöön, mutta lehti oli täysin riippumaton.

Selitin TOGOlle yksityiskohtaisesti, mitä vääriä tietoja artikkeli Suomesta sisälsi, ja selostin samalla Suomen

sisäpoliittista tilannetta ja Herra Ulkoasiainministerin matkaa.

TOGO arveli, että JAPAN TIMES ehkä oli ottanut tietonsa Moskovan lehdistä. Eräissä niistä oli ministeri HOLSTIn matkan jälkeen selitetty, että Suomen ja Venäjän suhteet olivat nyt muuttuneet erittäin läheisiksi. Ulkoministeriön kanta ei suinkaan ollut sama kuin JAPAN TIMES-lehden artikkelissa esitetty. Ulkoministeriö oli monelta eri taholta saanut tietoja ministeri HOLSTIn matkasta ja oli niistä muodostanut oman kantansa.

Sen enempää hän ei tätä kantaa selvittänyt. Sain sen vaikutelman, että hän itse ehkä hieman reservoituneesti suhtautui Moskovan-matkaan, minkä Japanin Venäjän-politiikan kannalta voi käsittää. Tätä käsitystä vahvisti mielestäni se, että hän kysyi, oliko tarkoituksena, että Neuvostoliiton yleisesikunnan päällikkö tulisi Suomessa käymään LITVINOVin vastavierailun yhteydessä.

Sanoin, että en ollut siitä kuullut mitään. Tiesin vain, että JEGOROV oli juuri käynyt kolmessa Baltian maassa vastavierailulla.

Kävin samana päivänä tapaamassa päätoimittaja AŠIDAa, joka on hyvä tuttavani, ja valitin, että hän oli sellaisen artikkelin julkaissut.

AŠIDA sanoi olevansa sen johdosta pahoillaan. Hän sanoi olevansa edustajakamarin jäsenenä nykyään niin kiinni parlamenttityössä, että hän ei ollut tätäkään artikkelia etukäteen nähnyt. Hän voi nyt vain sanoa, että sen kirjoitta-

ja ei ollut japanilainen ja että hän "oli saanut tietonsa amerikkalaisista lähteistä".

AŠIDA sanoi, että niinkuin minä hyvin tiesin, hänen käsityksensä Suomesta oli aivan toinen kuin artikkelissa esitetty. Hänhän oli Suomessa eri kertoja käynyt ja oli maamme lämmin ystävä. Hän lupasi sopivassa tilaisuudessa kirjoittaa uudestaan Suomesta ja esittää silloin objektiivisia tietoja.

Pari päivää myöhemmin hän jo lainasi lehteensä amerikkalaisesta CURRENT HISTORY-aikakauskirjasta W. Walter CROTCHin Suomelle myötätuntoisen kirjoituksen "Finland's Place in Europe. Finnish Democracy Leads the Way to a Baltic Barricade of Peace".

Muutama päivä keskusteluni jälkeen sain kuulla, että JAPAN TIMESin johto oli saanut ulkoministeriöltä erittäin jyrkän huomautuksen alussa mainitsemani artikkelin johdosta.

Voin vielä mainita, että lähetystönharjoittelija KALA onnistui saamaan tietoonsa, kuka sen oli kirjoittanut. JAPAN TIMESin vakinainen amerikkalainen artikkelinkirjoittaja oli ollut huonovointinen, ja eräs Tokiossa läpimatkalla ollut lontoolaisen DAILY EXPRESSin avustaja H. Hessel TILTMAN oli tarjoutunut häntä avustamaan ja äkkiä produsoinut tuon suurpoliittisen artikkelin. AŠIDAn kanssa puhuessani tämä oli itse vielä luullut oman toimittajansa sen kirjoittaneen.

Huomautan vielä, että juuri JAPAN TIMES omin toimitusvoiminsa viime lokakuussa julkaisi aivan superlatiivisen Suomea koskevan kirjoituksen "Finns as Friends", jonka käännös seurasi liitteenä viime vuoden raporttiani n:o 31.

Hugo Wahrmann

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C 15

ASIA:

Tokiossa olevan Lähetystön rap. n:o 9.

Ministeri Valvanne.

26/6 1937.

5000—10—35 6261

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 312-46.

Tokio SSA 26 P:NÄ kesä KUUTA 19 37.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ
20 187 ae 37
16/7.37
5 | C15

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 9:

Kiinan-matka.

Tämän ohella lähetetään kunnioittaen Ministeriölle 8 kappaletta tälle päivälle päivättyä raporttia n:o 9.

Samalla lähetetään tämän mukana allekirjoittaneen Nankingissa 1 päivänä toukokuuta pitämän puheen teksti ja Kiinan kansallisen hallituksen presidentin LIN SENin pitämän vastauspuheen käännös.

Ministeri: Hugo Valvanne.

UE 3: A 4.

(Ministeri VALVANTEEN Kiinan kansallisen hallituksen presidentille LIN SENille toukokuun 1 päivänä 1937 Nankingissa pitämä puhe.)

Monsieur le Président,

J'ai l'insigne honneur de remettre dans les mains de Votre Excellence les lettres de créance qui m'accréditent auprès d'Elle en qualité d'Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire de Finlande.

La Finlande qui a suivi avec intérêt et sympathie l'adaptation de l'ancienne civilisation chinoise aux exigences modernes, a toujours aspiré à maintenir des relations les plus amicales avec la République de Chine. Ces relations ont été confirmées sur une base solide par le Traité d'amitié signé le 29 octobre 1926.

Depuis des années la Finlande a maintenu une représentation consulaire en Chine. Malheureusement, il y a quelque temps, les raisons budgétaires ont nécessité la suspension temporaire de la représentation diplomatique directe de la Finlande dans ce pays. Or, maintenant mon Gouvernement a décidé d'établir ici un poste d'Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire, dont j'ai eu l'honneur d'être nommé le premier titulaire.

Dans ce poste j'ai l'intention d'employer tous mes efforts pour développer les relations culturelles et économiques entre nos deux pays. Les nations

même éloignées l'une de l'autre ont besoin d'un échange des idées culturelles. Et la promotion des rapports commerciaux est une nécessité vitale pour la vie internationale normale.

J'ose espérer que pendant l'accomplissement de ma mission dans ce grand et illustre pays je trouverai de l'appui chez Votre Excellence et le Gouvernement National de Chine.

(Kiinan kansallisen hallituksen presidentin LIN SENin toukokuun 1 päivänä 1937 Nankingissa ministeri Valvanteelle pitämän vastauspuheen ranskankielinen käännös.)

Monsieur le Ministre,

C'est avec un vif plaisir que je reçois les lettres de créance par lesquelles S.E. Monsieur le Président de la République de Finlande vous accrédite en qualité d'Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire auprès du Gouvernement National de la République Chinoise.

Votre gouvernement a bien voulu établir ici un poste d'Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire; ce qui témoigne le désir sincère qu'Il éprouve de développer et de consolider les bonnes relations qui existent si heureusement entre la Chine et la Finlande. J'en suis très heureux, et particulièrement satisfait que Votre Excellence ait été choisie comme le premier Ministre de Finlande accrédité à ce pays.

J'apprécie hautement, Monsieur le Ministre, la bonne intention que vous venez de me manifester, de consacrer vos efforts à l'oeuvre du rapprochement tant culturelle qu'économique de Nos deux Pays, et je tiens à vous assurer que c'est le même désir du Gouvernement National de la République Chinoise, et que ses efforts tendent et tenderont toujours vers la réalisation de

cette oeuvre qui, en effet, mérite toute notre attention.

Soyez persuadé, Monsieur le Ministre, que nous vous témoignerons toute notre confiance et que vous pourrez compter toujours sur notre cordial concours dans l'accomplissement de la haute mission qui vous est confiée.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 9.

Tokio ssa 26 p:nä kesä kuuta 19 37.

20 1187/sar 37

16/7.37

5 C15

Asia: Kiinan-matka.

Kun allekirjoittanut vuonna 1933 tuli nimitetyksi Tokioon, oli Ulkoasiainministeriössä keskustelua siitä, olisiko syytä valtuuttaa minut myös Kiinaan.

Kun tiesin, että Japanin ja Kiinan välit eivät suinkaan olleet hyvät, ja aavistin, että Tokion-lähetystöäkin olisi vaikea hoitaa siellä olevin vähäisin työvoimin, pyysin, että minua ei nimitettäisi Kiinaan. Ajatus raukesikin, ja Tanskan Kiinassa oleva ministeri valtuutettiin heinäkuussa 1933 valvomaan Suomen diplomaattisia etuja Nankingissa.

Suuri oli senvuoksi hämmästykseni, kun viime marraskuussa sain Ulkoasiainministeriöltä sähkeen, jossa ilmoitettiin, että minulle oli pyydetty agremangia Kiinaan. Jos etukäteen olisi kysytty lausuntoani, olisin vastannut taas samalla tavalla kuin vuonna 1933. Nyt saatoin vastata vain kiittäen kunniasta, mutta samalla huomauttaen, että lisätehtävien vastuulleni ottaminen oli

JAKELUOHJE:
Tavallinen.

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:
Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi .....ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

mahdollista ainoastaan edellyttäen, että Tokioon saataisiin se välttämätön lisähenkilökunta, jota olin kaikissa täältä lähettämissäni menoarvioehdotuksissa anonut.

Tasavallan Presidentin SVINHUFVUDin allekirjoittama valtakirja saapui tänne helmikuun 8 päivänä.

Konsuli NISKANEN oli minulle ilmoittanut, että helmikuun 11 päivänä alkavan Kiinan uuden vuoden vieton ja 15 päivänä Nankingissa alkavan (muiden maiden parlamenttia vastaavan) kuo-min-tangin keskuskomitean istuntokauden johdosta valtakirjani jättöä ei voinut ajatella helmikuun 11 ja 28 päivien välillä. Valmistauduin senvuoksi lähtemään Kiinaan maaliskuussa.

Tasavallan Presidentin vaihdoksen tapahduttua tiedustelin konsuli NISKASELTA, kelpasiko jo saamani valtakirja vai oliko minun mahdollisesti esitettävä uusi Herra Tasavallan Presidentin KALLIOn allekirjoittama. Vastaukseksi tuli, että nykyisen Tasavallan Presidentin valtakirja vaadittiin.

Ilmoitettuani tästä Ulkoasiainministeriölle vastaanotin uuden valtakirjani huhtikuun 5 päivänä. Saman kuun 8 päivänä matkustin Sanghaihin.

Prestiisistään erikoisen arka Kiinan hallitus ei suostu järjestämään ulkovaltain edustajille kansallisen hallituksen presidentin vastaanottoa ennenkuin vasta senjälkeen, kuin asianomainen on Kiinan alueelle saavuttuaan henkilökohtaisesti sitä pyytänyt. Heti

Šanghaihin saavuttuani kävin huhtikuun 12 päivänä konsuli NISKASEN kanssa Vai-tšiao-pun (ulkoministeriön) sikäläisen toimiston johtajan Y. TŠAUn luona esittämässä henkilökohtaisesti tällaisen pyynnön. Viimeksi mainitun neuvosta kirjoitin lisäksi Nankingiin tiedustellen, milloin ulkoministeri VANG TŠUNG-HUI ja presidentti LIN SEN ottaisivat minut vastaan.

Presidentti oli matkalla etelä-Kiinassa, mutta hänen oli määrä palata Nankingiin samaan aikaan kuin minä saavuin Šanghaihin. Kiinalaiset eivät kuitenkaan harrasta turhantarkkoja aikamääräyksiä, ja presidentin paluu lykkäytyi päivästä päivään. Hän saapui Nankingiin vasta viikkoa myöhemmäksi kuin mitä ensin oli ilmoitettu.

Ulkoministerin vastaanoton määrääminen viipyi niin ikään, vaikka Tanskan ministeri OXHOLM Nankingissa käydessään koetti sitä jouduttaa. Vihdoin ulkoministeri lupasi ottaa minut vastaan huhtikuun 26 päivänä, ja konsuli NISKASEN seurassa lähdin sitä edellisenä päivänä Nankingiin.

Ulkoministeri VANG (joka muuten generalissimus TŠIANG KAI-ŠEKin nauttiessa Sianfunin-tapahtuman jälkeen ottamaansa virkavapautta samalla toimi pääministerinä) otti meidät ystävällisesti vastaan. Hän ilmaisi tyytyväisyytensä sen johdosta, että Suomen hallitus oli valtuuttanut lähettilään Nankingiin. Keskustelun kuluessa hän tiedusteli eduskuntamme toimin-

nasta ja yleensä yhteiskunnallisista oloistamme.

Ulkoministerin luota lähdettyämme kävimme tervehdyskäynneillä ulkoministeriön johtavien virkamiesten luona.

Ennen minua oli Nankingiin saapunut kaksi muuta uutta lähetystönpäällikköä, joiden myös oli määrä esittää valtakirjansa, nimittäin Italian suurlähettiläs ja Meksikon ministeri. Kiinan kohteliaisuussääntöjen mukaan oli presidentin otettava kukin lähettiläs vastaan eri päivänä ja sen jälkeen tälle oli järjestettävä erikoispäivällinen. Tästä johtuen sain vihdoin tietää, että presidentti ottaisi minut vastaan toukokuun 1:senä ja ulkoministeri pitäisi minulle päivälliset toukokuun 3:ntena.

Nyt sattui niin hullusti, että juuri ennen Tokiosta lähtöäni olin lähettänyt kutsut toukokuun 6 päivänä lähetystössämme pidettäviin päivällisiin, joissa päävieraina olisivat ulkoministeri ja rouva SATO. Olin kysynyt, voisivatko he ottaa vastaan kutsun touko- ja kesäkuun vaihteeksi, mutta ulkoministeri antoi minun valita vain toukokuun 4:nnen ja 6:nnen välillä.

Konsuli NISKANEN oli tiedusteluni johdosta ilmoittanut arvioivansa, että voisin suorittaa Kiinanmatkani kahdessa viikossa. Olin senvuoksi rohjennut järjestää Tokion päivälliseni toukokuun 6:nneksi. Ehtiäkseni itse päivällisiini oli minun lähdettävä Nankingista viimeistään toukokuun 1:sen iltana.

Tilanne ei ollut aivan miellyttävä. En olisi tahtonut loukata Kiinan hallitusta, mutta en mitenkään voinut sähköttää Tokioon peruuttaen Japanin ulkoministerille ym. järjestetyn päivällisen sen johdosta, että olin matkustanut Nankingiin.

Minun oli pakko selittää asia sekä presidentin kanslialle että Vai-tšiao-pulle. Seurauksena oli, että ulkoministeri järjestikin minua varten lounaan toukokuun 1:seksi, presidentin vastaanoton jälkeen alkavaksi.

Tuli vielä uusi vaikeus. Konsuli NISKANEN oli koko ajan Nankingissa ollessamme potenut lievähköä angiinaa. Huhtikuun 29:ntenä minä vuorostani sairastuin angiinaan, joka tuli varsin vaikeaksi ja pakotti minut vuoteeseen. Toukokuun 1:senä aamulla saksalainen lääkärini kielsi minua poistumasta huoneestani. En olisi saanut mennä presidentin luo enkä ulkoministerin lounaalle enkä myös lähteä Japaniin.

Tämä ohjelma oli kuitenkin päivän kuluessa suoritettava. Mutta kun kuumetta oli 39° ja puhuminen äärimmäisen vaikeata, en valitettavasti ollut valtakirjan jätön päivänä sellaisessa edustuskunnossa, kuin olisi pitänyt olla.

Presidentin protokollapäällikön tultua hakemaan konsuli NISKASEN ja allekirjoittaneen, ajoimme hotellista presidentin linnaan autoissa noin neljännestunnin matkan. Koko tämän ajoreitin varrelle oli pienin välimatkoin asetettu sotilaita kunniavartioiksi.

Presidentin linnan pihalla oli kunniakomppania ja sotilassoittokunta, joka hyvään tahtiin soitti Maamme-laulun.

Presidentin ottaessa meidät vastaan hänen edessään vasemmalla puolella seisoi rivissä hallituksen jäseniä ja korkeimpia siviilivirkamiehiä, oikealla taas armeijan ja laivaston upseereita.

Vastaanotossa pitämäni puheen teksti sekä presidentin vastauspuheen käännös lähetetään tämän raportin saattokirjelmän liitteinä.

(Otan vapauden tässä yhteydessä esittää käsityksenäni, että Suomessakin olisi Ulkoasiainministeriön otettava laadittavakseen puheet, jotka lähettiläämme pitävät valtakirjansa esittäessään. Pitäisihän näissä puheissa käydä ilmi ulkoasiaimme johdon - eikä vain lähettilään - käsitys Suomen ja asianomaisen maan suhteista.)

Ulkoministerin lounaalla oli läsnä 35 henkilöä, hallituksen jäseniä ja korkeimpia virkamiehiä.

Illalla lähdin Nankingista paluumatkalle Tokiota kohti ilmoitettuani lähetystösihteeri NISKASEN v.a. asiainhoitajaksi.

Kiinassa olevien lähetystönpäällikköjen luona en näin ollen voinut tehdä virallisia tervehdyskäyntejä. Pyysin asiainhoitaja NISKASTA hänen käydessään heidän luonaan esittämään valitteluni sen johdosta, että minun oli pakko tällä kertaa laiminlyödä virallisten

kohteliaisuusvelvollisuuksien suorittaminen.

Kuten vuodesta 1933 alkaen yhä uudelleen olen kunnioittavasti Ulkoasiainministeriölle huomauttanut, Tokion-lähetystön henkilömäärä on riittämätön suorittamaan säännöllisesti tälle virastolle kuuluvat tehtävät. Huhtikuussa allekirjoittaneen oli jätettävä lähetystö kuukaudeksi, jona aikana työt edelleen ruuhkautuivat. Tokioon palattuani lähetystönharjoittelija KALA lähti ensimmäiselle lomalleen nelivuotisen työajan jälkeen. Lisäksi podin Tokioon saavuttuani vielä kuukauden verran Nankingissa saamaani angiinaa. Näistä syistä on tämän selostuksen lähettäminen valitettavasti viivästynyt.

Aleg Paasonen.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 15

ASIA:

Tokiossa olevan Lähetystön raportti n:o 10

Ministeri Valvanne.

29/6 1937.

5000—10—35 4261

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

21 188 Sec. 37

KIRJELMÄ n:o 314 - 47.

Tokio SSA 29 P:NÄ kesä KUUTA 19 37. 26/7.37

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

5 C 15—

VIITTAUS: D. U. M. 19

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 10:

Prinssi TŠITŠIBUn matka. II.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen lähettää Ministeriölle 5 kappaletta tälle päivälle päivättyä raporttiaan.

Ministeri: Hagfvelberg

UE 3: A 4.

Amerikan kautta.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 10.

Tokio ssa 29 p:nä kesä kuuta 19 37.

21/188/Luc. 37

Asia: Prinssi TŠITŠIBUn matka. II. 26/7.37

5 C 15

Kuten raportissani n:o 4 kerroin, vahvistettiin Tokiossa prinssi ja prinsessa TŠITŠIBUn matka ainoastaan Lontoon kruunajaisia myöten. Siihen asti matka oli virallinen, mutta kruunajaisedustuksen päätyttyä jäi prinssin itsensä tehtäväksi seurueensa ja Japanin Euroopassa olevien diplomaattisten edustajien kanssa neuvoteltuaan päättää matkan jatkumisesta.

Viimeisten viikkojen aikana oli prinssipari suunnitellut matkustavansa Englannista suoraan Norjaan sekä sieltä Ruotsiin ja Suomeen, jonne oli määrä saapua heinäkuun puolivälissä.

Valitettavasti ei prinssin eikä prinsessan terveys heidän Lontoossa ollessaan ole ollut aivan hyvä. Pari päivää sitten hoviministeriön ulkomaanosaston päällikkö JAMAGATA ilmoitti minulle, että prinssi TŠITŠIBU jo oli täysin tervehtynyt, mutta että prinsessa edelleen oli huonovointinen. Hoviministeriö oletti senvuoksi mahdolliseksi, että prinssi lähtisi yksinään pohjois-Euroopan maihin ja prinsessa jäisi lepäämään

JAKELUOHJE: Tavallinen.

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:
Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi .....ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Lontooseen. Mistään matkasuunnitelman muutoksista ei hoviministeriöön kuitenkaan ollut tullut ilmoitusta.

Tänään herra JAMAGATA kuitenkin ilmoitti minulle Lontoosta juuri saapuneen sähkösanoman, jonka mukaan prinssi ja hänen puolisonsa olivatkin päättäneet johonkin aikaan heinäkuussa mennä Sveitsiin ja jäädä sinne kuun loppuun. He tulisivat pian ratkaisemaan, mitä he heinäkuun jälkeen tulisivat tekemään.

On siis mahdollista, että prinssipari vielä elo- tai syyskuussa käy pohjoismaissa. Herra JAMAGATAn ilmoituksessa oli kuitenkin sävy, joka mielestäni viittasi siihen, että pohjoismaat nyt olisi jätetty matkasuunnitelman ulkopuolelle.

Suomessa on varmaan tehty valmistuksia prinssiparin vierailua varten. On sääli, että ne nyt ainakin heinäkuun osalta ovat menneet hukkaan.

Norjan täkäläinen ministeri KOREN matkusti pari viikkoa sitten täältä Venäjän ja Suomen kautta Norjaan ollakseen prinssiparia vastaanottamassa. Hänenkin kiireinen matkansa oli näin ollen tarpeeton.

Hugo Valvanne

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C 15.

ASIA:

Tokiossa olevan Lähetystön raportti n:o 11.

Ministeri Valvanne.

30/6 1937

5000—10—35 4261

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 315 - 48.

Tokio SSA 30 P:NÄ kesä KUUTA 19 37.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. 19

22/188 Kar. 37
26/7 37
5 C 15

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 11:
Neuvostoliiton diplomaattinen edustus Japanissa.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen lähettää Ministeriölle 5 kappaletta tälle päivälle päivättyä raporttiaan.

Ministeri:

UE 3: A 4.

Amerikan kautta.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 11.

Tokiossa 30 p:nä kesä kuuta 19 37.

22 188 Lac. 37
26/7.37
5 CDIS

Asia: Neuvostoliiton diplomaattinen edustus Japanissa.

Keväällä 1933, vähän ennen saapumistani Tokioon, tuli tänne Neuvostoliiton suurlähettiläaksi herra Konstantin JURENEV. Hän on sovjetin taitavimpia diplomaatteja ja on nykyisen järjestelmän alkuajoilta asti ollut maansa edustajana lukuisissa eri maissa. Ulkoasiain komissariaatissa hän on palvellut aivan lyhyen ajan.

Tokion-paikka on Venäjän diplomatiassa luonnollisesti vaikeimpia. JURENEV on hoitanut sovjetin täkäläisiä etuja taitavasti. Neuvotteluissa hän on osoittanut aitoa venäläistä itsepäisyyttä, mutta henkilökohtaisesti hän on tullut japanilaisten kanssa varsin hyvin toimeen.

Nähtävästi hän on täälläkin ansioitunut, koska hänet nyt on siirretty toiseen sovjetille tärkeään ja vaikeaan tehtävään, nimittäin suurlähettiläaksi Berliiniin. Muutama viikko sitten hän matkusti täältä Moskovaan jatkaakseen sieltä matkaansa Berliiniin.

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ..... ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Suomen edustusta kohtaan hän on koko ajan vuodesta 1933 alkaen ollut odottamattoman huomaavainen ja kohtelias.

Sovjetilla on täällä muutamia vuosia sitten valmistunut ambassadipalatsi, Tokion komeimpia. Ja tuskin mikään suurlähettiläs täällä on hoitanut edustusta ulkonaisesti komeammin kuin JURENEV.

Venäjällä juuri toimeenpannun "puhdistuksen" yhteydessä tuli tänne huhu, että JURENEVkin olisi Moskovassa vangittu. Täkäläisessä ulkoministeriössä on minulle kuitenkin sanottu, että uutinen luultavasti on perätön.

Ennakkotietojen mukaan Sovjetin suurlähettilääksi JURENEVin jälkeen tulee ulkoasiainkomissariaatin Aasian-osaston päällikkö KOZLOVSKI. Toistaiseksi ei nimitystä kuitenkaan ole tapahtunut.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 15

ASIA:

Tokiossa olevan lähetyslön raportti n:o 12.

Ministeriö Valvanne

5/2 1937

1000—7—37. 3448

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 333 - 51.

Tokio SSA 5 P:NÄ heinä KUUTA 19 37.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ
28 / 189 Tol. 37
18/8-37
5 C 15

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 12:
Japani ja Espanja. II.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen lähettää Ministeriölle Ison-Britannian kuriiripostitse 5 kappaletta tälle päivälle päivättyä raporttiaan.

Ministeri: Aug. Wahren

Jsm.-Britannian kuriirpostitse

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 12.

Tokio ssa 5 p:nä heinä kuuta 1937.

Asia: Japani ja Espanja. II.

ULKOASIAINMINISTERIÖ
28/189 Sal. D. 1937
18/8. 37
OSASTO 5
ASIA C 15

Raportissani n:o 6 kerroin, että Espanjan hallitus oli valtuuttanut va. asiainhoitajakseen Tokioon Osakassa opettajana toimineen herra ALVAREZin.

Ollessani huhtikuussa Kiinassa herra ALVAREZ kirjoitti lähetystöömme ilmoittaen valtuutuksestaan. Palattuani Tokioon hän tuli luokseni viralliselle käynnille. ALVAREZ, joka on vasta kolmannella kymmenellään oleva mies, selitti minulle, että Valenciasta tullut määräys oli ollut hänelle täysi yllätys. Hän selitti, että hänellä ei ollut mitään kokemusta diplomaattisesta käytännöstä, ja pyysi saada osakseen suopeata ymmärtämystä.

Aikaisemmassa raportissani kerroin, että Espanjan kaunis lähetystötalo on entisen asiainhoitajan lähetystöneuvos de MOLINAn hallussa. Hän jo eräseen aikaan neuvotteli Japanin ulkoministeriön kanssa talon luovutuksesta, mutta sai sitten Euroopassa oleskelevalta ministeri de VIGOlta toisenlaisia ohjeita ja keskeytti

JAKELUOHJE: Tavallinen.

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:
Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ..... ministeriölle.
Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

neuvottelut.

Japanin hallitus oli tosin tunnustanut herra ALVAREZin asiainhoitajaksi, mutta ei suostunut häätämään herra de MOLINAa lähetystötalosta. Sillä ei selityksensä mukaan ollut mitään tekemistä Espanjan lähetystön alueella. Ratkaisu sai riippua molempien espanjalaisten keskinäisistä selvittelyistä.

Herra ALVAREZ hankki ampuma-aseita ja uhkasi väkivalloin tunkeutua taloon. Herra de MOLINA, jolla on seuranaan FRANCOn puolelle niin ikään siirtynyt Koben-konsuli ja tämän perhe, linnoittautui taloon, laski sen pihalle irti poliisikoiria ja ilmoitti avaavansa kivääritulen herra ALVAREZia vastaan, jos hän yrittäisi sisään.

Herra ALVAREZ näytti olevan valmis valloittamaan keskellä Tokiota sijaitsevan talon. Mutta Japanin viranomaiset selittivät, että vaikka he eivät välittäneet siitä, mitä lähetystön alueella tapahtui, he tulisivat puuttumaan asiaan, jos alueen ulkopuolella olijoille tulisi hengenvaaraa.

Toistaiseksi herra ALVAREZ on tyytynyt asumaan erittäin vaatimattomassa hotellissa, jossa hän ei katso voivansa ottaa vastaan edes vastavierailulle saapuvia diplomaatteja.

Kun tämän kuun 2 päivänä ulkoministeriössä keskustelin Euroopan-osaston päällikön TOGOn kanssa Venäjän-asioista, hän niiden yhteydessä otti puheeksi

Espanjan. Hän sanoi Japanin hallituksen monien eri tahoilta saatujen tietojen nojalla tulleen vakuuttuneeksi siitä, että Neuvostoliitto oli Espanjan-selkkauksessa erittäin aktiivinen. Niinpä oli panssarilaiva DEUTSCHLANDia vastaan tehty pommihyökkäys ollut sovjetin aikaansaannosta.

On kuitenkin todettava, että Japani yleensä on pyrkinyt noudattamaan puuttumattomuutta Espanjan sisällissotaan.

Hugo Wahrani

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 15

ASIA:

Tokiossa olevan lähetystön raportti n:o 13.

Ministeri Valvanne

7/7 1937

5

1000—7—37. 3448

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 334 - 52.

Tokio SSA 7 P:NÄ heinä KUUTA 19 37.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

29/189 Sal. U. 37.

18/8. 37 | OSASTO | ASIA

5 | C 15

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 13:

Mantšukuon suurlähettiläs ja Tokion diplomaattikunta.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen lähettää Ministeriölle Ison-Britannian kuriiripostitse 5 kappaletta tälle päivälle päivättyä raporttiaan.

Ministeri: Hugo Wahrmann

UE 3: A 4.

Ison-Britannian kuriiripostitse

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 13.

Tokio ssa 7 p:nä heinä kuuta 19 37.

ULKOASIAINMIN.
29/189 Sal. 1937
18/8-37
OSASTO 5 C 15

Asia: Mantšukuon suurlähettiläs ja Tokion diplomaattikunta.

Aikaisemmin olen erinäisiä kertoja selostanut keskusteluja, joita minulle oli Mantšukuon ensimmäiseksi ministeriksi nimitetyn ja myöhemmin suurlähettiläälksi korotetun kenraali TINGin kanssa. Minulla oli hyvät henkilökohtaiset suhteet tähän hienosti sivistyneeseen - tosiasiallisesti kiinalaiseen - herrasmieheen. Hän ei kuitenkaan tehnyt pienintäkään aloitetta pakottaakseen täkäläisen diplomaattikunnan jäseniä viralliseen kannanottoon itsensä suhteen.

Keväällä 1935 TING kutsuttiin pois ja hänen jälkeensä nimitettiin heinäkuussa Mantšukuon Tokion-lähettiläälksi herra SIE TŠIE-ŠI. Jätettyään valtakirjansa keisarille SIE lähetti kaikille täkäläisille lähetystönpäälliköille nootin, jossa hän ilmoitti saapuneensa Tokioon ja ryhtyneensä johtamaan Mantšukuon suurlähetystöä. Hän ei kuitenkaan noottiinsa sisällyttänyt, kuten tällaisissa nooteissa on sääntönä, tyytyväisyyden ilmausta sen johdosta, että hän saisi aloittaa viral-

JAKELUOHJE:
Tavallinen.

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:
Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi .....ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

liset suhteet toiseen lähetystönpäällikköön.

Nootin saapuminen herätti luonnollisesti diplomaattikunnan keskuudessa hämminkiä. Puhuin asiasta doyenin, Belgian suurlähettilään paroni de BASSOMPIERREin kanssa. Hän on saapunut virkaansa jo vuonna 1921 ja aikoo siinä pysyä eläkeikänsä rajaan saakka. On ymmärrettävää, että hän haluaa välttää loukkaamasta japanilaisia. Hän ilmoitti minulle lähettävänsä doyenin ominaisuudessa vastausnootin mantšulle.

Oli toivottu, että olisi saatu aikaan diplomaattikunnan neuvottelu asian johdosta, mutta BASSOMPIERREin kannan vuoksi siitä ei tullut mitään. Eri lähetystönpäälliköt menettelivät eri tavalla. Neuvottelin pohjoismaisten kollegojeni kanssa, ja tulos oli, että me jokainen lähetimme vastauskirjelmän, tosin kukin hieman eri lailla formuloidun. Minä puolestani lyhyesti tunnustin vastaanottaneeni nootin ja lausuin siitä kiitokseni.

Suurlähettiläs SIE kävi vielä jättämässä käyntikorttinsa. Vastasin siihen jättämällä oman korttini Mantšukuon ambassadiin. Tämän ainoan kerran olen käynyt ambassadin alueella.

Viime kesäkuun 6 päivänä saapui täkäläisiin edustustoihin taas suurlähettiläs SIEn nootti, jossa hän ilmoitti tulleensa kutsutuksi kotimaahan ja lähteneensä Tokiosta. Sen johdosta neuvoteltiin taas diplomaattikunnan keskuudessa ja yleinen kanta oli, että kun

SIE jo oli lähtenyt Tokiosta, ei vastausta kannattanut lähettää hänelle eikä edes asiainhoitajalle.

Uusi suurlähettiläs JUAN TSEN-TO jätti keisarille valtakirjansa tämän kuun 3 päivänä ja lähetti heti lähetystönpäälliköille nootin, joka oli sisällöltään identtinen SIEn lähettämän kanssa.

Oli siis ilmeistä, että aikaisemmat tapaukset eivät olleet johtuneet SIEn päähänpistosta, vaan että noottien lähettäminen oli suunnitelmallista. Luultavasti Japanin hallituskin oli siitä tietoinen.

Pohjoismaiden lähetystönpäälliköt kokoontuivat tämän kuun 6 päivänä luokseni neuvottelemaan (olen nimittäin ansienniteetiltäni heistä vanhin). Olin neuvottelua varten ottanut selville, että Ison-Britannian, Ranskan ja Yhdysvaltain suurlähetystöt eivät olleet aikaisemmin millään tavalla reagoineet Mantšukuon noottien johdosta eivätkä nytkään aikoneet mitään vastata. Sitävastoin Italia, ja samoin luultavasti Saksa, oli vastannut suurlähettiläs JUANin noottiin.

Neuvottelussa Ruotsin ministeri BAGGE ilmoitti ulkoministeri SANDLERin aivan äskettäin tehostaneen, että Mantšukuoon oli suhtauduttava mahdollisimman pidättyvästi. Olimme kaikki sitä mieltä, että asian selittäminen sähköteitse hallituksemme ohjeiden saamista varten oli liian kallista. Ottaen huomioon läntisten suurvaltojen jyrkän kannan tulimme, Ruotsin ja Tanskan ministerit ja allekirjoittanut, siihen päätökseen, että emme vastaa mitään

Mantšukuon noottiin. Jos uusi suurlähettiläs kuitenkin jättäisi meille korttinsa, jättäisimme mekin vastauskorttimme.

Tanskan nuori asiainhoitaja oli jo, ennenkuin neuvottelustamme oli sovittu, lähettänyt vastausnootin.

Olen menetellyt neuvottelussa tehdyn sopimuksen mukaan ja toivon, että Hallituksella ei ole sen johdosta muistuttamista.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C 15.

ASIA:

Tokiossa olevan lähetystön rap. v:o 14.

Ministeri Valvanne

8/2 1937

5000—10—35 4261

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 341 - 56.

Tokio SSA 8 P:NÄ heinä KUUTA 1937.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ
№ 24/189 kad. D. 037
30/7.37
RYHMÄ 5 C15

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 14:
Japani ja Kiina.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen lähettää Ministeriölle 8 kappaletta tälle päivälle päivättyä raporttiaan.

Ministeri: Hugo Valvanne.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 14.

Tokio ssa 8 p:nä heinä kuuta 19 37.

Asia: Japani ja Kiina.

ULKOASIAINMINISTERIÖ
№ R 4/189 (xx) 1937
30/7-37
HUONE 5 OSASTO C 15 ASIA

Japanin ja Kiinan suhteet ovat varsinkin viime vuosina olleet sellaiset, että kiinalaisen diplomaatin ei ole varsin mieluista olla maansa edustajana Tokiossa. Näin on siitäkin huolimatta, että itämaalaiset osaavat olla toisilleen ihailtavan kohteliaita silloinkin, kun heitä erottavat toisistaan suuret erimielisyydet.

Japanin vallattua syksyllä 1931 Mantšurian nimitettiin tänne ministeriksi kenraali TSIANG-TSO-PING, joka oli suorittanut sota-akatemian kurssin Japanissa ja sittemmin tullut SUN JAT-SENin läheiseksi ystäväksi ja työtoveriksi. Olen usein raporteissani selostanut keskusteluja, joita minulla hänen kanssaan oli Kiinan-asioista. Vuonna 1935 hänet korotettiin suurlähettiläälksi.

Vaikka TSIANGilla oli erikoiset edellytykset edustaa maataan Tokiossa, pyrki hän täältä pois ja luopuikin viime vuoden alussa Kiinassa lomalla ollessaan täkäläisestä virastaan. Nykyään hän on Kiinan sisämi-

JAKELUOHJE: Tavallinen.

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:
Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ..... ministeriölle.
Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

nisterinä ja oli mm. TŠIANG KAI-ŠEKin seurassa viime joulukuussa Sianfussa joutuen hänkin siellä pidätetyksi.

Nankingissa ollessani hän otti minut ystävällisesti vastaan ja oli mm. läsnä ulkoministeri VANG TŠUNG-HUIn asiainhoitaja NISKASELLE ja minulle vapunpäivänä järjestämällä lounaalla.

TSIANGin jälkeen tuli tänne viime vuoden huhtikuussa suurlähettiläaksi entinen pääministeri SU ŠI-JING. Mutta hänkään ei ole Tokiossa viihtynyt. Viime maaliskuun alussa hän lähti lomalle Kiinaan eikä ole sen jälkeen palannut tänne. Yhä uudestaan hän on Kiinassa ollessaan pyytänyt vapautusta Tokion-virastaan. Kun hän ei ole sitä saanut, on hän nauttinut sairaslomaa.

Šanghaissa ollessani tein käynnin hänen luokseen, mutta sain vastaukseksi, että hän sairauden vuoksi ei voinut ottaa minua vastaan.

Tokioon palattuani Kiinan asiainhoitaja JANG ilmoitti minulle suurlähettiläs SUn (joka ei itse taida mitään eurooppalaista kieltä) kirjoittaneen hänelle pyytäen häntä esittämään minulle SUn valittelut sen johdosta, ettei hän ollut voinut järjestää minulle Šanghaissa mitään kutsua, niinkuin hän oli halunnut. Samalla SU oli lähettänyt tiedon, että hän saapuisi Tokioon kesäkuun lopussa.

Nyt näen lehdistä, että SU on taas esittänyt ulkoministerilleen eronpyyntönsä ja aikoo matkustaa Kulingiin puhumaan siitä TŠIANG KAI-ŠEKille. Jos halli-

tus ei pakota häntä lähtemään Tokioon, on todennäköistä, että hän ei enää tänne palaa.

Oudolta tuntuu vain, että Kiinan hallitus antaa Tokiossa olevan suurlähetystönsä tämän tästä pitkiä aikoja tulla toimeen ilman sen varsinaista päällikköä.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C 15.

ASIA:

Tokiossa olevan Lähetystön kap. n:o 15.

Ministeri Valvanne

9/7 1937

5000—10—35 4961

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 342 - 57.

Tokio SSA 9 P:NÄ heinä KUUTA 19 37.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ
No 25189 kac. 1937
30/7.37
5 C15

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 15:
Ministeri ERICHin ehdokkuus
Pysyvän kansainvälisen tuomio-
istuimen tuomarin toimeen.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen lähettää Ministeriölle 8 kappaletta tälle päivälle päivättyä raporttiaan.

Ministeri: Hugo Valvanne

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 15.

Tokio ssa 9 p:nä heinä kuuta 19 37.

ULKOASIAINMINISTERIÖ
25 1859 Lae 37
30/9.37
5 C15

Asia: Ministeri ERICHin ehdokkuus Pysyvän kanseinvälisen tuomioistuimen tuomarin toimeen.

Tänä aamuna saapui tänne Ulkoasiainministeriön kiertosähke n:o C25, jossa ilmoitettiin Pysyvän kansainvälisen tuomioistuimen tuomarin Åke HAMMARSKJÖLDin kuolemasta ja annettiin minulle tehtäväksi koettaa hankkia asemamaani kannatus ministeri ERICHin ehdokkuudelle. Sähke tuli yllätyksenä, sillä täkäläisissä lehdissä ei ole näkynyt uutista HAMMARSKJÖLDin kuolemasta.

Tiedustelin heti, milloin varaulkoministeri HORINOUTSI voisi ottaa minut vastaan. Pääsin hänen puheilleen jo tänään iltapäivällä.

Viittasin siihen, että herra HORINOUTSI viime marraskuussa itse oli ilmoittanut minulle Japanin hallituksen tulevan ROLIN-JAEQUEMYNSin kuoleman johdosta suoritettavassa tuomarin vaalissa suhtautumaan erittäin suopeasti ministeri ERICHin ehdokkuuteen. Pyysin häntä nyt taas antamaan samanlaisen lupauksen ja samalla saattamaan ERICHin ehdokkuuden välitystuomioistuimen Japanin kansallisen ryhmän tiedoksi (siitä huoli-

JAKELUOHJE: Tavallinen.

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:
Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi .....ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

matta, että Ulkoasiainministeriön sähkeessä ei ollut mitään mainittu Suomen kansallisen ryhmän ehdollepanosta). Annoin samalla herra HORINOUTSIlle laatimani kirjelmän, joka sisälsi samat pyynnöt.

Varaulkoministeri ei hänkään tiennyt mitään HAMMARSKJÖLDin kuolemasta ja tuomaripaikan avoimeksi tulemisesta. Hän ihmetteli, että olipa Suomi toimissaan nopsa.

Hän lupasi ilmoittaa ministeri ERICHin ehdokkuudesta kansalliselle ryhmälle. Lisäksi hän jo nyt sanoi olevansa vakuuttunut siitä, että Japanin hallitus taaskin suhtautuisi Suomen ehdokkaaseen suopeasti.

Yritin tänään lisäksi saada käsiini Japanin kansallisen ryhmän Tokiossa asuvan jäsenen professori JAMADAn, jonka kanssa jo kahteen eri otteeseen aikaisemmin olin neuvotellut ERICHin ehdokkuudesta. Sain kuitenkin tietää, että hän oli toukokuussa lähtenyt Eurooppaan ja palaisi sieltä vasta syys- tai lokakuussa.

Helge Valvanne

ULKOASIAINMINISTERIO

RYHMÄ: 5

OSASTO: C IV

ASIA:

Tokiossa olevan lähetyslön raportti n:o 16.

Ministeri Valvanne

9/2 1937

1000—7—37. 3448

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 335 - 53.

Tokio SSA 9 P:NÄ heinä KUUTA 19 37.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

ULKOASIAINMIN.
30/190 Sal. D. I 37.
18/8-37
OSASTO ASIA
C/15

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 16:

Prinssi TŠITŠIBUn matka. III.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen lähettää Ministeriölle Ison-Britannian kuriiripostitse 5 kappaletta tälle päivälle päivättyä raporttiaan.

Ministeri: Hugo Wahrann

Isov.-Britannian kuumiposteissa

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 16.

Tokio ssa 9 p:nä heinä kuuta 19 37.

Asia: Prinssi TSITSIBUn matka. III.

20/190 Sal. 37.

18/8-37 | 9 | LIIT.
OSASTO | ASIA
5 | C 15

Raportissani n:o 10 selostin hoviministeriön ulkomaanosaston päällikön JAMAGATAn ilmoitusta, jonka mukaan prinssi ja prinsessa TSITSIBU olivat matkasuunnitelmansa muuttaen päättäneet heinäkuussa mennä Lontoosta Sveitsiin. Vaikka herra JAMAGATA nimenomaan huomautti, että ohjelma elokuun osalta vielä oli vapaa, sain sellaisen vaikutelman, että pohjoismaiden-retkestä olisi kokonaan luovuttu.

Tavatessani tämän kuun 2 päivänä ulkoministeriön Euroopan-osaston päällikön TOGOn, kysyin, mitä tietoja hänellä oli keisarillisen prinssiparin matkasta. TOGO vastasi, että valitettavasti matka pohjoismaihin oli nyt peruutettu.

Kysyin, eikö ollut odotettavissa, että prinssipari heinäkuun jälkeen matkustaisi Suomeen ja Skandinaviaan. TOGO vastasi, että hän ei oikein uskonut sitä. Sen selvempää tietoa en häneltä saanut.

JAKELUOHJE: Tavallinen.

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:
Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ..... ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Käydessäni tänään varaulkoministeri HORINOUTSIn luona hänkin vastasi kyselyyni, että valitettavasti näytti prinssin ja prinsessan matka pohjoismaihin tulleen peruutetuksi. Syynä oli osaksi prinsessan huono terveys, osaksi matkaa varten varatun ajan lyhyys. Sveitsistä prinssipari ehkä matkustaisi Belgiaan ja Hollantiin.

HORINOUTSI valitti, että Suomella ja Skandinavian mailla oli ollut nähtävästi turhia vaivoja vierailuja valmistettaessa. Japanin hallitus oli kiitollisena pannut merkille, miten vieraanvaraisesti nämä maat olivat olleet valmiit ottamaan vastaan prinssin ja hänen puolisonsa.

Mikäli ei matkasuunnitelma vielä muutu, näyttää Japanin keisarin vanhimman veljen ja aikaisemman kruununperillisen pohjoismaiden-matka siis rauenneen. Se on vahinko, sillä vierailu olisi varmaan lähentänyt Japania Suomeen ja Skandinavian maihin. Se olisi myös ollut yhtenä osoituksena siitä, että Japanikin käsittää näiden maiden yhteenkuuluvaisuuden.

Eräs huhu, jonka todenperäisyydestä en voi mennä takuuseen, väittää, että prinssiperheen lisäytyminen olisi odotettavissa ja että se olisi syynä matkasuunnitelman muuttumiseen.

ULKOASIAINMINISTERIO

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 15

ASIA:

Tokiossa olevan lähetystön raportti n:o 17.

Ministeri Talvanne

9/7 1937

1000—7—37. 3448

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 336 - 54.

Tokio SSA 9 P:NÄ heinä KUUTA 19 37.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

ULKOASIAINHALLITUS
31 190 Sal. C. 1 37.
18/8-37
OSASTO
5 C 15

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 17:

Japani ja Neuvostoliitto.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen lähettää Ministeriölle Ison-Britannian kuriiripostitse 5 kappaletta tälle päivälle päivättyä raporttiaan.

Ministeri: Aarno Yrjö-Koskinen

UE 3: A 4.

Ison-Britannian tiedusteluraportteja

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 17.

Tokio ssa 9 p:nä heinä kuuta 1937.

Asia: Japani ja Neuvostoliitto.

ULKOASIAINMINISTERIÖ
31/190 Sal 10. 1937.
18/8 37 | 9 | LÄH.
OSASTO | ASIA
5 | C15

Neuvostoliiton ja Mantšukuon pitkän rajan varrella on viime vuosina tämän tästä sattunut selkkauksia. Vaikka ne usein ovat vaatineet ihmishenkiä, ovat ne muodostuneet niin tavallisiksi ilmiöiksi, että ne eivät ole muualla enää kiinnittäneet sanottavaa huomiota puoleensa. Nyt on kuitenkin Amurilla sattunut välikohtauksia, jotka uhkasivat aiheuttaa varsin vakavia seurauksia.

Kun Mantšukuo julistautui itsenäiseksi valtioksi, se selitti vastaavansa sen aluetta koskevista Kiinan aikaisemmin tekemistä kansainvälisistä sopimuksista. Aigunissa vuonna 1858 ja Pekingissä vuonna 1860 tehtyjen sopimusten nojalla tuli täten Amur-joki Mantšukuon pohjoiseksi Venäjän-vastaiseksi rajaksi. Syyskuun 4 päivänä 1934 nämä kaksi maata tekivät laivaliikennettä Amurilla koskevan sopimuksen. Tämän sopimuksen tulkinnasta on ollut jatkuvasti erimielisyyttä, eivätkä neuvottelut ole johtaneet tuloksiin. Viime toukokuun 14

JAKELUOHJE:
Tavallinen ja lisäksi Yleisesikunnalle.

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:
Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ..... ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

päivänä sovjet ilmoitti Mantšukuolle sanovansa irti sopimuksen.

Heti sen jälkeen venäläiset rakensivat eri kohtiin Amur-joen vasemmalle rannalle sulkuja. Kun joen oikea eli eteläinen puoli monin paikoin on liian matala purjehdukselle, häiriytyi Mantšukuon laivakulku joella pahasti.

Blagoveštšenskin alapuolella Amur muodostaa mutkan eteläänpäin. Täällä sijaitsevat joen pohjoispuolella venäläiset Konstantinovskin ja Novopetrovskin ja eteläpuolella mantšulaiset Tungtšia-tšijingtsun ja Kantšantsun kylät. Keskellä jokea on saaria, joista suurimmat ovat Tšinamuho (venäjäksi Bolšoi) ja Kantšantsu (venäjäksi Sennufa). Kesäkuun 18 päivän yönä sovjetin sotilaat miehittivät saaret ja karkottivat niiden mantšu-asukkaat.

DOMEIn mukaan Japanin Moskovassa oleva suurlähettiläs SIGEMITSU kävi kesäkuun 28 päivänä varakomissaari STOMONJAKOVin luona selittäen, että Mantšukuon kanssa puolustusliitossa oleva Japani oli huolestunut selkkauksesta, ja pyytäen sovjettia evakuoimaan saaret. Kesäkuun 29 päivän illalla LITVINOV vastasi SIGEMITSUlle, että sovjet oli valmis siirtämään joukkonsa pois saarilta ja läheiseltä joen rannalta.

Seuraavana päivänä klo 3:n aikaan kolme 22 tonnin kantoista sovjetin moottorialusta saapui Kantšantsu-saaren eteläpuolelle avaten kivääri- ja konekivääritulen

Mantšukuon-puoleisella rannalla olevia japanilaisia sotilaita vastaan. Japanilaiset vastasivat tykkitultakin käyttäen ampuen yhden upoksiin, vahingoittaen pahasti toista ja karkottaen kolmannen.

Venäläiset puolestaan näkyvät väittävän, että ampuminen aloitettiin Mantšukuon puolelta.

Kun tapahtuma tuli Japanissa tunnetuksi, se aiheutti suurta jännitystä.

Seuraavana päivänä ŠIGEMITSU Moskovassa neuvotteli LITVINOVin kanssa ja onnistuikin saamaan jännityksen laukeamaan.

LITVINOV ilmoitti sovjetin suostuvan evakuoimaan saaret ja lisäksi siirtämään tapahtuma-alueelta pois jokilaivansa, joita lienee ehditty sinne keskittää parikymmentä. Todennäköisesti ŠIGEMITSU samalla lupasi, että Japani siirtää joukkonsa taaemmaksi joen etelärannelta, vaikka sitä tietoa ei ole täällä julkaistu. Samalla sovittiin, että riidanalaisten saarten omistusoikeudesta neuvotellaan myöhemmin.

Heinäkuun 2 päivänä, jolloin tilanne näytti varsin uhkaavalta, sain pääsyn ulkoministeriössä Venäjän asioita hoitavan osastopäällikön TOGOn puheille.

TOGO sanoi minulle, että Tšinamuhon ja Kantšantsun saaret, jotka venäläiset olivat kesäkuun 18 päivänä yl-

lättävästi miehittäneet, kuuluivat epäilyksettä Mantšukuolle. Thalweg kulki tällä kohdalla näiden saarten pohjoispuolella ja oli siis Mantšukuon ja Neuvostoliiton välinen raja.

Saarilla oli ollut Mantšukuon asettamia loistotorneja ja muita merimerkkejä sekä niiden hoitajia. Lisäksi oli siellä eräitä muita mantšu-asukkaita, mutta ei sotaväkeä. Miehittäessään saaret venäläiset olivat karkottaneet niiltä kaikki asukkaat.

Miehityksen johdosta ŠIGEMITSU oli saanut tehtäväkseen Moskovassa vaatia, että ennen kesäkuun 18 päivää vallinnut status quo oli palautettava. Heinäkuun 29 päivän illalla LITVINOV oli periaatteellisesti myöntynyt tähän. Oli saatu aikaan understanding, vaikka muodollista sopimusta ei ollut ehditty laatia.

Sitten oli tullut väliin kesäkuun 30 päivän tapahtuma, jota TOGO selosti samaan tapaan, kuin sen ylempänä olen esittänyt.

Asian kehittyminen riippui kokonaan sovjetista. Tilanne oli yhä erittäin vakava.

Kysyin oliko sodan vaaraa olemassa.

TOGO vastasi: "I do not say that there is no risk of war."

Japanin ulkoministeriö ei ollut vielä varma siitä, oliko Neuvostoliiton hallitus tahallaan pannut toimeen tämän selkkauksen vai olivatko Itä-Siperian joukot omin päinsä sen aloittaneet. Oli olemassa sekin mahdollisuus, että Amurilla oleville joukoille ei ollut

heinäkuun 30 päivänä ehditty ilmoittaa sopimuksesta, jonka ŠIGEMITSU ja LITVINOV edellisenä iltana myöhään olivat tehneet.

Pyydän vielä selostaa, mitä varaulkoministeri HORINOUTŠI minulle kertoi Amurin-selkkauksesta, kun tänään kävin hänen puheillaan:

Japanin hallitus ei voinut käsittää miten sovjetin joukot olivat saattaneet miehittää saaret, joiden asukkaatkin olivat Mantšukuon alamaisia. Nämä mantšut olivat nyt taas palanneet saarille, niin pian kuin venäläiset olivat ne evakuoineet.

Moskovasta oli juuri ilmoitettu LITVINOVin väittäneen ŠIGEMITSULLE, että venäläisten vetäydyttyä pois japanilaisia sotilaitakin olisi noussut Tšinamuho-saarelle. Se väite oli aivan perätön. Eräät sotilaat olivat vain veneellä tulleet saaren läheisyyteen tarkastamaan, olivatko sovjetin sotilaat todella poistuneet.

Selkkaus oli nähtävästi nyt päättynyt. HORINOUTŠIn mielestä Venäjällä ei varsinkaan nykyään pitänyt olla varaa rajaselkkauksiin. Sen sisäiset levottomuudet tulivat todennäköisesti vielä jatkumaan.

Vaikeata on Tokiostakin käsin tällaisia rajaselkkauksia arvostella. Tällä kertaa lienee kuitenkin

syy selvästi venäläisten, jotka ensin miehittivät riidanalaiset saaret ja sitten aluksillaan tulivat toisen puolen rantavesille. Vaikea on arvata, mikä venäläiset johti tähän menettelyyn: tahtoiko ehkä sovjet kääntää omien kansalaistensa huomion pois sisäisestä terrorista; halusiko se osoittaa Japanille, että tämä terrori ei ollut vienyt Itä-Siperian armeijalta sisua; pyrkivätkö Amurilla olevat joukot vain mainostamaan itseään, vai uhmasivatko ne tahallaan ulkoasiain komissariaatin ohjeita. Joka tapauksessa tällainen divertissemangi on vaarallinen Amurilla, jonka vastakkaisilla rannoilla japanilaiset ja venäläiset vuosikausia ovat tähyilleet toisiaan pitäen kiväärinsä ladattuina kovilla panoksilla ja ilmapiirin mielenkiihkolla.

ULKOASIAINMINISTERIO

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 15

ASIA:

Tokiossa olevan lähetystön raportti n:o 18.

Ministeri Valvanne

12/2 1937

1000—7—37. 3448

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 337 - 55.

Tokio SSA 12 P:NÄ heinä KUUTA 19 37.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

32 190 Sal. B. I 37.

18/8-37		
	OSASTO	ASIA
5	C/5	

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 18;
Japani ja Kiina. II.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen lähettää Ministeriölle Ison-Britannian kuriiripostitse 5 kappaletta tälle päivälle päivättyä raporttiaan.

Ministeri: Hagfvelberg

UE 3: A 4.

Ison Britannian kuriiripostiin

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 18.

Tokio ssa 12 p:nä heinä kuuta 1937.

32/190 Sal. B. I 37.

18/8-37 | VM | LÄH
OSASTO | ASIA
5 C15

Asia: Japani ja Kiina. II.

Tuskin oli Amurin tapahtumain aiheuttama sotainen mieliala Tokiossa ehtinyt rauhoittua, kun Kiinasta alkoi saapua vielä uhkaavampia tietoja.

Japanilaisten tietojen mukaan oli Peipingin lounaispuolella olevan Fengtain japanilaiseen varuskuntaan kuuluva joukko-osasto heinäkuun 7 päivän iltana lähtenyt yölliselle manööverille toista penikulmaa Peipingistä länteen sijaitsevaan Lukoukiaoon. Keskiyön aikaan lähellä sijaitsevat kiinalaiset joukko-osastot olivat äkkiarvaamatta avanneet tulen sitä vastaan. Japanilaiset olivat heti keskeyttäneet harjoituksensa ja jääneet odottavalle kannalle. Kun ammunta kuitenkin oli jatkunut, japanilaiset olivat vastanneet tuleen, ja eräin keskeytyksin laukausten vaihtoa oli jatkunut seuraavanakin päivänä.

Kun varaulkoministeri HORINOUTSI tämän kuun 9 päivänä otti minut vastaan, pyysin häneltä lähempiä tietoja selkkauksesta.

JAKELUOHJE:
Tavallinen ja
lisäksi Yleisesikunnalle.

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:
Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi .....ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

HORINOUTSI selitti, että Japanin Kiinassa olevilla joukoilla, kuten niiden muidenkin ulkovaltain joukoilla, joilla sopimusten mukaan on oikeus pitää pysyviä joukko-osastoja Kiinan alueella, oli tapana pitää harjoituksia varuskunnan ulkopuolella. Kun japanilainen joukko-osasto oli heinäkuun 7 päivän illalla tällaista harjoitusta pitämässä Lukoukiaossa, oli eräitä sotilaita pimeässä joutunut muista syrjälle. Kun läheisyydessä oleva kiinalainen joukko-osasto kuuli näiden harjoituslaukauksia, luuli se niitä ehkä tosiammunnaksi ja avasi tulen. Heinäkuun 8 päivänä japanilaiset upseerit Lukoukiassa asettuivat yhteyteen kiinalaisten upseerien kanssa saadakseen selvitystä asiaan. Silloin oli sovittu, että kumpikin puoli siirtäisi joukkonsa pois tältä seudulta. Kiinalaiset olivat kuitenkin viitkastelleet eivätkä olleet vielä keskustelupäivämme aamuna klo 5 lähteneet liikkeelle. Vasta klo 12 päivällä olivat sekä japanilaiset että kiinalaiset joukot vetäytyneet pois Lukoukiasta. Kumpikin puoli oli jättänyt jäljelle ainoastaan yhden joukkueen. Japanilaiset olivat laukausten vaihdossa menettäneet kaatuneina kymmenkunnan miestä, kiinalaiset todennäköisesti enemmän.

HORINOUTSI arveli aseellisen selkkauksen päättyvän tähän. Hän otaksui, että kiinalaiset eivät olleet sitä ehdoin tahdoin suunnitelleet. Syynä oli kaiketi ollut väärinkäsitys. Todennäköisesti oli laukausten vaihdon pitkittymiseen kuitenkin vaikuttanut Japanin-vastainen mieli-

ala, jota oli valitettavasti levinnyt Kiinan sotilaitten keskuuteen.

Varaulkoministerin selityshän vaikutti varsin rauhalliselta ja maltilliselta. Sähkötin sen johdosta Ulkoasiainministeriölle, että HORINOUTŠIn selityksen mukaan aseellinen konflikti oli päättynyt ja Japani uskoi neuvottelujen avulla saavansa sen selvitetyksi.

Heinäkuun 10 päivänä ei Kiinasta kuulunut erikoisempaa. Tapahtumapaikalla oli joukkoja vielä asemissaan ja neuvottelut jatkuivat.

Sunnuntaina , 11:ntenä päivänä, sain kuitenkin heti herättyäni sensaatiomaisen ilmoituksen: Japanin ja Kiinan välit olivat pahasti kiristyneet; TŠIANG KAI-ŠEK oli ruvennut siirtämään etelästä Peipingiä kohti neljä divisioonaa ja antanut koko lentovoimilleen määräyksen olla valmiina; Japanin sotaministeri oli edellisenä iltana kutsunut ministeriön koko henkilökunnan virastoon sunnuntaiaamuksi klo 6.

Päivän kuluessa tapahtumat kiireesti seurasivat toisiaan. Aamupäivällä pääministeri kutsui sota-, meri-, ulko- ja finanssiministerit luokseen neuvotteluun. Sen jälkeen pidettiin koko kabinetin istunto. Sitten pääministeri ajoi merenrannalla huvilassa oleskelevan keisarin luo. Keisari otti siellä vastaan myös yleisesikunnan päällikön, sotamarsalkka prinssi KANINin.

Illalla pääministeri otti virkahuoneistossaan vastaan ensin lehdistön edustajat, sitten ylä- ja alahuoneen jäsenet, lopuksi talouspiirien edustajia.Näille eri ryhmille

hän esitti hallituksen ilmoituksen, joka sisälsi seuraavaa:

Heinäkuun 7 päivän tapahtuma oli vaarantanut Kiinassa olevien Japanin alamaisten hengen ja omaisuuden. Japanin viranomaiset olivat kuitenkin saaneet kiinalaiset suostumaan rauhalliseen selvittelyyn. Heinäkuun 10 päivänä Kiinan 29:s armeija oli taas aloittanut hengenmenetyksiin johtaneen ammunnan. Kiinalaisia joukkoja Suijuanista ja etelästä oli alettu siirtää rintamalle. Kiinan hallitus oli hylännyt Peipingissä tehdyn selvittelyehdotuksen. Rauhan säilyminen pohjois-Kiinassa oli tärkeä Japanille ja Mantšukuolle. Kiinan oli esitettävä anteeksipyyntö ja annettava takeet siitä, että väkivaltaisuudet eivät uudistu. Japanin hallitus oli nyt päättänyt lähettää joukkoja pohjois-Kiinaan. Japani toivoi kuitenkin yhä saavansa aikaan rauhallisen ratkaisun Kiinan kanssa. Japani tulisi Kiinassa ottamaan huomioon ulkovaltain oikeudet ja edut.

Vastaanoton jälkeen seijukain ja minseiton parlamenttiryhmät pitivät kumpikin kokouksen päättäen siinä antaa hallituksen toimille täyden kannatuksensa.

Tänään, 12 päivänä, jännitys on yhä lisääntynyt. Keisari on huvilaltaan palannut pääkaupunkiin.

Hallitus ilmoitti antaneensa selkkaukselle jo virallisen nimenkin: "Pohjois-Kiinan selkkaus".

Kiinasta saapuu tietoja, että sen hallituksen mielestä selkkaukseen on ollut syynä japanilaisten joukkojen provosointi. Kiina näyttää valmistautuvan vastarintaan.

Voin sivumennen mainita, että oleskellessani Sanghaissa huhtikuussa havaitsin, että sikäläisen japanilaisen varuskunnan usein uudistuvat yölliset manööverit kaupungin ympäristössä hermostuttivat sekä kiinalaisia että muitakin kansallisuuksia.

Sodan ukkospilvi lepää tällä hetkellä Japanin ja Kiinan yllä. Nähtäväksi jää, purkautuuko se räjähdykseen vai selviääkö se rauhallisesti niinkuin niin monet Euroopan taivaalle viime vuosina kerääntyneet myrskypilvet ovat selvinneet.

Aleppo Salvaneus.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C 15.

ASIA:

Tokiossa olevan lähetystön rap. n:o 19.

Ministeri Valvanne.

13/7 1937.

1000—7—37. 3448

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 346 - 59.

Tokio SSA 13 P:NÄ heinä KUUTA 19 37.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ
26/189 Sec. 37
3/8. 37
OSASTO
5 C 15

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 19:
Ministeri ERICHin ehdokkuus Pysyvän kansainvälisen tuomioistuimen tuomarin toimeen.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen lähettää Ministeriölle 8 kappaletta tälle päivälle päivättyä raporttiaan.

Ministeri: Hugo Valvanne

UE 3: A 4.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 19.

Tokio ssa 13 p:nä heinä kuuta 19 37.

26/189 Tae 37

3/8. 37 No

5 C15

Asia: Ministeri ERICHin ehdokkuus Pysyvän kansainvälisen tuomioistuimen tuomarin toimeen.

Kävin tänään tapaamassa Pysyvän välitystuomioistuimen Japanin kansallisen ryhmän kahta jäsentä.

Ensiksi kävin professori Jorozu ODAn luona. Toimittuaan nelisenkymmentä vuotta Kioton keisarillisen yliopiston professorina hän on vast'ikään täysinpalvelleena muuttanut asumaan Tokioon. Hän on ylähuoneen ja keisarillisen akatemian jäsen.

Herra ODAkin kuuli vasta minulta HAMMARSKJÖLDin kuolemasta. Esitettyäni hänelle ministeri ERICHin ehdollepanoa puoltavat argumenttini hän sanoi olleensa yleensä sillä kannalla, että kansainvälisen tuomioistuimen tuomarin kuoltua hänen seuraajakseen oli valittava samaa kansallisuutta oleva henkilö. Tätä periaatetta hän sanoi erikoisesti tehostaneensa esim. ADATSI-vainajan seuraajaa valittaessa.

Sanoin tähän, että ehkäpä Ruotsi ei tällä kertaa esittäisikään omaa miestään ehdokkaaksi ERICHiä

JAKELUOHJE: Tavallinen.

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:
Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

vastaan. Olihan ERICH kaksi kertaa luopunut ehdokkuudestaan Ruotsin kandidaatin hyväksi. Pohjoismaathan lisäksi muodostivat sekä oikeusjärjestyksensä että politiikkansa puolesta ryhmän, jota muiden maiden oli tällaisessa tapauksessa syytä käsitellä yhtenä kokonaisuutena. Valittiinhan pohjoismaat vuoroittain Kansainliiton neuvostonkin jäseniksi. Huomautin vielä, että jos ruotsalaiset kuitenkin asettaisivat oman ehdokkaansa, oli Japanin-ryhmällä tilaisuus nimetä ministeri ERICH toiseksi ehdokkaakseen.

Herra ODA myönsi kantani oikeaksi. Hän sanoi, että hänen esittämänsä sääntö tietysti salli poikkeuksenkin. Kerta kaikkiaan hän lopuksi lupasi kannattaa ERICHin asettamista Japanin-ryhmän ainakin yhdeksi ehdokkaaksi ja uskoi ryhmän muidenkin jäsenten siihen suostuvan.

Hän sanoi tavanneensa ministeri ERICHin Haagissa ensin Itä-Karjalan asiaa tuomioistuimessa käsiteltäessä ja myöhemmin kansainvälisen oikeuden kodifioinnin konferenssissa.

Kävin tänään vielä Japanin-ryhmän toisen jäsenen professori Sakutaro TATSIn luona. Hän on Tokion keisarillisen yliopiston täysinpalvellut professori ja myös keisarillisen akatemian jäsen. Hän työskentelee säännöllisesti ulkoministeriössä lainopillisena avustajana.

Kuultuani esitykseni hänkin huomautti Japanin-ryhmän yleensä kannattavan saman-kansallisuuden periaa-

tetta.Hän lisäsi, että jos Ruotsin-ryhmä ei asettaisi ehdokasta, olisi ERICHin asema erinomaisen vahva. Joka tapauksessa hän lupasi tehdä voitavansa asiassa. Hän huomautti vielä, että professori ODA oli Japanin-ryhmän johtava jäsen, jonka asenteen muut jäsenet ottivat erikoisesti huomioon.

Professori TATSI oli tavannut ministeri ERICHin Kansainvälisen oikeuden instituutin kokouksessa Brysselissä.

Muita Japanin-ryhmän jäseniä ei ole täällä tavattavissa. Kuten raportissa n:o 15 olen maininnut, professori JAMADA on matkalla Euroopassa. Tohtori NAGAOKA taas, joka on kansainvälisen tuomioistuimen jäsen, asuu Haagissa.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C IV

ASIA:

Tokiossa olevan lähetystön raportti n:o 20.

Ministeri Valvanne

22/2 1937.

5000—10—35 4261

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 390 - 66.

Tokio SSA 22 P:NÄ heinä KUUTA 19 37.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ
22/189 Sal. 1937.
19/8-37
5
C 15

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 20:
Japani ja Kiina. III.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen lähettää Ministeriölle 7 kappaletta tälle päivälle päivättyä raporttiaan.

Ministeri: Hugo Wahrmann

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 20.

Tokio ssa 22 p:nä heinä kuuta 19 37.

Asia: Japani ja Kiina. III.

Raportissa n:o 18 kerroin varaulkoministeri HORINOUTŠIn selostuksen mukaan Peipingin lounaispuolella Lukoukiaossa japanilaisten ja kiinalaisten joukkojen kesken tapahtuneen laukaustenvaihdon kehittymisestä heinäkuun 7 päivästä 9 päivään. Kertomus päättyi siihen, että kumpikin puoli oli vetäytynyt taaksepäin jättäen Lukoukiaoon vain yhden joukkueen.

Pyydän seuraavassa lyhyesti selostaa mitä tällä "sotarintamalla" sen jälkeen virallisten japanilaisten tietojen mukaan on tapahtunut.

Heinäkuun 10 päivän aamuna kiinalaiset joukot miehittivät Lukoukiaosta hieman luoteeseen olevan Lungvangmiaon ja aloittivat tulen edellisellä paikalla olevia japanilaisia vastaan. Japanilaiset karkottivat kiinalaiset Lungvangmiaosta ja miehittivät sen.

11 päivänä kiinalaiset yrittivät Vulitienin kohdalla offensiivia, mutta japanilaiset eivät vastanneet.

JAKELUOHJE:
Tavallinen ja lisäksi
Yleisesikunnalle.

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:
Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

13 ja 14 päivinä japanilaisia joukkoja siirrettäessä Peipingin äärillä väijyksistä ammutut laukaukset surmasivat yhteensä neljä japanilaista sotilasta.

19 päivänä kiinalaiset ampuivat japanilaisia Lukoukiaon länsipuolella. Eräs kapteeni haavoittui pahasti. Japanilaiset eivät vastanneet, mutta uhkasivat vastedes samanlaisessa tapauksessa ampua.

20 päivänä kiinalaiset Lukoukiaon ja Papaošanin kohdalla kolme eri kertaa ampuivat mörssärillä japanilaisten asemia. Japanilaiset avasivat silloin tykkitulen vaientaen kiinalaisten patterit.

Sen kummempia taisteluja ei tähän mennessä ole tapahtunut. Kumpikin puoli on kuitenkin keskittänyt alueelle runsaasti joukkoja.

Kesäkuussa 1936 oli japanilaisia joukkoja Hopen (Tšilin) maakunnassa 4,400 miestä. Heinäkuun 7 päivän välikohtauksen tapahtuessa näiden joukkojen luku oli lisätty noin 10,000:ksi. Kuten raportissa n:o 18 kerroin, Japanin hallitus tämän kuun 10 päivänä päätti lähettää Hopeen uusia joukkoja. Sen jälkeen on niitä sinne kuljetettu Mantšukuosta, Koreasta ja Japanin saarilta.

Kiina puolestaan on keskittänyt selkkauksen jälkeen, kuten täällä oletetaan, 200,000 miestä Hopen rajoille. Niitä on kuljetettu pitkin Hankoun - Peipingin, Pukoun - Tientsinin ja Sytšoun - Tšengin välisiä rautateitä, lisäksi Šansista ja Suijuanista käsin.

Vuonna 1935 tehtiin Japanin ja Kiinan sotilasviranomaisten kesken ns. UMEZUn - HOn sopimus. Sen tekstiä ei ole koskaan julkaistu, mutta sopimukseen sisältynee määräys, että Nankingin välittömän hallinnon alaisia joukkoja ei saa tuoda Hopen alueelle. Japani väittää Kiinan nyt rikkoneen tämän sopimuksen.

Selkkauksen alusta alkaen japanilaiset ovat Tientsinissä neuvotelleet sen selvittämisestä pohjois-Kiinan korkeimman kiinalaisen hallintoviranomaisen, Hopen ja Tšaharin poliittisen neuvoston puheenjohtajan ja samalla Peipingin-Tientsinin sotilaspiirin komentajan, kenraali SUNG TŠE-JUANin kanssa. Tämä kenraalihan, josta aikaisemmin olen raportoinut, on parin viime vuoden aikana hallinnut Nankingista melko riippumatonta ja Japanin voimakkaan vaikutuksen alaista aluettaan.

Juuri selkkauksen alkaessa kuoli pohjois-Kiinassa olevan Japanin varuskunnan Tientsinissä päämajaansa pitänyt komentaja kenraaliluutnantti TAŠIRO sydänhalvaukseen. Hänen seuraajakseen nimitettiin kenraaliluutnantti KATSUKI.

Selkkauksen alkaessa Japanin Nankingin-suurlähettiläs KAWAGOE oli saapunut lomaltaan Tokiosta Šanghaihin. Hän ei rientänytkään Nankingiin, kuten olisi odottanut, vaan lensi Tientsiniin. Tämä osoittaa puolestaan, että

Japani tahtoo neuvotella ensisijaisesti kenraali SUNGin kanssa Tientsinissä eikä Kiinan hallituksen kanssa Nankingissa.

Tientsinin-neuvotteluista ei ole annettu virallisia tietoja julkisuuteen. Kerrotaan kuitenkin japanilaisten esittäneen kolme vaatimusta: Lukoukiaon-tapahtuman johdosta oli esitettävä anteeksipyyntö; siihen syypäitä oli rangaistava; Japanin-vastainen toiminta oli lopetettava.

Heinäkuun 11 päivänä SUNG lienee periaatteellisesti myöntynyt vaatimuksiin. Kun kiinalaiset samana päivänä taas yrittivät offensiivia, japanilaiset väittivät heidän rikkoneen sopimuksen.

Heinäkuun 18 päivänä SUNG saapui KATSUKIn luo esittämään anteeksipyynnön. Muista kohdista jatkuu tätä kirjoittaessa vielä neuvotteluja.

Nankingin-hallitus puolestaan vaatii, että Japanin on neuvoteltava suoraan sen kanssa.

Japanin Nankingin-suurlähetystöä johtaa nykyään sinne vast'ikään Tokiosta neuvokseksi siirretty hyvä tuttavani (ja muuten Suomen Valkoisen Ruusun ritari) hra Sinrokuro HIDAKA. Heinäkuun 17 päivänä hän esitti ulkoministeri VANG TSUNG-HUILle memorandumin, jonka pääkohtia lienevät olleet vaatimukset, että Nankingin oli

lopetettava Tientsinin-neuvottelujen jarruttaminen ja joukkojen keskittäminen Hopea kohti. Samanlaisia vaatimuksia esitti samanaikaisesti japanilainen eversti OKIDO varasotaministeri kenraali TSAO HAO-SENille Nankingissa.

Tämän kuun 19 päivänä ulkoministeri VANG antoi jaostopäällikkö TUNG DAO NINGille tehtäväksi jättää HIDAKAlle Nankingin vastauksen. Se sisälsi neljä kohtaa: molempien hallitusten oli sovittava ajasta, jolloin ne lopettaisivat joukkojensa keskittämisen; selkkauksesta oli sovittava diplomaattista tietä; Tientsinissä mahdollisesti tehtävä sopimus oli alistettava Nankingin-hallituksen hyväksyttäväksi; Kiina oli valmis kansainvälisen oikeuden ja sopimusten mukaiseen selvittelyyn.

HIDAKA vastasi odottavansa päivän kuluessa ulkoministeri VANGilta tietoa siitä, oliko tämä todella Kiinan vastaus Japanin memorandumiin. Hän saikin myöhemmin tavata ulkoministeri VANGin, joka ilmoitti, että Kiina ei voinut tehdä pitemmälle meneviä myönnytyksiä.

Japanin hallitus on päättänyt, että se ei hyväksy Nankingin vastausta.

Jännitys on siis edelleen suuri. Jonkin verran rauhoittava tapahtuma viime päivinä oli kuitenkin kenraali SUNGin tämän kuun 20 päivänä japanilaisille tekemä ilmoitus, että kiinalaiset joukot olivat alkaneet evakuoida Lukoukiaon tienoota.

Toinen rauhoittava seikka on se, että Yhdysvallat, Iso-Britannia ja Neuvostoliitto näyttävät ainakin toistaiseksi noudattavan tosiallista puuttumattomuutta Japanin-Kiinan selkkauksen suhteen.

Vaikea on käsittää, miten Japani ja Kiina voivat sovittaa ristiriitansa, mikäli ei tälläkin kerralla saada aikaan jotakin väliaikaista sopimusta Japanin ja pohjois-Kiinan johdon kesken. Mutta kun sekä Japani että Kiina nyt ovat ryhtyneet keskittämään suuria joukko-osastoja, on kummankin puolen pulmana se, miten "kasvot on pelastettava".

ULKOASIAINMINISTERIO

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 15

ASIA:

Tokiossa olevan lähetystön raportti n:o 21.

Ministeri Valvanne

27/2 1907

1000—7—37. 3448

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

KIRJELMÄ n:o 397 - 68.

Tokio SSA 27 P:NÄ heinä KUUTA 19 37.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ 33 190 Sal. 37. 20/8-37 5 C15

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 21:

Japani ja Kiina. IV.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen lähettää Ministeriölle 7 kappaletta tälle päivälle päivättyä raporttiaan.

Ministeri: Hegelwarm

UE 3: A 4.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 21.

Tokio ssa 27 p:nä heinä kuuta 19 37.

Asia: Japani ja Kiina. IV.

33/190 Sal. 37
20/8-37
5 C 15

Raportissa n:o 14 kerroin, että Kiinan Tokion-suurlähettiläs SU SI-JING oli viime maaliskuussa lähtenyt lomalle kotimaahansa ja siellä ollessaan esittänyt hallitukselleen eronpyyntönsä. Muutama päivä sitten hän kuitenkin palasi Tokioon.

Käydessäni tänään hra SUn luona hän sanoi olevansa niin sairaalloinen ja rasittunut, että hän oli hartaasti pyytänyt hallitukseltaan vapautusta virastaan. Kun sitten Lukoukiaossa heinäkuun 7 päivänä sattuneesta tapahtumasta oli kehittynyt pohjois-Kiinan selkkaus, hän oli hallituksensa kehoitusta noudattaen kaikesta huolimatta palannut Tokioon.

Ryhtyessään selittämään Kiinan ja Japanin välillä nykyään vallitsevaa selkkausta suurlähettiläs SU huomautti, että Kiina oli aina ollut rauhaa rakastava valtio, joka ei ollut koskaan pyrkinyt anastamaan toisen maan aluetta eikä loukkaamaan sellaisen oikeutta. Nyt oli kuitenkin Japani käynyt pohjois-Kiinassa agres-

JAKELUOHJE:

Tavallinen ja lisäksi Yleisesikunnalle.

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

siiviseksi, ja Kiinan oli pakko puolustaa suvereenisuuttaan. Japani toimi pohjois-Kiinassa nähtävästi pitkälle tähtäävän suunnitelman mukaan.

Kysyessäni, mikä tällainen suunnitelma olisi, hra SU vastasi, että kaikesta päättäen Japani halusi saada haltuunsa Peipingin, ehkäpä muutakin pohjois-Kiinan aluetta. Tilanne oli nyt äärimmäisen vakava, mutta ambassadööri sanoi kuitenkin koettavansa diplomaattista tietä saada aikaan selvityksen.

Huomautin, että eräiden tietojen mukaan Hopen ja Tšaharin poliittisen neuvoston puheenjohtaja kenraali SUNG TSE-JUAN jo olisi sopinut japanilaisten sotilasviranomaisten kanssa selkkauksen selvityksestä, ja kysyin, miten Nanking asiaan suhtautui.

Hra SU sanoi, että SUNGilla ei ollut valtuuksia neuvotella muusta kuin sotilaallisesta aselevosta. Varsinainen sopimus oli tehtävä Nankingin ja Tokion hallitusten kesken.

SUNG oli nyt sopinut japanilaisten kanssa siitä, että kumpikin puoli aluksi siirtäisi joukkonsa taaksepäin. Kiinalaiset olivatkin alkaneet peräyttää joukkojaan, mutta japanilaiset olivat pysyneet asemillaan.

Viittasin (mm. raportissani n:o 20 mainittuun) ns. UMEZUn-HUn sopimukseen, jonka tekstiä ei kumpikaan puoli ole julkaissut. Huomautin Japanin väittävän Kiinan rikkoneen tätä sopimusta lähettäessään joukkojaan Hopen (Tšilin) maakunnan alueelle.

Suurlähettiläs vastasi painokkaasti, että tämä sopimus oli ollut vain silloisen aseellisen selkkauksen lopettamista tarkoittava tilapäinen sopimus. Ainoa pysyväksi tarkoitettu kohta siinä oli ollut ns. Itä-Hopen alueen määrääminen alueeksi, jolle kiinalaista sotaväkeä ei pitänyt tuoda. Tätä sitoumusta Kiina oli jatkuvasti noudattanut. Japanilaiset olivat tästä alueesta tehneet toimintansa tukikohdan. - Sopimuksessa Kiina tosin oli luvannut siirtää keskusarmeijansa joukot Hopen ulkopuolelle, mutta se myöntymys oli ollut vain aselevon edellytys eikä enää pätenyt. - Niin ikään sopimus myönsi japanilaisille oikeuden lähettää lentokoneitaan tarkastamaan, että kiinalaiset joukot todella siirtyivät Hopen alueelta. Mutta tämäkin määräys oli vaikutukseltaan tilapäinen, eikä japanilaisilla ollut oikeutta siihen vedoten lähettää, kuten he olivat muutama päivä sitten lähettäneet, lentokoneitaan Peipingin-Hankoun rataa myöten pitkälle etelään tarkastamaan kiinalaisten joukkojen kuljetusta.

Kysyin, uskoiko hra SU saavansa aikaan sovinnon Japanin hallituksen kanssa. Hän vastasi, että ulkoministeri HIROTAhan oli järkevä mies, mutta että kivääriä olkapäällään pitävä mies toisinaan oli voimakkaampi kuin kynää kädessään pitävä. Näin oli laita Japanissa nykyään.

Ambassadööri sanoi, että kun suuret joukko-osastot nyt seisoivat vastatusten pohjois-Kiinassa, oli jatkuvia selkkauksia vaikea välttää. Kiina ei voinut luopua suvereenisuusoikeuksistaan. Se vaati, että Japanin oli pois-

tettava joukkonsa.

Kysyin, tarkoittiko tämä vaatimus, että kaikki japanilaiset joukot oli siirrettävä pois pohjois-Kiinasta. Hra SU vastasi Kiinan tällä kertaa vaativan, että Japanin oli siirrettävä joukkonsa niihin asemiin, joilla ne olivat ennen Lukoukiaon selkkausta.

Suurlähettiläs sanoi pitävänsä asemaa erittäin vaarallisena. Sodan uhka oli suuri. Jos se pääsisi syttymään, järkkyisi rauha sekä itä-Aasiassa että mahdollisesti muuallakin maailmassa.

Hugo Valvanne

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 15

ASIA:

Tokiossa olevan lähetystön raportti n:o 22.

Ministeri Valvanne

27/7 1937

5000—10—35 4261

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

KIRJELMÄ n:o 401 - 69.

Tokio SSA 27 P:NÄ heinä KUUTA 19 37.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 22:

Japanin sisäpolitiikkaa. II.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen lähettää Ministeriölle 8 kappaletta tälle päivälle päivättyä raporttiaan.

Ministeri: Hugo Wahrmann

UE 3: A 4.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 22.

Tokio ssa 27 p:nä heinä kuuta 19 37.

ULKOASIAINMINISTERIÖ
34/190 Yol. 37
27/8-37
OSASTO 5 C15
ASIA

Asia: Japanin sisäpolitiikkaa. II.

Selostaessani raportissa n:o 7 Japanin sisäpolitiikkaa päädyin siihen, että parlamentin alahuone maaliskuun 31 päivänä odottamatta hajoitettiin.

Pääministeri, kenraali HAJAŠI, joka oli joutunut ristiriitaan määräävien puolueiden, minseiton ja seijukain, kanssa, yritti muodostaa tuekseen uutta "kansallista" puoluetta. Ainesta tällaiseen oli tarjolla, sillä minseitosta aikaisemmin eronnut kokumin domei ryhmä ja seijukaista eronnut šovakai ryhmä sekä eräät hajanaiset oikeistolaiset ryhmät kannattivat hallitusta. Mutta uuden puolueen johtoon olisi tarvittu kokoava nimi. HAJAŠI koetti taivuttaa puolueen johtajaksi prinssi KONOEta ja aikaisempaa pääministeriä HIROTAa, mutta molemmat kieltäytyivät. Hallitus joutui näin ollen käymään vaaleihin ilman omaa puoluetta.

Kuten aikaisemmin eri kertoina olen raportoinut, Japanin poliittiset puolueet ovat viime vuosina menettä-

JAKELUOHJE: Tavallinen.

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:
Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

neet vaikutustaan. Aivan ylimalkaisesti sanoen seijukai edustaa maalaisväestöä ja minseito teollisuuspiirejä, mutta sen lisäksi vanhat feodaaliset klaanikäsitteet huomattavasti määräävät kummankin kokoonpanon. Nämä puolueet eivät kuitenkaan enää, kuten jonkin aikaa ennen vuotta 1930, voi vaikuttaa hallituksen muodostumiseen eivätkä hankkia kannattajilleen etuja. Niiden tehtävä on viime vuosina rajoittunut pääasiallisesti hallituksen arvostelemiseen. Molempien puolueiden ohjelmatkin olivat nyt niinkuin aikaisemminkin abstraktisia eivätkä sisältäneet selviä osviittoja.

Kun valitsijoiden enemmistöllä ei kuitenkaan ollut muutakaan kokoavaa puoluetta tarjolla, saivat molemmat suurpuolueet huhtikuun 30 päivänä suoritetuissa vaaleissa taas 466 edustajapaikasta enemmistön haltuunsa. Minseito, jolla alahuoneen hajautuessa oli ollut 205 edustajaa, sai nyt valituiksi 179 ja seijukai, jolla oli ollut 171 edustajaa, sai 175. Merkille pantavaa oli, että yhteiskunnallinen kansanpuolue, Sakai taišuto, joka perustettiin ennen vuoden 1936 vaalia ja pitää esikuvanaan Englannin labour puoluetta, korotti silloin saamansa edustajaluvun 18 kaksinkertaiseksi eli 36:ksi.

Hallitus ei voinut vaalien jälkeen laskea kannattajikseen kuin enintään 64 edustajaa. Ensimmäisen kerran Japanin parlamentin historiassa hallitus oli kärsinyt tappion.

Pääministeri HAJAŠI selitti kuitenkin, ettei hänen japanilaisena kenraalina tarvinnut eurooppalaisten esikuvien mukaan esittää hallituksensa eronpyyntöä. Hän aikoi hallita edelleen " Japanille ominaisen perustuslaillisen politiikan" mukaisesti. Jos uusi alahuone osoittautuisi yhtä uppiniskaiseksi kuin edellinen oli ollut, hän aikoi hajoittaa senkin, säätää asetustietä uuden vaalilain ja järjestää sen nojalla uudet vaalit.

Vahvistaakseen hallituksen asemaa kenraali HAJAŠI asetti kaksi uutta monijäsenistä komiteaa: suunnitelmalautakunnan, jonka piti valmistaa suunnitelmataloutta, ja erikoisen hintakomitean, jonka oli määrä kontrolloida hintapolitiikkaa.

Mutta toukokuun kuluessa kävi vähitellen selväksi, että HAJAŠI oli "menettänyt kasvonsa". Keisarin luottamukselliset neuvonantajat, jotka muun ohella ottavat huomioon yleisen mielipiteenkin, eivät pitäneet suotavana, että HAJAŠI jatkaisi leikkiänsä parlamentin kanssa. Hänen optimistiset lausuntonsa keskeytyivät, kun hallitus toukokuun 31 päivänä erosi. HAJAŠIlla oli ollut menestystä kenraalina, mutta huono onni pääministerinä.

87- vuotiaan genron, prinssi SAIONDŽIn, oli taas esitettävä keisarille pääministeriehdokas. Mutta SAIONDŽIn voimat ovat käyneet heikoiksi, niin että hän ei enää jaksa saapua Fudžin juurella olevalta maatilaltaan Tokioon esittämään henkilökohtaisesti neuvoaan Hänen Majesteetilleen. Salaisen sinetin vartija JUASA sai nyt mat-

kustaa prinssin luo ja välittää hänen esityksensä keisarille. Esityksen mukaisesti keisari toukokuun 1 päivänä antoi ylähuoneen puhemiehelle, 45- vuotiaalle prinssi Funimaro KONOElle tehtäväksi hallituksen muodostamisen. Muutaman päivän kuluttua KONOEn hallitus oli valmis.

Prinssi KONOE on SAIONDŽIn poliittinen oppilas. Hänen isävainajansa oli ollut genron läheinen ystävä, ja hän itse oli SAIONDŽIn seuralaisena jo Pariisin rauhankonferenssissa. KONOE on vanhan hoviaateliin kuuluvan suvun jäsen. Mutta ennen kaikkea hän on osoittautunut taitavaksi maltillista oikeistosuuntaa ajavaksi valtiomieheksi.

Olen aikoinani raportoinut, että prinssi KONOElle jo viime vuonna, "helmikuun 26 päivän tapahtuman" jälkeen, tarjottiin pääministerin virka. Silloin hän kuitenkin heikkoon terveydentilaansa vedoten kieltäytyi. Mutta sen jälkeen on kumouksellinen henki armeijan keskuudessa tasaantunut ja KONOEn terveys on sitä mukaa parantunut.

(Sivumennen voinen mainita, että prinssi KONOE esiintyy siinä lähetystömme päivällisillä otetussa seuramalehtivalokuvassa, jonka lähetin viime vuoden raportin n:o 13 liitteenä.)

Prinssi KONOElla on niin hyvät suhteet eri piireihin - myös sotilaallisiin - että hän sai helposti muodostetuksi hallituksen. Edellisen hallituksen sotaministeri kenraali SUGIJAMA ja meriministeri amiraali

JONAI siirtyivät uuteen hallitukseen. Sotilaspiirit olisivat halunneet finanssiministeriksi vähän aikaisemmin siinä toimessa ollutta, niille mieluista hra BABAa. KONOE ei siihen suostunut, vaan otti finanssiministeriksi aikaisemman varafinanssiministerin KAJAn. BABA pääsi kuitenkin sisäministerin tärkeälle paikalle. Ulkoministeriksi tuli kokenut diplomaatti ja entinen pääministeri HIROTA. Sekä minseito että seijukai saivat tällä kertaa edustajansa hallitukseen.

Uusi hallitus on saanut kaikissa piireissä erittäin hyvän vastaanoton.

Mainittakoon, että prinssi KONOE on lyhyenä pääministerikautenaan ehtinyt jo suunnitella parlamentin ylähuoneen uudistamista. Ennen vuotta 1925 oli aatelistolla enemmistö ylähuoneessa. Mainittuna vuonna muutettiin aatelissukujen edustajain lukumäärä samaksi kuin keisarin nimitettävien muiden jäsenten luku oli. KONOE suunnittelee nyt aateliston edustajain lukumäärää vähennettäväksi ja nimitettävien jäsenten määrää lisättäväksi.

Kun välit Kiinan kanssa kärjistyivät, KONOElla oli tilaisuus nähdä, että hänellä oli takanaan poliittisten piirien kannatus. Jo tämän kuun 11 päivänä kaikki puolueet, myös sosiaalinen kansanpuolue, ilmoittivat hyväksyvänsä hallituksen sotilaalliset toimenpiteet.

Japanin hallitusmuodon mukaan alahuone on vaalien jälkeen kutsuttava koolle viiden kuukauden kuluessa edellisen hajoituksesta. Keisari HAJABI aikoi kutsua par-

lamentin kokoon aivan tämän määräajan lopussa elokuussa. Prinssi KONOE kutsui sen kokoon jo tämän kuun 25 päiväksi. Avajaismenojen tapahduttua parlamentti tänään aloittaa varsinaisen työnsä. Ainakin tällä hetkellä näyttää siltä, että yhteistoiminta sen ja hallituksen kesken tulee olemaan parempi kuin se on vuosikausiin Japanissa ollut.

Hugo Wahrane

ULKOASIAINMINISTERIO

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 15

ASIA:

Tokiossa olevan lähetystön raportti n:o 23.

Ministeri Valvanne

31/7 1937.

1000—7—37. 3448

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 412 - 71.

Tokio SSA 31 P:NÄ heinä KUUTA 19 37.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Salainen.

35/190 Sal. 37.

22/8-37		Liit.
	OSASTO	ASIA
5	C 15	

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 23:
"Japanin ulkoministerin puhe parlamentissa."

Tämän ohessa lähetystö kunnioittaen toimittaa Ulkoasiainministeriölle 5 kappaletta tälle päivälle päivättyä raporttiansa n:o 23 sekä raportissa selostetun ulkoministeri HIROTAn puheen englanninkielisen käännöksen.

Ministeri: Hugo Valvanne.

Address of Mr. Koki Hirota, Minister for Foreign Affairs, at the Seventy-first (Extraordinary) Session of the Diet, on July 27, 1937.

I am happy to have this opportunity today of stating my views concerning the foreign relations of Japan.

It is not necessary for me to expatiate afresh on our national policy, which aims at securing Japan's position as a stabilizing force in East Asia, and contributing toward the establishment of true peace throughout the world. I believe that in order to carry out this policy we should, first of all, consider the relations between Japan, Manchoukuo, China, and the Soviet Union.

In surveying the conditions of present day China, our Government can not but profoundly regret to note that anti-Japanese sentiments and movements have been encouraged and systematically exploited for the purpose of unifying public opinion and arousing nationalistic consciousness, and that untoward incidents evidently resulting therefrom are taking place in various quarters in China. At the time of the Chengtu Incident last year, the Japanese Government took

occasion

occasion to ask the Chinese to rectify their attitude toward Japan, which constituted the fundamental obstacle to friendly intercourse between Japan and China, and to invite the Nanking Government to demonstrate their sincerity regarding the concrete questions bound up with the amelioration of the relations between the two countries. Unfortunately, as you know, the negotiations came to an impasse, owing to Chinese recalcitrance. Since then, Sino-Japanese relations have been, frankly speaking, far from satisfactory. I need not repeat here that Japanese policy in East Asia is directed solely toward the realization of the stability of that region through conciliation and co-operation between Japan, Manchoukuo and China, and by stopping the Communist invasion of the Orient. The Japanese Government therefore earnestly hope that China will as soon as possible come to have a full understanding and appreciation of our basic policy.

Today in China not only is such understanding or appreciation absent, but anti-Japanese sentiments have been still more intensified, of which the Lukouchiao Incident of

the

the 7th of this month, was only the logical consequence. As regards the present incident, the Japanese Government have maintained, as announced in their official statement of July 11th, a policy of seeking a settlement on the spot and non-aggravation of the situation. Accordingly, the Government have been doing their best to effect a peaceful local solution, and at the same time to induce the Nanking Government to take proper steps for an early settlement of the question. It is my earnest hope that prompt reconsideration on the part of the Chinese authorities will lead to a faithful execution of the terms of settlement arrived at on the night of July 11th. The governments of the Powers have been informed in detail through our diplomatic representatives of this policy of the Japanese Government, and I believe they understand fully Japan's attitude of patience and self-restraint. On the other hand, there is no knowing what will be the possible repercussions among the Chinese masses, dependent as this is upon what stand the Nanking Government may take. There exists, it must be admitted, the danger of an untoward outbreak at

any

any moment. We have more than once called the attention of both the Chinese central government and the local authorities to the necessity for control of anti-Japanese activities and protection of our nationals in China. In order to insure the safety, of our fellow-countrymen the Japanese Government are prepared to use all available means which may be called for by the development of the situation. Thus, in a word, China holds the key to the settlement of the present incident, as it depends entirely upon what course she may choose to follow. I confidently hope that the Nanking Government will adopt such effective and appropriate measures as will accord with our desire and bring about an early and amicable settlement.

The Government are giving careful consideration to our relations with the Soviet Union. Incidents have continued to occur along the Manchoukuo-Soviet frontier. The most serious case was the recent illicit invasion and occupation of Manchoukuo islands in the Amur, which led to an armed clash of the Japanese-Manchoukuo forces with the Soviet intruders. The situation threatened for a time to develop into one of

extreme

extreme gravity. However, the affair ended, as you know, in a peaceful settlement, the Soviet Government agreeing to restore the status quo ante in that region. The Japanese Government are deeply concerned over the state of things on the Manchoukuo-Soviet frontier, which gives rise to frequent friction. What is needed first of all is to take practical steps to prevent these border disputes. For that purpose, we should lose no time in setting up those two commissions for the demarkation of the border line and the settlement of disputes, which for some years past have been under consideration, and also devise other means of removing the tension all along the frontier. I cannot but urge most strongly upon the Soviet Government to co-operate freely and unreservedly with us in this task for the sake of the peace of East Asia.

Again, it is a matter of no small concern for the Government whether or not our nationals engaged in fishery in the northern waters and those having oil and coal concessions in North Saghalien are to be accorded full guarantees for the legitimate operation of their enterprises. It is our policy never

never to tolerate the creation of any such circumstances as will in substance destroy those enterprises sanctioned, as they are, by treaty. In short, there remains between Japan and the Soviet Union a number of issues still pending, for the solution of which the Government will do their utmost.

As for our relations with Great Britain, I am deeply moved when I say that a short while ago on behalf of His Majesty the Emperor, His Imperial Highness Prince Chichibu, accompanied by Princess Chichibu, attended the Coronation ceremonies of the King and Queen of England, and by their mission they have enhanced the traditional friendship that binds our two nations. It has always been the consistent policy of the Government to promote Anglo-Japanese friendship, and more recently the two governments have come to an agreement of views regarding the advisability of entering into frank conversations with the object of adjusting the relations of the two countries. We hope to bring about an early attainment of that aim.

Japanese-American relations have been of late really

<u>good,</u>

good, being marked by evergrowing amity and good will. I am glad to say that the Economic Mission which visited the United States some weeks ago, have by their candid exchange of views with various circles accomplished much toward establishing closer contact between our two nations economically and otherwise.

Last year this country concluded the Anti-Comintern Agreement with Germany. The Government are striving for an effective application of the said agreement, and at the same time for the furtherance of friendly and intimate relations between Japan and Germany.

Now to turn to our trade relations with other countries.

Obviously the expansion of our export trade constitutes not only an indispensable condition of our national existence, but one of the most important means of balancing our international accounts under the present economic circumstances of the country. But as a matter of fact, the foreign Powers, for economic, financial, or other reasons, still continue to maintain commercial barriers of various kinds against Japanese goods.

goods. The Government are working for a smooth development of our export trade by concluding such individual agreements with the governments of those countries as may be best suited to their respective circumstances, or by arranging for private agreements to be arrived at between our business interests and those of other countries. I am glad to say that since last spring our trade negotiations with India, Burma, the Netherlands East Indies, and Turkey, have all been brought to a successful conclusion. The Government will strive more energetically than ever for the maintenance and furtherance of Japan's commercial interests, and at the same time make all possible endeavours to insure free access to raw material and natural resources, and to promote the freedom of international trade. It is gratifying to note the growth of certain tendencies favourable to the restoration of the freedom of trade. I desire to take this opportunity to declare the readiness of the Japanese Government to participate heartily in any international undertaking to convert these tendencies into a reality.

As may be seen from what I have stated above, Japan's foreign relations at present are fraught with problems of great difficulty. For an effective execution of our foreign policy at this time a true national unity is required - a unity which is based upon a full comprehension of the international situation. And I appeal to you for support and co-operation.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 23.

Tokio ssa 31 p:nä heinä kuuta 19 37.

UKOASIAINHALLITUS 35/198 Sal. 37.
27/8-32 | Lk
OSASTO | ASIA
5 | C15

Asia: Japanin ulkoministerin puhe parlamentissa.

Tämän kuun 25 päivänä kokoontuneen parlamentin päästyä työns. alkuun ulkoministeri HIROTA 27 :ntenä päivänä täkäläisen käytännön mukaisesti esitti sille yleiskatsauksen Japanin ulkopolitiikkaan. Pyydän seuraavassa selostaa tämän puheen pääkohtia.

Huomautettuaan aluksi, että "Japani oli itä-Aasian stabiloiva voima" ja että maan ulkopolitiikan päätehtäviä oli tämän aseman varmentaminen, HIROTA ryhtyi käsittelemään Japanin-Kiinan suhteita.

Hän väitti, että Kiinassa pyritään japanilaisvastaista mielialaa lietsomalla luomaan kansallista yhteishenkeä. Se oli aiheena yhä uudistuville selkkauksille. Viime vuonna sattuneen Tsöngtun-selkkauksen (ks. allekirjoittaneen raporttia n:o 26) yhteydessä Japani oli pyrkinyt selvittämään erimielisyytensä Kiinan kanssa, mutta neuvottelut eivät olleet johtaneet tulokseen. Sen jälkeen suhteet molempien maiden välillä olivat jatkuvasti olleet epätyydyttävät. Japanin pyrkimyksiin kuului saada

JAKELUOHJE: Tavallinen.

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:
Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

aikaan sovinto ja yhteistyö sen itsensä, Mantšukuon ja Kiinan kesken ja estää kommunismin tunkeutuminen kaukoitään.

Japanilaisvastainen mieliala Kiinassa oli kuitenkin vain yltynyt, ja seurauksena oli Lukoukiaossa heinäkuun 7:ntenä sattunut selkkaus. Japani oli pyrkinyt saamaan aikaan rauhallisen selvityksen tapahtumapaikalla, ja heinäkuun 11:ntenä olikin siellä sovittu ehdoista. Ratkaisu riippui nyt siitä, miten Nankingin-hallitus tulisi suhtautumaan tähän sopimukseen. Kaiken varalta Japanin oli ollut ryhdyttävä toimenpiteisiin suojatakseen Kiinassa olevia alamaisiaan.

Kuten tästä käy ilmi, HIROTA puheessaan käsitteli Japanin Kiinan-suhteita varsin maltillisesti.

Kääntyen Venäjän-asioihin ulkoministeri huomautti, että selkkaukset Mantšukuon ja Neuvostoliiton välisellä rajalla olivat yhä jatkuneet. Äskettäin neuvostolaisjoukot olivat vallanneet kaksi Amurin saarta ja seurauksena oli ollut aseellinen selkkaus niiden ja Japanin-Mantšukuon jouko-osastojen kesken. Tilanne oli jo uhannut tulla äärimmäisen vakavaksi. Rauhallinen sopimus saatiin kuitenkin aikaan, kun neuvostohallitus suostui palauttamaan status quon. Alati uudistuvien rajaselkkausten välttämiseksi oli HIROTAn mielestä välttämätöntä asettaa sekakomissio käymään Venäjän-Mantšukuon rajaa ja toinen selvittämään mahdollisia selkkauksia. Ulkoministeri toivoi, että Neuvostoliitto olisi valmis ~~yhteistyöhön~~ tällaiseen rauhalliseen yhteistyöhön.

HIROTA viittasi vielä niihin vaikeuksiin, joita Venäjän vesillä kalastavat ja pohjois-Sahalinissa öljy- ja hiilikaivostoimintaa harjoittavilla japanilaisilla viime aikoina oli ollut. Japani ei tulisi suostumaan siihen, että sen alamaisia estettäisiin käyttämästä niitä oikeuksiaan, jotka perustuivat Japanin-Neuvostoliiton sopimuksiin.

Japanin hyviä suhteita Isoon-Britanniaan oli edistänyt prinssi ja prinsessa TŠITŠIBUn osanotto kruunajaisiin. Äskettäin Japanin ja Englannin hallitukset olivat ryhtyneet neuvotteluihin edistääkseen ystävyyssuhteitaan, ja HIROTA toivoi neuvottelujen pian johtavan tuloksiin.

Yhdysvaltoihin Japanilla viime aikoina oli ollut erittäin hyvät suhteet. Muutamia viikkoja sitten Amerikassa käynyt japanilainen taloudellinen valtuuskunta oli selventänyt molempien maiden kauppasuhteita.

HIROTA viittasi lyhyesti viime vuonna Saksan kanssa tehtyyn komintermin vastaiseen sopimukseen. Japanin hallitus pyrki toteuttamaan tätä sopimusta ja muutenkin edistämään ystävällisiä suhteitaan Saksaan.

Puheensa lopussa HIROTA huomautti, että Japanin viennin laajentuminen oli välttämätön maan maksutaseen terveenä pitämiselle. Valitettavasti monet maat yhä asettivat esteitä japanilaisten tavarain tuonnille. Japanin hallitus pyrki tasoittamaan tästä johtuvia vaikeuksia osaksi tekemällä kaupallisia sopimuksia vieraiden maiden kanssa, osaksi edistämällä yksityisluontoisten järjestelyjen aikaansaamista Japanin talouselämän erikoisalojen ja vas-

taavien ulkomaisten alojen kesken. Hallitus kannatti niitä kansainvälisiä pyrkimyksiä, jotka tarkoittivat raaka-aineiden hankinnan helpottamista ja kaupan vapaammaksi tekemistä.

Mielestäni on myönnettävä, että ulkoministeri HIROTAn puhe oli sävyltään varsin rauhallinen, esim. jos sitä verrataan diktatuurimaille tavanomaisiin ulkopoliittisiin julistuksiin. Mutta HIROTA onkin harkitseva valtiomies, joka ei antanut edes nykyisen ulkopoliittisen tilanteen houkutella itseään muita maita ärsyttävään kielenkäyttöön.

(HIROTAn puheen englanninkielinen käännös liitetään tämän raportin saattokirjelmään.)

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 15

ASIA:

Tokiossa olevan lähetystön raportti n:o 24.

Ministeri Talvanne

9/8 1937.

5000—12—35—5337

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 416 - 72

Tokio SSA 9 P:NÄ elo KUUTA 19 37.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. 19

Salainen.

ULKOASIAINM...
N:o 36/190 Val. B. 1937.
31/8-37

	OSASTO	ASIA
5	C 15	

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 24:
Japani ja Espanja. III.

Tämän ohella lähetystä kunnioittaen lähettää Ministeriölle 8 kappaletta tälle päivälle päivättyä raporttiaan.

Ministeri: Hugo Valvanne.

UE 3: A 4.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 24.

Tokio ssa 9 p:nä elo kuuta 1937.

ULKOASIAINMINISTERIÖ
16/190 Vol. D. 137.
11/8-37
C/0
OSASTO
ASIA
5
C 15

Asia: Japani ja Espanja. III.

Aikaisemmissa raporteissani olen kertonut, että Japanin hallitus viime keväänä tunnusti Espanjan va. asiainhoitajaksi Valencian hallituksen edustajan hra ALVAREZin, mutta että Espanjan lähetystötalon piti edelleen hallussaan kenraali FRANCOa kannattava lähetystöneuvos de MOLINA.

Kun täkäläinen ulkoministeriö otti de MOLINAn kanssa puheeksi talon luovutuksen ALVAREZille, de MOLINA ilmoitti, että hän oli Espanjan sisällissodan puhkeamisesta asti omin varoinsa pitänyt yllä lähetystötaloa. Han sanoi lähtevänsä talosta vasta saatuaan täyden korvauksen näistä menoistaan sekä itselleen ynnä lähetystötalossa niin ikään asuvalle Espanjan ent. Koben-konsulille del CASTILLOlle ja tämän perheelle Japanin-Espanjan matkalippujen hinnan.

Heinäkuun 16 päivänä hra de MOLINA, joka oli sisällissodassa menettänyt kaiken Espanjassa olevan omaisuutensa, eräiden yksityisten avustamana matkusti Euroop-

JAKELUOHJE: Tavallinen.

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:
Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

paan.

Kun hän oli lähtenyt, hra ALVAREZ ilmoitti ulkoministeriölle saaneensa hallitukseltaan valtuudet suorittaa hra de MOLINAn vaatimat rahat saadakseen lähetystötalon haltuunsa.

Ulkoministeriö välitti tämän tiedon taloon jääneelle hra del CASTILLOlle. Tämä vastasikin saaneensa kenraali FRANCOlta uudet ohjeet, joiden mukaan hän ei saanutkaan luovuttaa taloa. Hän pitää edelleen perheineen talon hallussaan, ja hra ALVAREZin on tyydyttävä olemaan vaatimattomassa hotellissaan.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: S

OSASTO: C 15

ASIA:

Tokiossa olevan lähetyksen raportti n:o 25.

Ministeri Valvanne.

9/8 1937

5000—10—35 4261

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

KIRJELMÄ n:o 417 - 73.

Tokio SSA 9 P:NÄ alo KUUTA 19 37.20/9-37

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ
Yy 1927 vol. -37
S C N

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 25:

Japanin ulkoministeriön henkilöasioita.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen lähettää Ministeriölle 5 kappaletta tälle päivälle päivättyä raporttiaan.

Ministeri: Hugo Wahrenberg

UE 3: A 4.

Amerikan kautta

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 25.

Tokio ssa 9 p:nä elo kuuta 19 37.

ULKOASIAINMINISTERIÖ
44/192 Sal. 37
20/9-37
5 C 15

Asia: Japanin ulkoministeriön henkilöasioita.

Kuten raporteissani eri yhteyksissä olen maininnut, on toinen Japanin suurlähettiläs tai ministeri toisensa jälkeen viime vuosina kutsuttu kotimaahan ja asetettu disponibiliteettiin. Jotkut ovat taas omasta aloitteestaan eronneet kariääristä.

Tämä ilmiö vaikuttaa oudolta maassa, jossa iälle aina on osoitettu erikoista kunnioitusta. Vielä oudompaa se on, kun ottaa huomioon, että monen viime vuosina yksityiselämään joutuneen diplomaatin ikä on vain vähän enemmän kuin 50 vuotta, joten heitä ei hevin voi epäillä vanhuuden heikkoudesta.

Tosiasia on, että nuorempi diplomaattipolvi nykyään täällä voimakkaasti pyrkii etualalle. Mutta huomattava on, että vuonna 1931 tapahtuneen Mantšurian valtauksen jälkeen tämä nuorempi polvi on ilmeisesti tullut mielialaltaan natsionalistiseksi. Sen mielestä monet vanhemmat diplomaatit eivät ymmärrä muuttunutta ajan henkeä eivätkä tarpeellisen voimakkaasti edusta nykyistä dynaa-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

mista Japania, joten he joutavat väistymään syrjään.

Olen juuri saanut tietooni, että täkäläisen ulkoministeriön nuoremmat virkamiehet ovat allekirjoittaneet memorandumin, jossa he esittävät arvostelunsa (kansliapäällikköämme vastaavasta) varaulkoministeri HORINOUTŠIsta. Heidän mielestään tämän ajama politiikka on yleensä ja erikoisesti nykyisen Kiinan-selkkauksen yhteydessä ollut liian "liberaalista."

Tulen omasta puolestani olemaan pahoillani, jos hra HORINOUTŠI joutuu jättämään paikkansa (muuten on mahdollista, että hänet nimitetään suurlähettilääksi johonkin maahan; hänen nimensä yhteydessä on joskus mainittu mm. Washington). Hän tuli nykyiseen asemaansa vuoden 1935 syksyllä, jolloin hänen edeltäjänsä, hra ŠIGEMITSU, siirtyi ambassadööriksi Moskovaan. Hän on viisas ja rauhallinen diplomaatti ja on ollut aina erinomaisen ystävällinen Suomen edustajalle.

Jos hra HORINOUTŠI piakkoin joutuisi pois nykyiseltä paikaltaan, voi yhtenä ehdokkaana sille olla ulkoministeriön Euroopan ja länsi-Aasian osaston päällikkö TOGO, jonka nimi on usein esiintynyt raporteissani. Hän edustaa natsionalisempaa kantaa ja on hyvissä väleissä sotilaspiireihin. Tiedän kuitenkin, että hän haluaisi ennen kaikkea suurlähettiläksi Berliiniin ja odottaa vain, milloin vuonna 1882 syntynyt sikäläinen ambassadööri MUŠAKODŽI nykyisen tahdin mukaan tulee yli-ikäiseksi virkaansa.

Eräs toinen etualalle pyrkivä henkilö on ministeri SIRATORI, joka äskettäin Tukholmasta kotiuduttuaan tällä hetkellä on disponibiliteetissa. Ennen pohjoismaihin lähtöään hän oli ulkoministeriön informaatio-osaston päällikkö ja pyrki silloin vuoroin varaulkoministeriksi ja ulkoministeriksi. Hänellä on myös voimakkaat suhteet sotilaspiireihin.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 15

ASIA:

Tokiossa olevan lähetystön raportti n:o 26.

Ministeri Valvanne

9/8 1937.

5000—10—36 6261

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

KIRJELMÄ n:o 418 - 74.

Tokio SSA 9 P:NÄ elo KUUTA 19 37.

VIITTAUS:

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ
Ys 1792 Sal.D. 1 37
N:o 2019-32
HYVÄ | OSASTO | ASIA
5 C 4

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 26:

Japani ja Neuvostoliitto. II.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen lähettää Ministeriölle 8 kappaletta tälle päivälle päivättyä raporttiaan.

Ministeri: Hugo Wahrman

Amerikan kautta

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 26.

Tokio ssa 9 p:nä elo kuuta 1937.

UKOASIAINMINISTERIÖ
YS/192 Tal. 10 37
2/9-37
LÄH.
ASIA
5 C 15

Asia: Japani ja Neuvostoliitto. II.

Juuri kuukausi sitten kirjoitin raportissani n:o 17 Japanin-Mantšukuon ja Neuvostoliiton joukkojen kesken Amurilla tapahtuneesta selkkauksesta.

Näin jälkeenpäin asiaa arvioidessa näyttää omituiselta sattumalta, että Japani kesäkuun lopussa oli valmis vakaviin asetoimiin sovjettia vastaan, mutta tämän nopeasti peräytettyä joukkonsa ryhtyikin todella laajaan sotilaalliseen toimintaan aivan toisella suunnalla, pohjois-Kiinassa. Ehkäpä tapaus ei ollutkaan vaan sattuma.

Luulen edelleen, että venäläiset panivat selkkauksen alulle miehittäessään Amurin kaksi saarta, olivatpa heidän motiivinsa tällöin mitkä tahansa. Mutta Mantšukuon raukoilla rajoilla tämäntapaiset selkkaukset eivät suinkaan ole harvinaisia. Harvinaista oli se, että japanilaiset tällä kertaa reagoivat niin päättävästi. Hehän avasivat tykkitulen sovjetin jokialuksia vastaan ampuen yhden upoksiin ja karkottaen muut. Lisäksi he keskittivät sangen voimakkaita joukko-osastoja Amurin rannalle.

JAKELUOHJE:
Tavallinen ja lisäksi
Yleisasiainnunnalle.

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:
Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ..... ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

En voi välttyä siltä käsitykseltä, etta Japani tahtoi osoittaa Venäjälle olevansa tätä nykyä riittävästi varustautunut sen vastaisella rajalla. Sovjet oli "likvidoimalla" kenraalikuntansa "aivotrustin" kieltämättä heikentänyt armeijaansa. Japani taas oli erikoisesti vahvistanut Mantšukuossa olevia joukkojaan ja tahtoi osoittaa, että se ei nykyään pitänyt Venäjän uhkaa vaarallisena.

Tämän näytöksen jälkeen Japani saattoi kääntää huomionsa pohjois-Kiinaan. Ulkopoliittinen tilanne on Japanille suotuisa. Euroopan vallat ja Yhdysvallat eivät nyt ole halukkaita puuttumaan kaukoidän asioihin niinkuin ne olivat Mantšurian-selkkauksen aikana. Venäjän suhteen Japani näyttää olevan levollisempi kuin monena aikaisempana vuotena.

Olen saanut tietooni, että vaikka Japani viime viikkoina on keskittänyt suuria joukko-osastoja pohjois-Kiinaan, se ei ole vähentänyt Venäjän-vastaiselle rajalle asettamiaan joukkoja. Ja eräs japanilainen upseeri sanoi minulle muutama päivä sitten: "Ensin Kiina, sitten Venäjä."

Mannerheim

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 15

ASIA:

Tokiossa olevan lähetystön raportti n:o 27.

Ministeri Talvanne

10/8 1937

5000—19—35 4261

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

KIRJELMÄ n:o 419 - 75.

Tokio SSA 10 P:NÄ elo KUUTA 19 37.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

UL. ASIAINMINISTERIÖ
Saapunut
46/192 Sal. 1937
20/9 37
5 C 15

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 27:
Japani ja Kansainliitto.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen lähettää Ministeriölle 5 kappaletta tälle päivälle päivättyä raporttiaan.

Ministeri: Hugo Valvanne.

UE 3: A 4.

Lähetetty Suomeksen kautta

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 27.

Tokiossa 10 p:nä elo kuuta 1937.

ULKOASIAINMINISTERIÖ
Saapui 20/9 1937
Kirjaamo 5
Asiak. C 15

Asia: Japani ja Kansainliitto.

Äskeisen ulkoministerin SATOn jätettyä Pariisissa olevan suurlähettilään paikkansa, siirrettiin siihen ambassadööri SUGIMURA Roomasta. Hänen jälkeensä suurlähettilääksi Roomaan nimitettiin Japanin Bernin-ministeri HOTTA. Ministeriksi Berniin ja samalla Genève'issä olevan Japanin kansainvälisten konferenssien toimiston johtajaksi nimitettiin täkäläisen ulkoministeriön informaatio-osaston päällikkö Eidži AMO (AMAU).

Ministeri AMO on Japanin etevimpiä keskipolven diplomaatteja. Kun allekirjoittanut neljä vuotta sitten saapui Tokioon, hra AMO oli juuri tullut siirretyksi Moskovassa olevan ambassadin sihteerin virasta Tokioon ulkoministeriön informaatio- (eli sanomalehti-) osaston päälliköksi. Siinä asemassa hänen oli samalla toimittava Yhdysvaltain valtiodepartementistä saadun mallin mukaan ulkoministeriön tiedottajana (spokesman). Säännöllisesti viikoittain hän otti vastaan täkäläiset ulkomaisten lehtien kirjeenvaihtajat selostaen heille Japanin ulkopoli-

JAKELUOHJE: Tavallinen.

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:
Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

tiikkaa ja vastaten heidän tiedusteluihinsa. Näinä vuosina hra AMO on ollut etupäässä vastuussa siitä muodosta, missä Japanin politiikka on tullut julkisuudessa tunnetuksi.

Heinäkuun lopulla ministeri AMO matkusti Sveitsiin. Ennen hänen lähtöään ulkoministeri HIROTA kutsui hänet luokseen neuvotteluun, jossa tarkistettiin Japanin suhtautuminen Kansainliittoon. Neuvotteluun osallistuivat myös varaulkoministeri HORINOUTSI ja Genève'issä oleva pääkonsuli USAMI, joka samalla on kansainvälisten konferenssien toimiston varapäällikkö.

Kansainliitosta erottuaankin Japani on ottanut osaa Liiton toimintaan, varsinkin sellaiseen, jota voi selittää ei-poliittiseksi. Niinpä Japani on osallistunut sihteeristön talous- ja raha-asiain, huoltoalueiden, aseriisunta-, terveydenhoito-, yhteiskunnallisten kysymysten ja henkisen yhteistyön osastojen järjestämään toimintaan. Erikoista huomiota Japani on kiinnittänyt huoltoasiain komission, oopiumikomitean ja viimeksi raaka-ainekomitean töihin.

Sääntönä on ollut, että Japani on välttänyt osallistumasta varsinaista poliittista laatua olevaan Kansainliiton työhön. Kun kuitenkin varsinkin yleiskokoukset ja neuvoston kokoukset vaikuttavat yleiseen maailmanpolitiikkaan, Japanin Genève'issä olevat tarkkailijat ovat tietojeni mukaan kiinteästi seuranneet niiden toimintaa. Sen jälkeen kuin Neuvostoliitto tuli Kansainliiton jäse-

neksi, Japani on aivan erikoisesti seurannut sen Genève'issä harjoittamaa politiikkaa.

Toimiessaan Japanin ministerinä Sveitsissä hra AMO tulee varmaan olemaan erittäin valpas ja taitava Kansainliiton politiikan tarkkailija.

Hugo Valvanne.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 15

ASIA:

Tokiossa olevan lähetystön raportti n:o 28.

Ministeri Valvanne

10/8 1937

5000—12—35—5337

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

KIRJELMÄ n:o 420 - 76.

Tokio SSA 10 P:NÄ elo KUUTA 19 37.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ 37 191 Sal. 37
31/8-37 Sa
5 C 15

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 28:

Japanin sisäpolitiikkaa.

II. Suunnitelmatalous.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen lähettää Ministeriölle 6 kappaletta tälle päivälle päivättyä raporttiaan.

Ministeri: Hugo Wahren

UE 3: A 4.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 28.

Tokio ssa 10 p:nä elo kuuta 1937.

UKK:n ASIAKIRJAT 37 191 Sal. 37
31/8-37 | C 15 | ASIA

Asia: Japanin sisäpolitiikkaa.
II. Suunnitelmatalous.

Kuten aikaisemmin olen raportoinut, Japanin radikaalioikeisto- ja eräät upseeripiirit ovat viime vuosina kiihkeästi vaatineet uudistusten toimeenpanemista valtion hallinnossa. Tärkeimpiä näistä vaatimuksista on ollut, että valtion on ryhdyttävä säännöstelemään maan talouselämää.

Sekä OKADAn että HIROTAn hallitukset tekivät jo yrityksiä neuvottelevien suunnitelmakomiteain järjestämiseksi. Äskeinen HAJAŠIn hallitus lyhyenä toimintakautenaan kehitti edelleen näitä yrityksiä. Kuten raportissa n:o 22 jo olen maininnut, tämä hallitus asetti kaksi komiteaa: suunnitelmalautakunnan ja hintakomitean.

Asetus suunnitelmalautakunnan asettamisesta annettiin toukokuun 14 päivänä. Lautakunnan tehtävänä on valtion kokonaisuutta silmällä pitäen arvioida eri ministeriöiden toimintaa ja ehdottaa määrärahojen tasapuolista jakamista niiden kesken. Japanissa ovat nim. eri ministeriöt yleensä toimineet sangen riippumattomina toisistaan

JAKELUOHJE: Tavallinen.

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:
Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

ja budjetin yhteydessä kukin erikseen voimakkaasti painostaneet ensin finanssiministeriötä ja sitten parlamenttia. Varsinkin sota- ja meriministeriöt ovat käyttäneet pitkälle kehitettyä painostusmetodia.

Suunnitelmalautakunta käsittelee vain sellaisia asioita, joista pääministeri sen neuvoa kysyy. Lautakunnalla on oikeus pyytää selvityksiä eri valtionlaitoksilta ja hankkia asiantuntijalausuntoja.

Lautakunnan puheenjohtajaksi keisari nimittää jonkun hallituksenjäsenen. Jäseniä siinä on 20 neuvosta ja 15 varaneuvosta. Kullakin ministeriöllä on vakinainen edustajansa lautakunnassa. Lisäksi on lautakunnalla lukuisia vakinaisia virkamiehiä.

HAJAŠIn hallitus ei ennen eroamistaan ehtinyt käyttää hyväkseen lautakuntaa. Prinssi KONOEn tultua kesäkuun alussa pääministeriksi nimitettiin suunnitelmalautakunnan puheenjohtajaksi kokenut hallitusmies ulkoministeri HIROTA.

Lautakunta aloitti kesäkuun puolivälissä työnsä. Sille annettiin aluksi seuraava työohjelma:

1) kotimaisen teollisuuden kehittäminen;

2) ulkomaisten maksujen tasoittaminen;

3) raaka-aineiden kysynnän ja tuotannon säännösteleminen.

Ensimmäistä kohtaa varten armeija on esittänyt 5- vuotisohjelman. Sen mukaan on tuotanto tässä ajassa lisättävä keskimäärin 250 prosentilla, eräillä aloilla

(kuten selluloosan) jopa 600 prosentilla. Ohjelma käsittää sekä Japanin että Mantšukuon. Japanin olisi 5 vuoden aikana käytettävä suunnitelman toteuttamiseen 6900 milj. jeniä ja Mantšukuon 2350 milj. jeniä (1 ¥ = 13.28 Smk). Suunnitelmaan sisältyy mm. työvelvollisuus ja liikatyövoiman sijoittaminen maatalouteen.

Toinen kohta käsittää tuonnin rajoittamisen. Tänä vuonna on odotettavissa, että tuonti ylittää viennin ehkä 500 milj. jenillä. Lautakunnan toimenpiteestä annettiin jo heinäkuussa ulkomaisen valuutan kontrollia koskeva asetus (ks. lähetystön kirjettä n:o 391).

Kolmanteen kohtaan kuuluu ehdotus, jonka mukaan eri ministeriöiden on esitettävä lautakunnalle, paljonko ja minkälaisia raaka-aineita ne tarvitsevat. Lautakunnan on suunniteltava niiden hankinta.

Hintakomitean HAJAŠIn hallitus asetti toukokuun 10 päivänä. Komitean tehtävänä on tutkia viime kuukausina tapahtuneiden jyrkkien hinnannousujen syitä ja ehdottaa keinoja niiden torjumiseksi. Puheenjohtajana toimii pääministeri. HAJAŠIn hallitus nimitti komitean jäseniksi 18 talouselämän johtavaa henkilöä. Näistä edusti vain yksi kuluttajia. KONOEn hallitus korjasi asian nimittämällä viisi uutta kuluttajien intressejä valvovaa jäsentä.

KONOEn hallitus on puolestaan heinäkuun 1 päivänä annetun asetuksen nojalla nimittänyt uuden valtavan neuvoa antavan elimen, keskustalousneuvoston. Sen tehtäväksi määritellään lausuntojen antaminen Japania ja Mantšukuota

koskevista yleisluontoisista taloussuunnitelmista. Sen jäseniksi on nimitetty 18 johtavaa talousmiestä ja 16 valtion virkamiestä. Puheenjohtajana on pääministeri ja varapuheenjohtajana ylempänä mainitun suunnitelmalautakunnan puheenjohtaja. Sihteereiksi on nimitetty eri ministeriöiden virkamiehiä.

Vaikea on välttää käsitystä, että näiden valtavien komiteain asettaminen on liikaorganisointia. Jopa niiden tehtävät näyttävät käyvän ristiin. Omituista on myös, että ulkoministeri, jolla luulisi olevan kylliksi tehtävää oman salkkunsa hoitamisessa, on pantu suunnitelmalautakunnan puheenjohtajaksi ja keskustalousneuvoston varapuheenjohtajaksi. Mutta japanilaiset harrastavat byrokratiaa.

Poliittinen diktatuuri ei ole ottanut menestyäkseen Japanin maaperällä, mutta nyt tänne tekee tuloaan suunnitelmatalous. Sen avulla nykyisen Japanin johtajat yrittävät ratsionalisoida maan tuotantoa ja tehdä kansalle mahdolliseksi kantaa yhä uhkaavammin lisääntyvät varustusmenot.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 15

ASIA:

Tokiossa olevan lähetystön raportti n:o 29.

Ministeri Valvanne

11/8 1937

5000—12—35—5337

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

KIRJELMÄ n:o 421 - 77.

Tokio SSA 11 P:NÄ elo KUUTA 19 37.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ
PL 38/191 Sal. U. 37.
31/8-37 | 9 | U
5 | C 15 | ASIA

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 29:

Japanin sisäpolitiikkaa.

IV. Parlamentin istuntokausi.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen lähettää Ministeriölle 8 kappaletta tälle päivälle päivättyä raporttiaan.

Ministeri: Hugo Wahrmann

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 29.

Tokio ssa 11 p:nä elo kuuta 1937.

ULKOASIAINMINISTERIÖ
38/191 Yal
31/8-37
C ASTO
5
C15

Asia: **Japanin sisäpolitiikkaa.**

IV. Parlamentin istuntokausi.

Kun uusi pääministeri prinssi KONOE kesäkuulla kutsutti parlamentin koolle heinäkuun 25 päiväksi kahden viikon ylimääräistä istuntokautta varten, johtui se siitä, että Japanin hallitusmuodon mukaan alahuoneen on vaalien jälkeen kokoonnuttava viiden kuukauden kuluessa edellisen hajoituksesta (edellinen alahuone oli hajoitettu maaliskuun 31 päivänä).

Parlamentin kokoontuminen sattui nyt otolliseen ajankohtaan, sillä Kiinan-tapahtumien johdosta hallituksen olisi joka tapauksessa pitänyt nyt kutsuttaa se koolle myöntämään tarvittavia määrärahoja. Ylimääräisen sotilasbudjetin hyväksyminen tulikin tämän istuntokauden tärkeimmäksi tehtäväksi.

Parlamentin kokoonnuttua hallitus ylimääräisessä budjettiehdotuksessa pyysi 10 miljoonaa ¥ jeniä (1 ¥ = 13.28 Smk), pohjois-Kiinan selkkauksen selvittämiseksi. Jokin päivä myöhemmin hallitus pyysi 96.8 miljoonaa lisää samaan tarkoitukseen ja kaksi päivää sen jälkeen

JAKELUOHJE: Tavallinen.

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:
Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

kuin tämä määräraha oli myönnetty vielä 410 miljoonaa jeniä! Epätietoista on, eikö hallitus parlamentin kokoontuessa odottanut pohjois-Kiinan selkkauksen muodostuvan niin laajaksi kuin se sittemmin kehittyi. Parlamentissa lausuttiinkin, että hallituksen olisi pitänyt alun perin tehdä riittävät laskelmat. Mutta määrärahat myönnettiin nurkumatta.

Raportissa n:o 7 olen kertonut, että kuluvaa tilivuotta 1937 - 38 vahvistettu budjettimäärä 3,038.5 miljoonaa jeniä oli jo ennätysluku Japanin historiassa. Nyt myönnetyt sotilasmäärärahat nostavat tämän luvun 3,555.3 miljoonaksi.

Sotilaslisämenoarvion osittaiseksi peittämiseksi hallitus hyväksytti parlamentilla erikoisen lisäverotuslain. Siihen liittyy aksiisin asettaminen eräille "ylellisyysesineille" (soittokoneille, gramofoneille ja niiden levyille, jalokiville ym.). Lisäverotuslain lasketaan tuottavan 100 miljoonaa jeniä.

Muu osa sotilaslisämenoista on peitettävä lainavaroin. Pankkien liitto on sitoutunut ottamaan vastaan 100 miljoonan ja henkivakuutusyhtiöiden liitto 75 miljoonan jenin määrän näitä obligaatioita. Kaiken kaikkiaan lienee tänä tilivuotena laskettava liikkeelle 1,300 miljoonan jenin obligaatiomäärä.

Sotilasmäärärahojen ohella parlamentti hyväksyi 34 lakiesitystä. Niistä on erikoisesti mainittava kolme esitystä, joissa hallitukselle annetaan laajoja lisävaltuuksia ulkomaankaupan kontrolliin.

Parlamentin ylimääräinen istuntokausi päättyi määräaikaan, tämän kuun 8 päivänä. Kevätistuntokaudellahan parlamentin valtava enemmistö oli ilmiriidassa hallituksen kanssa. Nyt päättyneellä ylimääräisellä istuntokaudella oli tilanne aivan toinen: parlamentti työskenteli mitä parhaimmassa sovussa hallituksen kanssa. Syynä siihen oli ensiksikin se, että nyt oli pääministerinä kenraali HAJAŠIn sijasta prinssi KONOE, jolla ainakin toistaiseksi on maan yleinen mielipide täysin puolellaan. Toisena yhdistävänä syynä oli luonnollisesti pohjois-Kiinan selkkaus. Nämä kaksi seikkaa ovat Japanin poliittisessa elämässä luoneet sellaisen yksimielisyyden, jota takavuosina olisi ollut vaikea aavistaa mahdolliseksi.

Hugo Valvanne.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 15

ASIA:

Tokiossa olevan lähetystön raportti n:o 30.

Ministeri Talvanne

12/8 1937

5000—12—35—5337

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

KIRJELMÄ n:o 422 - 78.

Tokio SSA 12 P:NÄ elo KUUTA 1937.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ 39/191 Sal. 1937.
31/8-37 | OSASTO 5 | ASIA C 15

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 30:
Japani ja Saksa.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen lähettää Ministeriölle 8 kappaletta tälle päivälle päivättyä raporttiaan.

Ministeri: Aug. Wahrmann.

UE 3: A 4.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 30.

Tokio ssa 12 p:nä elo kuuta 1937.

ULKOASIAINMINISTERIÖ
39 1191 Sal. 37
31/8-37
Sp | LHL
ASIO | ASIA
5 | C 15

Asia; Japani ja Saksa.

Kun kommunistisen internatsionaalin vastainen Japanin-Saksan sopimus viime marraskuussa allekirjoitettiin, herätti se koko maailmassa suurta huomiota. Joillakin tahoilla luultiin, että se Japanin kohdalta tulisi sisäpolitiikan alalla vahvistamaan oikeistoradikaalia suuntaa ja ulkopolitiikan alalla johtamaan Japanin ja Saksan läheiseen yhteistoimintaan. On syytä nyt todeta, että sopimuksen vaikutus molemmilla näillä aloilla on ollut vähäinen.

Silloinen ulkoministeri ARITA oli sopimuksesta neuvotellut salaisesti Saksan kanssa, ja Japanin poliittisille piireille se tuli yllätyksenä. Ne suhtautuivatkin siihen skeptillisesti.

Eräs ylähuoneen jäsen, majuri paroni Ivakusu IDA, tosin järjesti sopimuksen solmimisen johdosta ulkoilmajuhlan ja eräitä kulkueita, jotka marssivat Saksan suurlähetystön edustalle. Mutta nämä demonstraatiot eivät herättäneet suurta huomiota.

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ..... ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Tosiasiallisesti sopimus sai aikaan yhteistoiminnan parlamentin suurten puolueiden, minseiton ja seijukain, kesken. Kun parlamentti tammikuun 21 päivänä kokoontui myrskyiseen istuntoonsa, joka johti HIROTAn hallituksen eroamiseen, esitettiin jo kummankin puolueen taholta viittauksia sopimukseen. Kun HAJASI oli muodostanut hallituksensa, esitettiin uudelle ulkoministerille SATOlle tämän tästä sopimusta koskevia välikyselyjä. SATO, joka ei ollut ollenkaan ihastunut sopimukseen, puolusteli sitä laimeasti selittäen, että sopimuksen tarkoituksena oli vain ollut varautua kominternin kansainvälisiä vehkeilyjä vastaan.

Kuten muussa yhteydessä olen raportoinut, oikeistoradikaalin suunnan vaikutus täällä on juuri Japanin-Saksan sopimuksen solmimisen jälkeen huomattavasti heikentynyt. Hallitseva byrokratia ja poliittiset puolueet ovat taas toistaiseksi sopineet yhteistoiminnasta.

Toisaalta sopimus ei ole johtanut Japania ulkopoliittiseen yhteistoimintaan Saksan tai Italian kanssa.

Sen kohteliaisuuden tosin voinee merkitä sopimuksen ansioksi, että Japani lähetti Englannin kruunajaisiin osallistuneen risteilijänsä ASIGARAn vierailulle Saksaan ja pari koululaivaa samoin vierailulle Italiaan.

Mutta kun Italian ulkoministeri CIANO keväällä eräässä puheessaan selitti, että Italia, Saksa ja Japani olivat liittyneet läheisesti yhteen, julkaisi suurin täkäläinen lehti, ASAHI SHIMBUN, voimakassanaisen pääkirjoituksen, jossa se selitti, että Japani ei suinkaan ollut

liittynyt Italian ja Saksan ideologiseen rintamaan. Lehden mukaan Japani ei ollut kiinnostunut Euroopan politiikkaan eikä aikonut ideologisella pohjalla sekaantua siihen.

Eräissä aikaisemmissa raporteissa olen selvitellyt Japanin ja Saksan välillä vallitsevia etujen vastakohtia. Tällä kertaa tahtoisin tehostaa vain yhtä aktuaalista seikkaa. Se edistys, mikä Kiinan armeijassa viime vuosina on tapahtunut, on hyvin suureksi osaksi Kiinan palveluksessa olevien saksalaisten sotilasinstruktöörien ansiota. Saksalaiset ovat niinikään huomattavasti kehittäneet Kiinan ilmailuliikennettä. Ollessani viime huhtikuussa Nankingissa en voinut olla ihmettelemättä, miten paljon näitä saksalaisia neuvonantajia siellä oleskeli. Tämän saksalaisen toiminnan vaikutuksia Japanin armeija saa parhaillaan Kiinassa kokea.

Käsitykseni mukaan Japani teki syksyisen sopimuksensa Saksan kanssa pitäen etupäässä silmällä kolmea valtiota, joiden vaikutus Tyynen meren pohjoisilla rantamilla on todella tuntuva: Venäjää, Kiinaa ja Englantia.

Venäjälle sopimus oli varoitus.

Kiinalle Japani saattaa huomauttaa, että koska se ei itse näy pystyvän lannistamaan kommunistejaan, on Japanin sitä autettava!

Englannille sopimus oli viittaus, että jos ei se ryhdy parantamaan välejään Japanin kanssa, tämän on

haettava muualla ystäviä. Japani suree nim. yhä Englannin-liittonsa irtisanontaa ja haluaisi saada suhteensa Brittein valtakuntaan nykyisiä paremmiksi.

Aleg. Paasikivi.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 15

ASIA:

Tokiossa olevan lähetystön raportti n:o 31.

Ministeri Valvanne

17/8 1937.

5000—10—35 4361

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

KIRJELMÄ n:o 424 - 79.

Tokio SSA 17 P:NÄ elo KUUTA 19 37.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Yo 191 Sal. D. 37.

7/9 - 37 | 5 | C 15

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 31:
Japani ja Iso-Britannia.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen lähettää Ministeriölle 8 kappaletta tälle päivälle päivättyä raporttiaan.

Ministeri: Hugo Wahrmann

UE 3: A 4.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 31.

Tokio ssa 17 p:nä elo kuuta 1937.

ULKOASIAINMINISTERIÖ
N:o Yo 1/191 Pol. 37.
7/9-37 2
RYHMÄ 5 OSASTO C15 ASIA

Asia: Japani ja Iso-Britannia.

Kuten raportissa n:o 30 huomautin, hra Naotake SATO, tultuaan viime keväänä nimitetyksi HAJAŠIn kabinetin ulkoministeriksi, ei osoittanut erikoista harrastusta edeltäjänsä, hra ARITAn, Saksan kanssa tekemään kommunistisen internatsionaalin vastaiseen sopimukseen. Sensijaan hra SATO ryhtyi parantamaan Japanin-Englannin suhteita, joissa edellisinä vuosina oli ollut monenlaista kahnausta.

Viime maaliskuun 31 päivänä päivätyssä raportissa selostin ns. Kilungin-tapahtumaa, joka pienestä aiheesta oli paisunut isoksi asiaksi ja ärsyttänyt Englantia. Olettin raportissa, että selkkauksen ratkaisu oli odotettavissa.

Pari viikkoa myöhemmin Mr. EDEN Englannin parlamentissa ilmoittikin, että Kilungin-asia oli selvitetty. Formosan varakenraalikuvernööri oli Tamsuissa olevalle Ison-Britannian konsulille lähettämässään kirjelmässä esittänyt valittelunsa, ilmoittanut, että asianomainen poliisi oli saanut varoituksen, ja vakuuttanut, että Japanin vi-

JAKELUOHJE: Tavallinen.

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:
Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

ranomaiset tulisivat tekemään voitavansa estääkseen samanlaisten tapahtumain uusiutumisen.

Japanin ulkoministeriön julkaisema kommunikee ei ollut aivan yhtä definitiivinen, mutta joka tapauksessa asia oli virallisesti selvitetty. Huomattava on kuitenkin, että Englannin Tyynenmeren-laivaston päällikkö ei vieläkään ole tullut Japaniin sille viralliselle vierailulleen, jonka hän viime syksynä jätti tekemättä Kilungin-jutun johdosta.

Mutta tämän sinänsä vähäpätöisen asian ohella Japanilla ja Englannilla on tärkeitä keskinäisiä pulmia, jotka odottavat ratkaisuaan.

Sekä Japanissa että Englannissa muistellaan kaihomielin näiden maiden kesken vuonna 1902 solmittua allianssia. Senhän aiheutti alkuaan Venäjän-vaara, mutta allianssisopimuksesta tuli kaukoidän olojen lujin tuki, ja sekä Japani että Brittein valtakunta panivat sille erinomaisen paljon arvoa. Mutta Yhdysvalloille allianssi ei ollut mieleen, ja saadakseen tämän maan allekirjoittamaan Washingtonin Tyynenmeren-sopimuksen oli Englannin ja Japanin luovuttava allianssistaan. Sen jälkeen on näiden kahden maan suhteisiin tullut monenlaista kahnausta.

Nyt on Washingtonin laivastosopimus lakannut olemasta voimassa, ja suurvaltain laivastopolitiikan ristiriidat ovat suuremmat kuin milloinkaan aikaisemmin. Japanin kauppapolitiikka on saanut aikaan vaikeita konflikteja Brittein valtakunnan eri osien kanssa. Ja Kiinassa, jossa kummankin maan intressit ovat suuremmat kuin minkään kol-

mannen valtion, ovat Japanin ja Englannin vastakohdat kehittyneet huolestuttaviksi.

Tätä vyyhteä hra SATO lyhyenä ulkoministerikautenaan ryhtyi selvittämään. Huhtikuussa hän antoi Lontoossa olevalle suurlähettiläälle JOŠIDAlle tehtäväksi ryhtyä keskustelemaan Englannin hallituksen kanssa kaikkien erimielisyyksien selvittelystä - tosin aluksi varovasti ja epäviralliseesti.

Lähentymisyrityksiä edisti prinssi TŠITŠIBUn osanotto Lontoon kruunajaisiin. Keisarillisen prinssin lähettäminen toiseen maahan on nim. suurin huomaavaisuus, minkä Japani voi sille osoittaa.

Lisäksi lähetettiin Lontooseen hra KADONOn johtama erittäin arvovaltainen taloudellinen valtuuskunta, jonka oli määrä auttaa ambassadööri JOŠIDAa tämän neuvotteluissa.

Kesäkuun alussa Japanissa tapahtui hallituksen vaihdos, mutta uusi ulkoministeri HIROTA jatkoi edeltäjänsä Englannin-politiikkaa. Antoipa hän kesäkuun lopussa hra JOŠIDAlle valtuudet tämän harkinnan mukaan aloittaa suorastaan viralliset neuvottelut.

Heinäkuun alussa tapahtui odottamatta Peipingin luona Japanin ja Kiinan välinen selkkaus, jonka lopputulosta ei tällä hetkellä osaa arvata. Japanin-Englannin neuvottelujen tärkeänä osana oli sopiminen Kiinan suhteen noudatettavasta politiikasta. Oli luonnollista, että näitä neuvotteluja ei nyt voitu jatkaa. Heinäkuun 21 päivänä Mr. EDEN parlamentissa kyselyyn vastaten ilmoitti, että

" niin kauan kuin nykyinen tilanne pohjois-Kiinassa jatkui, ei näyttänyt olevan soveliasta (opportune) ryhtyä englantilais-japanilaisiin neuvotteluihin, joita Hänen Majesteettinsa hallitus oli pitänyt toivottavina".

Omituista kyllä ulkoministeri HIROTA esittäessään heinäkuun 27 päivänä Japanin parlamentille ulkopoliittisen yleiskatsauksensa ilmoitti Japanin ja Englannin ryhtyneen neuvotteluihin, joiden hän toivoi pian johtavan tuloksiin (ks. raporttia n:o 23). Myöhemmin hra HIROTAkin kuitenkin parlamentissa myönsi neuvottelujen katkenneen.

Sekä Japanille että Isolle-Britannialle on tämä suuria toiveita herättäneiden neuvottelujen keskeytyminen ikävä. Mutta selvä on, että niitä ei voi menestyksellisesti jatkaa, ennenkuin Kiinan selkkaus - ja Kiinan kartta - on selvinnyt.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C IV

ASIA:

Tokiossa olevan lähetystön raportti n:o 32

Ministeri Valvanne

17/8 1937

5000—10—35 4261

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. **Salainen.**

KIRJELMÄ n:o 425 - 80.

Tokio SSA 17 P:NÄ elo KUUTA 19 37.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 32:

"Ikuisten vuokrasopimusten" päättyminen.

Tämän ohessa lähetystö kunnioittaen toimittaa Ulkoasiainministeriölle 5 kappaletta tälle päivälle päivättyä raporttiaan n:o 32 sekä neljänä liitteenä ulkoministeri SATOn ja Ison-Britannian ja Yhdysvaltain suurlähettiläiden vaihtamien noottien tekstit.

Ministeri: Hagfelt Salvanne

UE 3: A 4.

(Translation)

Tokyo, March 25, 12 Showa(1937).

Excellency:

I have the honor to acknowledge the receipt of Your Excellency's Note of today's date in which Your Excellency has informed me as follows:

On March 4, 1937, I had the pleasure to inform the Imperial Japanese Ministry of Foreign Affairs that the Government of the United States was prepared to accept a mutually satisfactory settlement of the perpetual lease system which originated in former treaties between the United States and Japan, and on that basis I now have the honor, under instructions from my Government, to confirm to Your Excellency the following understanding between the Government of the United States of America and the Imperial Japanese Government:

(1) That the said system of perpetual leases shall come to an end on the first day of the fourth month of the seventeenth year of Showa, corresponding to the 1st day of April, 1942, when the leaseholds shall without compensation be converted into the rights of ownership in accordance with the provisions of Japanese laws and ordinances. Such conversion shall be effected free of registration taxes in respect of lands under perpetual leases and buildings thereon.

(2) That until the thirty-first day of the third month of the seventeenth year of Showa, corresponding to the 31st day of March, 1942, the present position as regards tax exemption shall be maintained, and no further claims shall be made by the Japanese authorities for arrears of such disputed taxes as may still be uncollected.

I have the honor to inform Your Excellency that I hereby confirm the above understanding for a final settlement of this question.

I avail myself of this opportunity to renew to Your Excellency the assurances of my highest consideration.

Nactake Sato.

His Excellency
Mr. Joseph Clark Grew,
Ambassador Extraordinary and
Plenipotentiary of the
United States of America.

Tokyo, 25th March, 1937 (12 Showa)

Your Excellency,

With reference to the conversations which have recently been conducted between this Embassy and the Imperial Japanese Ministry of Foreign Affairs with a view to liquidating once for all in a spirit of friendship and conciliation the system of perpetual leases which originated in former treaties between Great Britain and Japan, I have the honour to confirm to Your Excellency the following understanding between His Majesty's Government and the Imperial Japanese Government: —

(1) That the said system of perpetual leases shall come to an end on the first day of the fourth month of the seventeenth year of Showa, corresponding to the 1st day of April, 1942, when the leaseholds shall without compensation be converted into the rights of ownership in accordance with the provisions

(Translation)

Tokyo, 25th March, 12 Showa (1937).

Your Excellency,

I have the honour to acknowledge the receipt of Your Excellency's Note of today's date in which Your Excellency has informed me as follows: —

With reference to the conversations which have recently been conducted between this Embassy and the Imperial Japanese Ministry of Foreign Affairs with a view to liquidating once for all in a spirit of friendship and conciliation the system of perpetual leases which originated in former treaties between Great Britain and Japan, I have the honour to confirm to Your Excellency the following understanding between His Majesty's Government and the Imperial Japanese Government: —

(1) That the said system of perpetual leases shall come to an end on the first day of the fourth month of the seventeenth year of Showa, corresponding to the 1st day of April, 1942, when the leaseholds

shall without compensation be converted into the rights of ownership in accordance with the provisions of Japanese laws and ordinances. Such conversion shall be effected free of registration taxes in respect of lands under perpetual leases and buildings thereon.

(2) That until the thirty-first day of the third month of the seventeenth year of Showa, corresponding to the 31st day of March, 1942, the present position as regards tax exemptions shall be maintained, and no further claims shall be made by the Japanese authorities for arrears of such disputed taxes as may still be uncollected.

I have the honour to inform Your Excellency that I hereby confirm the above understanding for a final settlement of this question.

I avail myself of this opportunity to renew to Your Excellency the assurance of my highest consideration.

Naotake Sato

His Excellency
Sir Robert Henry Clive,
His Britannic Majesty's Ambassador
Extraordinary and Plenipotentiary.

Tokyo, March 25, 1937 (12 Showa).

Excellency:

On March 4, 1937, I had the pleasure to inform the Imperial Japanese Ministry of Foreign Affairs that the Government of the United States was prepared to accept a mutually satisfactory settlement of the perpetual lease system which originated in former treaties between the United States and Japan, and on that basis I now have the honor, under instructions from my Government, to confirm to Your Excellency the following understanding between the Government of the United States of America and the Imperial Japanese Government:

(1) That the said system of perpetual leases shall come to an end on the first day of the fourth month of the seventeenth year of Showa, corresponding to the 1st day of April, 1942, when the leaseholds shall without compensation be converted into the rights of ownership in accordance with the provisions of Japanese laws and ordinances. Such conversion shall be effected free of registration

taxes in respect of lands under perpetual leases and buildings thereon.

(2) That until the thirty-first day of the third month of the seventeenth year of Showa, corresponding to the 31st day of March, 1942, the present position as regards tax exemptions shall be maintained, and no further claims shall be made by the Japanese authorities for arrears of such disputed taxes as may still be uncollected.

While requesting Your Excellency to be good enough to confirm the above understanding, I avail myself of this opportunity to renew to Your Excellency the assurances of my highest consideration.

J. C. Grew

His Excellency
Mr. Naotake Sato,
His Imperial Japanese Majesty's
Minister for Foreign Affairs,
etc. etc. etc.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 32.

Tokio ssa 17 p:nä elo kuuta 1937.

Asia: "Ikuisten vuokrasopimusten" päättyminen.

ULKOASIAINMINISTERIÖ
41/191 Yal. 37.
7/9-37
OSASTO
5 C 15

Sovittuaan äskettäin Ison-Britannian ja Yhdysvaltain kanssa "ikuisten vuokrasopimusten" päättymisestä Japani piakkoin pääsee vapaaksi viimeisestä ulkomaiden kansalaisten (muiden paitsi diplomaattien) täällä nauttimista eksterritoriaalioikeuksista. Pyydän seuraavassa lyhyesti selostaa asian vaiheita.

Vuonna 1858 mm. Iso-Britannia ja Yhdysvallat pakottivat Japanin solmimaan ystävyys- ja kauppasopimukset, joiden mukaan niiden kansalaiset saivat eksterritorialisuutta nauttien asettua kauppaa harjoittamaan Jokohaman, Kobeen ja Nagasakiin. Kun Shogunin hallitus ei suostunut antamaan ulkomaalaisille oikeutta omistaa maata Japanissa, sisällytettiin sopimuksiin säännökset, joiden mukaan sopimusmaan kansalaiset saivat mainituista kaupungeista vuokrata itselleen maa-alueita. Näillä perusteilla Englannin, Yhdysvaltain sekä eräiden muiden maiden kansalaiset vuokrasivat itselleen maa-alueita, jotka yhä ovat heidän tai heidän perillistensä hallussa.

JAKELUOHJE:
Tavallinen.

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:
Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Tehdessään paikkakunnan viranomaisten kanssa vuokrasopimukset ulkomaalaiset suorittivat maksun, joka runsaasti vastasi maa-alueen silloista hintaa; maksusta he saivat kuitin, jonka mukaan he olivat suorittaneet maa-alueen "ostohinnan". Tätä maksua vastaan he saivat täydellisen hallintaoikeuden alueeseen rajoittamattomaksi ajaksi. Mutta kun he ulkomaalaisina olivat vapaita verotuksesta, he samalla sitoutuivat vuosittain suorittamaan "vuokran" nimellä käyvän maksun, jonka oli määrä vastata kaikkia aluetta koskevia maa- ym. veroja.

Vuodesta 1889 alkaen Japani neuvotteli vieraiden valtojen kanssa saadakseen solmimansa kansainväliset sopimukset muutetuiksi täydelliseen tasa-arvoisuuteen perustuviksi. Tämän päämäärän se saavutti vuonna 1899, jolloin se vapautui eksterritoriaalisuusrasituksista. Neuvottelujen yhteydessä Japani ehdotti, että "ikuiset vuokraoikeudet" muutettaisiin omistusoikeudeksi, ja Englanti, jonka alamaisia asia etupäässä koski, vastasi mielihyvin suostuvansa siihen. Mutta sittemmin Japanin hallitus ilmoittikin, että maan yleinen mielipide ei vielä sallinut maanomistusoikeuden myöntämistä ulkomaalaisille. Kun sopimukset vuonna 1899 uudistettiin, jäivät "ikuiset vuokrasopimukset" entiselleen.

Kun Jokohaman kaupunki, jolle sikäläisen kansainvälisen toimialueen hallinta oli siirtynyt, yritti asettaa lisäveroja puheenaoleville vuokra-alueille, syntyi niiden haltijain ja kaupunginhallituksen kesken riitaa, jota on jatkunut tähän asti. Edelliset vetosivat jopa Haagin Py-

syvään välitysoikeuteen, joka vuonna 1905 antamassaan päätöksessä lausui, ettei alueille saanut asettaa mitään muita maksuja kuin mitä alkuperäisissä vuokrasopimuksissa oli määrätty.

Vähän myöhemmin Japani taas ehdotti Englannille vuokraoikeuksien muuttamista omistusoikeudeksi. On huomattava, että 1800-luvulla Jokohama, Kobe ja Nagasaki olivat pieniä kalastajakyliä. 1900-luvulla kaksi ensinmainittua oli muuttunut suurkaupungeiksi ja tonttien hinnat luonnollisesti sen mukaisiksi. Englanti vastasi suostuvansa ehdotukseen, jos sen alamaisille maksettaisiin 7 miljoonan punnan korvaus. Tähän ei Japani suostunut.

Vasta vuonna 1925 säädettiin Japanissa laki, jossa ulkomaalaisille myönnettiin oikeus omistaa maata. Erimielisyydet kaupunkien ja "ikuisten vuokra-alueiden" haltijain välillä ovat yhä jatkuneet. Kaupungit ovat turhaan koettaneet saada näitä suorittamaan veroja ym. maksuja. Asiaintilahan oli saanut alkunsa Japanin aloitteesta, mutta nyky-Japani piti sitä nöyryyttävänä.

Äskeisen ulkoministerin SATOn aikana saatiin asia vihdoin ratkaistuksi. Maaliskuun 25 päivänä hän suoritti Ison-Britannian ja Yhdysvaltain suurlähettiläiden kanssa noottienvaihdon, jonka mukaan näiden maiden kansalaisten "ikuiset vuokrasopimukset" lakkaavat olemasta voimassa huhtikuun 1 päivänä 1942 ja niiden haltijat silloin saavat omistusoikeuden maa-alueihinsa. Mitään korvausta heille ei makseta, mutta mainittuun määräaikaan

asti he nauttivat verovapautta.

Vuokra-alueiden haltijain on näin ollen ollut luovuttava korvausvaatimuksistaan. Mutta tämä paljon katkeruutta herättänyt riitakysymys on vihdoin saatu selvitetyksi.

Enemmän kuin 70 % "ikuisista vuokra-alueista" kuuluu Englannin ja Yhdysvaltain kansalaisille. Muiden maiden, joiden kansalaisia asia koskee, odotetaan aivan lähiaikoina tekevän Japanin kanssa samanlaiset sopimukset.

Ulkoministeri SATOn ja Ison-Britannian sekä Yhdysvaltain suurlähettiläiden vaihtamien noottien tekstit lähetetään tämän raportin saattokirjelmän liitteinä.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 15

ASIA:

Tokiossa olevan lähetyksen raportti n:o 33.

Ministeri Valvanne

19/8 1937

5000—10—35 4961

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. **Salainen.**

KIRJELMÄ n:o 426 - 81.

Tokio SSA 19 P:NÄ elo KUUTA 19 37.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ Y2 / 191 Sal 37.
2/9 - 37 3 LIITE
5 C/5 ASIA

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 33:

Vuoden 1940 olympialaiset. II.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen lähettää Ministeriölle 8 kappaletta tälle päivälle päivättyä raporttiaan.

Ministeri: Hugo Wahrauer.

UE 3: A 4.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 33.

Tokio ssa 19 p:nä elo kuuta 1937.

ULKOASIAINMINISTERIÖ 42/191 Sal. 1937. 3/9-37 5 C 15

Asia: Vuoden 1940 olympialaiset. II.

Tässä kuussa tulee kuluneeksi vuosi siitä kuin Japani sai tehtäväkseen järjestää vuoden 1940 kisat, mutta täällä ei ole vieläkään päästy alkamaan niiden konkreettisia valmisteluja. Aika on kulunut kisojen järjestelykomitean, urheilujärjestöjen, valtionvirastojen ja Tokion kaupungin keskeisiin riitoihin.

Kreivi de BAILLET-LATOURin käydessä Tokiossa keväällä 1936 sovittiin alustavasti, että jos Japani saa kisat järjestettävikseen, ne pidetään ns. Meidži-temppelin ulkopuistossa, joka sijaitsee pääkaupungin keskuksessa ja liittyy Meidži-keisarin muistoksi rakennetun pyhäkön alueeseen. Mutta vieläkään ei ole kisojen paikkaa lopullisesti ratkaistu.

Järjestelykomitean enemmistö kannattaa kisojen pitämistä Meidži-temppelin ulkopuistossa, mutta sen mielestä on välttämätöntä siirtää tältä alueelta pois eräitä nykyisiä rakennuksia ja pystyttää sijalle uusia.

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Lisäksi: 1) Opetusministeriölle.

2) Suomen voimistelu- ja urheiluliitolle.

3) Konsuli Ernst KROGIUKSELLE.

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Puisto kuuluu sisäministeriön pyhäkkötoimiston hallintoon, ja tämä toimisto on tähän asti jyrkästi vastustanut puiston asemakaavan muuttamista. Toimisto on ollut suostuvainen vain siihen, että puiston alueella jo nyt sijaitsevat urheilustadion ja uimahalli laajennetaan sen verran, että edelliseen mahtuisi 75,000 ja jälkimmäiseen 20,000 katsojaa. Vasta heinäkuussa näyttivät sisäministeriö ja järjestelykomitea pääsevän jonkinlaiseen kompromissisovintoon. Vaihtoehtoisesti sisäministeriö on ehdottanut kisojen paikaksi ostettavaksi erästä varakreivi MISHIMAn omistamaa Tsitagaja nimistä aluetta.

Tokion kaupunki vastustaa kuitenkin edelleen jyrkästi temppelin ulkopuiston käyttämistä. Sen mielestä olisi rakennettava muualle uusi urheilukeskus ja siihen mm. stadion, jossa olisi sijoja 100,000 katsojalle. Kaupunki ehdottaa tätä keskusta varten kahta paikkaa, joista toisen nimi on Kami Takaido ja toisen Komazava.

Maaliskuun 31 päivänä päivätyssä raportissani kerroin, että silloin arveltiin kisojen järjestelyn tulevan maksamaan jonkinverran enemmän kuin 10 miljoonaa jeniä. Nykyisten laskelmien mukaan päättyy kisojen budjetti jo 16.2 miljoonaan jeniin (kun 1 jen nykyään on 13.28 Smk, vastaa tämä määrä siis noin 215 miljoonaa markkaa !). Tästä summasta suunnitellaan valtion suorittavan 5 miljoonaa ja Tokion kaupungin 6 miljoonaa, joten jäännös on saatava kokoon keräyksin ja pääsymaksuin.

Kisojen järjestelykomitean kunniapresidentiksi kutsuttiin heinäkuussa H. K. K. prinssi TŠITŠIBU.

Järjestelykomitean pääsihteeriksi valittiin viime keväänä keisarillisen salaneuvoston jäsen paroni KUBOTA. Hän väsyi kuitenkin pian kisojen yhteydessä käytyihin riitoihin ja erosi äskettäin toimestaan.

Monien neuvottelujen jälkeen kisojen järjestelykomitean puheenjohtaja prinssi TOKUGAVA viikko sitten kutsui pääsihteerin toimeen diplomaattikariääristä yksityiselämään siirtyneen hra Matsuzo NAGAIn, (joka mm. oltuaan aikanaan akkreditoituna ministeriksi Suomeen on Valkoisen ruusun suurristin komentaja). Mainittakoon, että oman ilmoituksensa mukaan hra NAGAI ei ole aikaisemmin ollut olympialaiskisoissa läsnä!

Kansainvälinen olympialaiskomitea päätti viime kesäkuussa Varsovassa pitämässään kokouksessa, että vuoden 1940 kisat vietetään heinäkuun viimeisellä ja elokuun ensimmäisellä viikolla.

Maaliskuun 31 päivänä päivätyssä raportissa lausuin jo, että jos kisat aletaan ennen syyskuun 10 päivää, on käsitykseni mukaan suomalaisten urheilijain ääriimmäisen vaikea kilpailla Tokion kostean ja kuuman ilman vuoksi.

Kuten tunnettua, ei Japanissa ole puutetta vaihtelevista luonnonilmiöistä. Tänne saapuva matkailija saa pian tutustua maanjäristyksiin ja taifuuneihin. Lisäksi Japani on maailman sateisimpia seutuja: Tokiossa sateen

keskimäärä on elokuussa 151 ja syyskuussa 236 mm.

Mutta rasittavinta täällä kesäaikana on alituinen kostea kuuma ilma. Virallisen tilaston mukaan Tokion keskimääräinen lämpötila on elokuussa 26. 1° C. ja syyskuussa 21. 6° C. Mutta voin henkilökohtaisesti todistaa, että esim. tänä vuonna elokuussa lämpömäärä on jatkuvasti (so. päivin ja öin) vaihdellut vain 30° C:n ja 37° C:n välillä. Se, mikä tämän lämpömäärän tekee erikoisen rasittavaksi, on jatkuva ilman kosteus. Elokuussa kosteusprosentti Tokiossa on 79 ja syyskuussa 84.

Ilmaston puolesta olisi paras olympialaiskisojen aika Tokiossa ollut syyskuun puolivälistä lokakuun loppuun. En voi olla ihmettelemättä, että pohjoismaiden edustajat kansainvälisessä olympialaiskomiteassa suostuivat kisojen pitämiseen täällä elo- ja syyskuun vaihteessa. Sen nojalla, miten tiedän pohjoismaalaisten yleensä kestävän Tokion kesäilmastoa epäilen suuresti, että Suomen urheilijat vuoden 1940 kisoissa jaksavat pysyä hyvässä suorituskunnossa.

Veikko Salovaara

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 15

ASIA:

Tokiossa olevan lähetyksen raportti n:o 34.

Ministeri Valvanne

19/8 1937.

5000—10—35 4261

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

KIRJELMÄ n:o 427 - 82.

Tokio SSA 19 P:NÄ elo KUUTA 19 37.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Y3 191 Sal. 1937
29-37
RYHMÄ 5 C15 ASIA

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 34:

Japani ja Kiina. V.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen lähettää Ministeriölle 7 kappaletta tälle päivälle päivättyä raporttiaan.

Ministeri: Hugo Wahrman

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 34.

Tokio ssa 19 p:nä elo kuuta 19 37.

Asia: Japani ja Kiina. V.

ULKOASIAINMINISTERIÖ
43/191 Jal VI. 1937.
7/9-37 | 2 | Läh.
OSASTO | ASIA
5 | C 15

Helpottaakseni nykyisen vakavan Japanin-Kiinan selkkauksen arviointia pyydän esittää pikaisen yleiskatsauksen pohjois-Kiinan vaiheisiin viimeisten vuosien aikana.

Vallattuaan syyskuun 18 päivänä 1931 alkaneen "Mantšurian-selkkauksen" jälkeen muut Kiinan koillismaakunnat Japanin Kvantungin-armeija keväällä 1933 miehitti lisäksi Dželiolin maakunnan, lähettipä joukko-osastojaan Peipingin ja Tientsinin porttien läheisyyteen. Senjälkeen se pakotti Kiinan sotaneuvoston Peipingin-osaston toukokuun 31 päivänä 1933 allekirjoittamaan Tangkun-sopimuksen.

Sopimuksen mukaan Kiinan armeijan oli vetäydyttävä seuraavan linjan länsi- ja eteläpuolelle: Jenking (40.28 pohj., 115.58 it.) - Tšangping - Kaolijing - Sunji - - Tungtšau - Siangho - Paoti - Linting - Ningho - Lutai (39.20 pohj., 117.51 it.). Japanin armeija puolestaan sitoutui vetäytymään suuren muurin pohjoispuolelle. Muurin ja yllämainitun linjan välisellä alueella järjestyksen valvominen

JAKELUOHJE:
Tavallinen ja lisäksi
Yleisesikunnalle.

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:
Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

oli uskottava kiinalaisille poliisiosastoille, jotka eivät olleet Japanille vihamielisiä.

Tilanne pohjois-Kiinassa jäi kuitenkin kireäksi ja kehittyi, kuten aikoinaan raportoin, kaksi vuotta myöhemmin, toukokuussa 1935, uudelleen kriitilliseksi. Kvantungin - armeija selitti, että Hopen (Tšilin) maakunnan sotilas- ym. viranomaiset olivat avustaneet demilitarisoidulla vyöhykkeellä japanilaisia vastaan toimivia sissijoukkoja. Vedoten Tangkun-sopimukseen ja boksarikapinan jälkeen vuonna 1902 tehtyyn sopimukseen Kvantungin - armeija lisäsi Peipingin - Tientsinin alueella olevia joukkojaan. Sitten se esitti sotaneuvoston Peipingin - osaston puheenjohtajalle kenraali HO JING-TŠINille, (joka tämänkesäisen selkkauksen alkaessa oli Nankingin - hallituksen sotaministeri, vaikka hän nyt lienee eronnut) uhkavaatimuksen, jonka mukaan Hopesta oli siirrettävä pois kaikki keskusarmeijan osastot sekä Japanin-vastaiset virkamiehet ja järjestöt. Nanking myöntyi kesäkuun 10 päivänä 1935 uhkavaatimukseen.

Samaan menoon Kvantungin - armeija kesäkuussa saattoi vielä Tšaharin maakunnankin kontrollinsa alaiseksi. Kaikki johtavat Nankingille uskolliset virkamiehet poistuivat näistä kahdesta maakunnasta.

Jo tällöin Kvantungin - armeija yritti toteuttaa pitkälle tähtääviä suunnitelmia, jotka eivät kohdistuneet ainoastaan Hopeen ja Tšahariin, vaan jopa Suijuanin, Šansin ja Šantungin maakuntiin (siis viiteen maakuntaan eli yhtä moneen kuin Kvantungin - armeija Mantšuriassa aikaisemmin

oli vallannut). Näitä suunnitelmia johti kulissien takana varsinaisesti silloin Mukdeninissa olevan tiedustelu-osaston päällikkö kenraalimajuri DOIHARA, " Japanin Lawrence". Hän yritti saada aikaan "autonomisen pohjois-Kiinan neuvoston". Osaksi Ison-Britannian vastatoimenpiteiden johdosta tämä suunnitelma kuitenkin epäonnistui, ja DOIHARA kutsuttiin Japaniin (jossa hän nykyään on kenraalimajuri ja divisioonan komentaja).

Vähäinen osa näistä suunnitelmista saatiin kuitenkin toteutetuksi. Vuoden 1935 lopulla esiintyi suuren muurin ja Tangkun-sopimuksen linjan välisellä demilitarisoidulla alueella "autonomialiike", joka johti "Itä-Hopen kommunistinvastaisen autonomisen hallituksen" muodostamiseen. Sen puheenjohtajaksi tuli 46- vuotias kiinalainen poliitikko JIN DŽU-KENG, joka oli opiskellut Japanissa ja mennyt naimisiin japanittaren kanssa.

JINille järjestettiin Tangkun-sopimukseen vedoten asevoimaakin, 5000- miehinen kiinalainen puolisotilaallinen "järjestyspoliisikunta". Hän asetti alueelleen, jonka pääkaupungiksi tuli 20 km:n päässä Peipingistä oleva Tungtšau, erikoisen tullitariffin. Alueen kautta alkoi Kiinaan virrata suuri määrä japanilaisia tavaroita, varsinkin sokeria, keinosilkkikangasta, savukepaperia ja puuvillakangasta. JINin tullimaksut niistä perittiin, mutta kun kansainvälisen valvonnan alaisen Kiinan meritullilaitoksen virkamiehet koettivat kerätä Kiinan tullimaksuja, eivät he onnistuneet eivätkä saaneet alueen turvallisuuspoliisilta virka-apua. Alueen

kautta on sen jälkeen Kiinan muihin osiin harjoitettu suurta salakuljetusta, jonka johdosta mm. Ison-Britannian hallitus on esittänyt huomautuksia Japanille.

JINin hallitusta Nanking ei ole koskaan tunnustanut. Sensijaan Kiina suostui vuoden 1935 lopussa järjestämään Hopen ja Tšaharin maakunnille (demilitarisoitua aluetta lukuunottamatta) uuden hallintoelimen, jonka nimeksi tuli Hopen - Tšaharin poliittinen neuvosto. Muodollisesti se on ollut Nankingin alainen, mutta tosiasiallisesti se on saanut ohjeensa lähinnä Kvantungin - armeijalta.

Olen aikanaan kertonut, että tämä armeija vuoden 1935 selkkauksen yhteydessä julisti pitävänsä Tšaharin silloista maaherraa kenraali SUNG TSE-JUANia bandiittipäällikkönä, jolloin Nankingin-hallitus heti vapautti hänet hänen virastaan, mutta että SUNG muutama kuukausi myöhemmin jotenkin taas saavutti Kvantungin - armeijan suosion. Hänestä tuli vuoden lopussa Hopen - Tšaharin poliittisen neuvoston puheenjohtaja.

Kvantungin - armeija näyttää viime vuosina aina parin vuoden tyynemmän väliajan jälkeen aloittaneen uuden aktiivisemman toiminnan aallon pohjois-Kiinassa. Aktiivisuuden taas alkaessa tämänkesäisen selkkauksen yhteydessä kenraali SUNG TSE-JUAN joutui pohjois-Kiinan johtavana hallintoviranomaisena neuvottelemaan Kvantungin - armeijan kanssa. Kun neuvottelut epäonnistuivat ja vihollisuudet muuttuivat yhä vakavammiksi, kenraali SUNG erosi virastaan. Tällä kertaa hän on taas " menettänyt kasvonsa" sekä japanilaisten että

kiinalaisten suhteen. Japanilaisten vallattua Peipingin on sikäläisistä kiinalaisista muodostettu uusi väliaikainen itsehallintoelin.

Itä - Hopen autonomisen hallituksen johtajan JIN DŽU-KENGin kävi vielä huonommin. Japanilaisten vaatimuksesta kenraali SUNG TŠE-JUAN oli heinäkuun lopussa siirtänyt pois Peipingistä alaisensa 29:nnen armeijan. Noin 5000 miestä, joita japanilaisetkin pitivät luotettavina, oli marssinut JIN DŽU-KENGin hallituskaupunkiin Tungtšauhun. Heinäkuun 27 päivänä tämä joukko-osasto kävi levottomaksi, ja Tungtšaussa olevat pieni japanilainen varuskunta ja 500 JINin turvallisuuspoliisia ryhtyivät riisumaan sitä aseista. Ennenkuin aseriisunta oli ehditty suorittaa, kiinalaiset sotilaat yöllä heinäkuun 29 päivää vastaan yllättäen ryhtyivät vihollisuuksiin. JINin omat turvallisuuspoliisit kapinoivat ja liittyivät heihin. Sotilaat ja kapinalliset poliisit vangitsivat ja kuljettivat pois JINin ja panivat toimeen hirvittävän verilöylyn kaupungissa olevien 380 japanilaisen siviilihenkilön keskuudessa. Ainoastaan 124 näistä pelastui, muut, heidän joukossaan naisia ja lapsia, surmattiin raa'asti. Ylivoiman vastaan puolustautuneesta japanilaisesta varuskunnasta jäi vain harva henkiin. Peipingin - Tientsinin alueella olevat japanilaiset joukot kävivät samanaikaisesti ankaraa taistelua kiinalaisia vastaan eivätkä yhteyksien katkettua pariin päivään saaneet tietoa siitä, mitä Tungtšaussa oli tapahtunut. Kun japanilaisia apujoukkoja vihdoin saapui paikalle, voittivat ne pian kiinalaisten joukkojen vastarinnan ja riisuivat ne

aseista.

JIN DŽU-KENG saatiin tällöin vapautetuksi. Mutta hän oli täydellisesti "menettänyt kasvonsa" ja luopui virastaan.

Itä - Hopen kommunisminvastaista autonomista hallitusta aiotaan kuitenkin jatkaa. Uudeksi puheenjohtajaksi on nimitetty TŠI TSUNG-MO ja uudeksi pääkaupungiksi on raunioituneen Tungtšaun sijaan valittu Tangšan.

Vaikka Tungtšaun hallitus olikin Kiinan hallitukselle erittäin vastenmielinen, on tuskin luultavaa, että Tungtšaun murhenäytelmää oli Nankingista käsin suunniteltu. Todennäköisempää on, että kaupungissa olevat kiinalaiset sotilaat, jotka luulivat omien miestensä päässeen voitolle Peipingissä ja Tientsinissä, ryhtyivät verilöylyyn omasta aloitteestaan.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 15

ASIA:

Tokiossa olevan lähetystön raportti n:o 35.

Ministeri Valvanne

6/9 1937

5000—10—35 4261

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

KIRJELMÄ n:o 434 -84.

Tokio SSA 6 P:NÄ syys KUUTA 19 37.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

47 1192 Sal. 28/9-37 5 C 15

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 35:
Japani ja Kiina. VI.
Yleiskatsaus sotilaallisiin
tapahtumiin.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen lähettää Ministeriölle 8 kappaletta tälle päivälle päivättyä raporttiaan.

Ministeri:

UE 3: A 4.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 35.

Tokio ssa 6 p:nä syys kuuta 19 37.

47/192 Sal. D. 1937
28/9-37 9
5 C/15

Asia: Japani ja Kiina. VI.
Yleiskatsaus sotilaallisiin tapahtumiin.

Kelloggin-sopimuksen seurauksena on, että nykyään pyritään käymään sotaa julistamatta sotaa. Niinpä Japanin ja Kiinan kesken nyt ei ole julistettu sotaa (naapuristossani oleilevat Kiinan suurlähettiläs ja hänen henkilökuntansa edelleen ambassadissaan), mutta jo viikkokausia ovat kummankin maan maa-, meri- ja ilmavoimat olleet erehdyttävästi sotaa muistuttavassa toiminnassa toisiaan vastaan.

Lähetystö ei luonnollisesti voi kilpailla sanomalehtien kirjeenvaihtajien kanssa näiden vihollisuuksien selostamisessa.

Koetan kuitenkin seuraavassa esittää suppean yleiskatsauksen Japanin-Kiinan selkkauksen viimeviikkoisiin päätapahtumiin. Selostukseni perustuu Japanin virallisiin lähteisiin, lähinnä sotaministerin ja meriministerin tiedoituksiin. Kun minulla ei ole käytettävinäni kiinalaisia lähteitä (Sanghaista tilaamani sanomalehtikään ei enää saavu) ja kun Japanissa vallitsee sota-ajan sensuuri, on katsaukseni ymmärrettävästi yksipuolinen ja täydennystä kaipaava.

JAKELUOHJE:
Tavallinen ja lisäksi Yleisesikunnalle.

UE 2: A4.

Jakeluohjemalleja:
Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Raporteissa 18 ja 20 olen selostanut pohjois-Kiinan selkkauksen alkuvaiheita. Selostuksessani kerroin, että pohjois-Kiinan korkein kiinalainen hallintoviranomainen, Hopen ja Tšaharin poliittisen neuvoston puheenjohtaja ja Peipingin-Tientsinin sotilaspiirin (sekä sen varuskunnan, 29:nnen armeijakunnan) komentaja, kenraali SUNG TSE-JUAN, heinäkuun 11 päivänä suostui Japanin varuskunnan vaatimaan selvityssopimukseen. Mainitsin edelleen, että aseellisia selkkauksia senkin jälkeen jatkui ja että kenraali SUNG heinäkuun 18 päivänä saapui Japanin varuskunnan päällikön kenraali KATSUKIn luo anteeksipyynnöille.

Seuraavina päivinä jatkui kuitenkin laukausten vaihtoa Peipingin ympäristössä. Heinäkuun 25 päivänä tapahtui Peipingin ja Tientsinin puolivälissä sijaitsevalla Lanfangin asemalla aseellinen selkkaus. Japanilaiset olivat lähettäneet sinne joukko-osaston korjaamaan kiinalaisten katkaisemaa lennätinjohtoaan. Joukko-osasto joutui siellä kiinalaisten kanssa taisteluun, jossa useita japanilaisia kaatui.

Tämän johdosta kenraali KATSUKI heinäkuun 26 päivänä lähetti kenraali SUNGille ultimaatumin, jossa hän vaati, että Peipingin varuskuntana oleva 37:s divisioona oli heinäkuun 28 päivään mennessä siirrettävä kaupungin länsipuolelta Tientsiniin päin virtaavan Hun (Jungting) joen länsipuolelle ja myöhemmin sieltä siirrettävä Pautingiin.

Ultimaatumin antamisen päivän iltana eräs japanilainen joukko-osasto saapui Fengtaista Peipingiin. Japanilaisten tietojen mukaan Peipingin pormestari oli sopinut siitä, että

se esteettä sai tulla kaupunkiin Kwangan portista. Kun kaksi kolmannesta joukko-osastosta oli kulkenut portin kautta, kiinalaiset joukot sulkivat sen ja avasivat konekivääritulen näin hajalleen joutuneita japanilaisia vastaan. Useita japanilaisia upseereita ja sotilaita kaatui yhteenotossa.

Viimeksi mainittuun selkkaukseen vedoten kenraali KATSUKI heinäkuun 27 päivänä tiedoitti kenraali SUNGille peruuttavansa aikaisemman ilmoituksensa ja ryhtyvänsä viipymättä aseelliseen toimintaan SUNGin joukkoja vastaan.

Heinäkuun 28 päivän aamuna japanilaisten joukkojen operaatiot alkoivat Peipingin seuduilla. Ensimmäinen kohde oli Peipingin eteläpuolella oleva Nanjuan, jossa mm. sijaitsee lentoasema. Siellä olevat neljä 38:nnen divisioonan pataljoonaa japanilaiset tekivät toimintakyvyttömiksi.

Peipingin pohjoispuolella japanilaiset samana päivänä työnsivät kiinalaiset joukot pois 9 km:n päässä olevasta Tsinghosta ja 20 km:n päässä olevasta Šahosta edeten Vanšušaniin. Ilmailuvoimat avustivat operaatioita.

Hun joen alajuoksun Pain suulla Takussa tapahtui heinäkuun 28 päivänä niin ikään laukausten vaihtoa kiinalaisten maavoimien ja kuljetuslaivoja turvaavan japanilaisen hävittäjän kesken. Laivaston tykkitulen turvin japanilaiset joukko-osastot heinäkuun 30 päivänä miehittivät Takun.

Heinäkuun 28 päivänä alkoi lisäksi Tientsinissä ankara taistelu, jota jatkui heinäkuun 31 päivään. Silloin japanilaiset puhdistivat Tientsinin kiinalaisista joukoista.

Heinäkuun 29:nnestä 30:nteen tapahtui Peipingin itäpuolella olevassa Tungtšaussa murhenäytelmä, josta jo olen kertonut raportissa 34.

Seuraavina päivinä jatkui kiivaita taisteluja Peipingin-Tientsinin seudulla. Heinäkuun 29 päivänä japanilaiset saivat työnnetyiksi Peipingin luona olevat kiinalaiset joukot Hun (Jungting) joen länsipuolelle ja miehittivät seuraavana päivänä noin 20 km Peipingistä lounaaseen olevan Tšangsintienin.

Peipingin-Tientsinin alueelta eteläänpäin vetäytyneet kiinalaiset joukot yhtyivät Hankoun-Peipingin ja Pukoun-Tientsinin rautatietä myöten pohjoiseen eteneviin keskushallituksen joukkoihin. Elokuun puolivälissä nämä yhtyneet joukot, joiden lukumäärä japanilaisten tietojen mukaan oli noin 400,000, asettuivat asemiin hyvin varustetulla linjalla, joka ulottui Hankoun-Peipingin radalla sijaitsevan Pautingin pohjoispuolelta Pukoun-Tientsinin radalla sijaitsevaan Matšangiin.

Sen jälkeen käytyjen taistelujen jälkeen japanilaiset edellisen radan varrella valtasivat elokuun 2 päivänä Liangsiangin ja elokuun 30 päivänä siitä noin 20 km luoteeseen olevat Vanšouipon kukkulat. Jälkimmäisen radan varrella japanilaiset elokuun 24 päivänä etenivät noin 50 km Tientsinistä lounaaseen olevaan Tsinghaihin ja syyskuun 4 päivänä noin 20 km vielä etelämmäksi Tangkuantuniin.

Peipingin pohjoispuolella, Peipingin-Suijuanin radan varrella, kiinalaiset keskittivät 4:nnen ja 5:nnen divisi-

oonansa vaikeapääsyisen Nankoun solan kohdalle. Šensin ja Šansin maakunnista siirrettiin lisäksi 12:s ja 13:s divisioona Nankoun luoteispuolelle Jentšingin-Huailain-Kalganin linjalle.

Nankoun jylhässä vuoriseudussa käytiin elokuun aikana ankaroita taisteluita, joihin tykistö ja lentovoimat ottivat osaa. Elokuun 24 päivänä japanilaiset vihdoin valloittivat Suuren Muurin varrelta tärkeän Tšujungin-solan. Kun he sen jälkeen vielä saivat haltuunsa Patain-solan, oli kiinalaisten luovutettava Nankou heille.

Toisaalta Japanin Kvantungin-armeija lähetti pohjoisesta käsin, Dolonnorista, joukko-osaston (jossa oli mukana myös mongoli- ja mantšu-osastoja), Kalgania vastaan. Taistelujen jälkeen tämä vallattiin elokuun 27 päivänä. Kiinalaiset divisioonat, jotka joutuivat pahaan puristukseen tämän joukko-osaston ja Nankousta etenevien japanilaisten väliin, pakotettiin mieshukkaa kärsien peräytymään Šansin pohjoisosassa olevan Tatungin suuntaan. Nämä kiinalaiset joukot ovat nyt varustautuneet asemiin Šansin ja Tšaharin rajaseudulla Jangkaun-Jangjuanin-Veisienin linjalle.

Näin japanilaiset ovat saaneet haltuunsa Peipingin ja suuren alueen pohjois-Kiinaa.

Elokuun 8 päivänä japanilaiset joukot marssivat Peipingiin, josta kiinalaiset joukot olivat väistyneet. Sieltä oli samoin hävinnyt pohjois-Kiinan äskeinen valtias kenraali SUNG, joka samalla luopui kaikista viroistaan. Viime vuosien aikana hän oli pelannut vaikeata peliä Peipingin

puolesta Nankingin ja Tokion välillä. Epäilemättä hänellä oli suuri osuus siihen, että japanilaiset niin helposti saivat käsiinsä Peipingin-Tientsinin alueen. TSIANG KAI-SHEK olisi nimittäin selkkauksen muuttuessa vakavaksi tahtonut lähettää keskushallituksen joukkoja Hopen alueelle, mutta SUNG sai hänet siitä estetyksi. TSIANG onkin esittänyt katkerat moitteet SUNGin menettelyn johdosta.

Pohjois-Kiinan selkkauksen kehittyessä Japanin-vastainen mieliala kiihtyi Kiinan muissakin osissa. Eri osissa keski- ja etelä-Kiinaa asuvien lukuisten japanilaisten asema oli senvuoksi kieltämättä vaaranalainen. Herätti kuitenkin suurta huomiota, kun Japanin hallitus elokuussa alkoi kutsua alamaisiaan siirtymään joko suoraan kotimaahan tai aluksi Japanin laivaston asemapaikkojen suojaan.

Ensiksi siirrettiin Kwantungin maakunnassa olevasta Svatovista siellä olevat japanilaiset pois. Pian sen jälkeen kuljetettiin Hankoussa ja muissa Jangtsekiangin varrella olevissa kaupungeissa asuvat japanilaiset laivaston turvin Shanghaihin. Oli selvä, että Japanin hallitus jo silloin laski Kiinan-selkkauksen muodostuvan erittäin vakavaksi. Myöhemmin, elokuun lopussa, on vielä Shantungin maakunnassa sijaitsevasta Tsingtausta japanilainen siirtokunta kokonaisuudessaan evakuoitu.

Elokuun 9 päivänä eräs Japanin laivaston aliluutnantti ja merisotilas saivat Shanghaissa surmansa. Tapahtumaa

tutkittaessa japanilaiset väittivät, että kiinalaiset olivat tuoneet joukko-osastoja ja varustuksia Šanghain demilitarisoituun vyöhykkeeseen, joka oli määrätty vuoden 1932 selkkauksen jälkeen tehdyssä aseleposopimuksessa. Vedoten siihen, että kiinalaiset eivät suostuneet evakuoimaan tätä vyöhykettä, Šanghain vesille ankkuroidun Japanin kolmannen eskaaderin päällikkö vara-amiraali HASEGAVA elokuun 11 päivänä siirsi maihin lisää laivaston joukkoja. Ja kaksi päivää myöhemmin alkoi Šanghaissa Japanin meriväen ja Kiinan joukko-osastojen välillä taistelu, joka siitä alkaen on pitänyt koko maailmaa jännityksessä.

Japanin laivaston maihinnousujoukkojen keskus on ollut Šanghain kansainvälisen asutusalueen (settlement) itäpiirissä, jossa japanilainen siirtokunta pääasiallisesti on asunut. Viime huhtikuussa Šanghaissa käydessäni totesin, miten linnoitusmaisiksi japanilaiset olivat rakentaneet tässä kaupunginosassa sijaitsevat laivastonsa maihinnousujoukkojen uudet kasarmit. Kiinalaiset joukot taas ovat keskittyneet pohjoispiiriin sekä Tšapeen, Paošaniin ja Putungiin.

Taisteluihin ovat koko ajan ottaneet tykkitulellaan osaa Huangpu-joella olevat Japanin uivat linnoitukset, kolmannen eskaaderin alukset.

Erittäin suurta osaa sekä pohjois-Kiinan että Jangtsekiangin seudun taisteluissa ovat esittäneet ilmavoimat. Kiinalaisethan ovat viime vuosina erikoisesti kehittäneet tätä aselajiaan, ja japanilaisetkin ovat Šanghain taistelujen yhteydessä esittäneet tunnustuksensa kiinalaisten len-

täjien taidosta ja rohkeudesta.

Myöskin Japanin laivaston ilmavoimat ovat olleet yhtämittaisessa toiminnassa sekä Šanghain yläpuolella että Kiinan muilla seuduilla. Jo elokuun puolivälissä lensi Japanissa Nagasakin luona sijaitsevalta Sasebon laivaston lentoasemalta pommituskoneita taifunin vallitessa Itä-Kiinan meren yli pommittamaan Tšekiangin maakunnan Hangtšoussa ja Nganhvein maakunnan Kuangtessa sijaitsevia Kiinan lentoasemia. Myöhemmin japanilaiset lentokoneet ovat tehneet pommitusretkiä mm. Nankingiin, Kiangsin maakunnan Nantšangiin ja Kiukiangiin, Hupen maakunnan Hankouhun sekä Kvangtungin maakunnan Kantoniin.

Elokuun 25 päivänä vara-amiraali HASEGAVA julisti Kiinan rannikon Jangtsekiangin suusta Kvangtungin maakunnan Svatoviin asti blokadiin, joka kohdistuu Kiinan valtion ja yksityisiin aluksiin, mutta ei Japanin eikä kolmansien valtioiden rauhanomaista liikennettä harjoittaviin laivoihin.

Eilen, syyskuun 5 päivänä, laajennettiin saarto-alue koko Kiinan rannikon käsittäväksi, Šantungin maakunnan Tsingtauta ja ulkomaisia toimilupa-alueita lukuunottamatta. Hopen rannikon pohjoisosasta Šantungin etelärajaan asti ulottuva alue asetettiin 2:sen eskaaderin komentajan vara-amiraali JOŠIDAn ja Kiangsun pohjoisrajasta Kvangtungin rannikon länsirajaan asti ulottuva alue 3:nnen eskaaderin komentajan vara-amiraali HASEGAVAn määräysvallan alaiseksi.

Syyskuun 2 päivänä ulkoministeri HIROTA antoi huomiota herättävän selityksen, jonka mukaan Japani ei kat-

sonut sellaisten kolmansien valtioiden alusten harjoittavan rauhanomaista liikennettä, jotka kuljettivat Kiinalle tarkoitettuja sotatarpeita. Hän ei kuitenkaan ilmoittanut, miten Japanin laivasto tulisi menettelemään sellaisten alusten suhteen.

Elokuun lopussa lähetettiin Japanin armeijan osastoja Šanghain seudulle laivaston osastojen avuksi. Laivaston tykkitulen avustamana ensimmäinen armeijan osasto nousi maihin Jangtsekiangin etelärannalle Vusungin linnoituksen läheisyyteen. Elokuun 28 päivänä armeijan osastot valloittivat toista penikulmaa Šanghaista luoteeseen olevan Lotienin, elokuun 31 päivänä Vusungin linnoituksen ja syyskuun 1 päivänä Paošanin luoteispuolella olevan Šitselin linnoituksen.

Kun japanilaiset ja kiinalaiset asevoimin selvittävät välejään Šanghain liepeillä, ovat tämän kansainvälisen yhdyskunnan kymmenet tuhannet muuta kansallisuutta olevat asukkaat luonnollisesti alituisessa vaarassa. Viime viikkoina on jo sattunut useita asetoimia, jotka ovat kohdistuneet vierasmaalaisten henkeen ja omaisuuteen.

Elokuun 14 päivänä kiinalaiset lentokoneet pudottivat pommeja kansainvälisen settlementin ja ranskalaisen konsession alueelle. Pommit osuivat mm. aivan kaupungin keskukseen vahingoittaen tunnettua Cathay hotellia ja surmaten satoja ihmisiä, niiden joukossa paljon ulkomaalaisia.

Elokuun 20 päivänä ilmatorjuntatykin kranaatti osui Huangpu-joella ankkuroituun Yhdysvaltain Aasian-laivaston lippulaivaan AUGUSTAan surmaten yhden matruusin ja haavoittaen 18:a. Alkuaan luultiin kranaatin olevan kiinalaisten ampuma, mutta tutkittuaan asiaa Yhdysvaltain laivastoviranomaiset ilmoittivat, että sen alkuperä ei ollut selvinnyt.

Elokuun 26 päivänä, kun Ison-Britannian Nankingin-suurlähettiläs Sir Hughe KNATCHBULL-HUGESSEN oli autossa tulossa Nankingista Šanghaihin, japanilaiseksi otaksuttu lentokone avasi konekivääritulen autoa vastaan haavoittaen häntä pahasti. Ison-Britannian hallitus on esittänyt asian johdosta nootin Japanin hallitukselle, mutta viimeksi mainittu on ilmoittanut, ettei se vielä ole saanut selville, oliko lentokone todella japanilainen.

Elokuun 30 päivänä pudotti kiinalainen lentokone useita pommeja amerikkalaisen Dollar-linjan parhaimpaan laivaan PRESIDENT HOOVERiin, joka oli ankkuroituna Jangtse-kiangin suuhun, surmaten yhden henkilön ja haavoittaen useita.

Varsinkin kolme viimeksi mainittua tapahtumaa ovat sellaisia, että ne aikaisemmin olisivat aiheuttaneet mitä vakavimpia kansainvälisiä selkkauksia. Mutta Yhdysvallat koettavat nykyään kaikin mahdollisin keinoin välttyä joutumasta kansainväliseen selkkaukseen. Ja uusia selkkauksia pelätenIso-Britanniakin on nykyään ihmeteltävän pitkämielinen - niin Euroopassa kuin Aasiassa.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 15

ASIA:

Tokiossa olevan lähetystön raportti n:o 36.

Ministeri Talvanne

27/12 1937

5000—10—35 4261

Salainen.

Amerikan kautta.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 699 - 145.

Tokio SSA 27 P:NÄ joulu KUUTA 19 37.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

5 185 Sal. D -38.

8/2-38

5 C 15

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 36:

Kenraalimajuri K. M. WALLENIUS

Japanissa.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen lähettää Ministeriölle 8 kappaletta tälle päivälle päivättyä raporttiaan.

Ministeri: Aleg Walwan

UE 8: A 4.

Amerikan kautta.

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 36.

Tokio ssa 27 p:nä joulu kuuta 19 37.

5 185 Yal. 1-38

8/2-38

5 C15

Asia: Kenraalimajuri K.M.WALLENIUS Japanissa.

Kuten olen Ulkoasiainministeriölle tiedoittanut, Japanin yleisesikunta ilmoitti marraskuun 11 päivänä lähetystölle saaneensa Helsingissä olevalla sotilasasiamieheltään tietää, että kenraalimajuri WALLENIUS oli tulossa Japaniin, ja tiedusteli milloin ja missä tehtävissä hän saapuu.

Ennenkuin tänne ehti saapua Ministeriön vastaus, jonka mukaan WALLENIUS matkusti vain kustantajansa rahoittamana ilman virallista tehtävää, saapuikin kenraalimajuri Vancouverista lähteneellä laivalla Jokohamaan.

Japanilaiset sanomalehtireportterit ovat tunnetusti vaarallisia: he voivat panna uhriensa suuhun mitä fantastisimpia asioita. Jo laivan kannella reportterien parvi oli ympäröinyt WALLENIUKSEN, ja tuloksena oli, että eräisiin täkäläisiin lehtiin ilmestyi huomiota herättäviä haastattelutietoja. Äärimmäisin oli JAPAN TIMESin uutinen, jonka mukaan kenraalimajuri olisi sanonut, että "Suomi

JAKELUOHJE:
Tavallinen ja lisäksi Yleisesikunnalle.

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:
Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

tuntee sympatiaa Japanin kansaa kohtaan ja vilpittömästi uskoo sen saavuttavan ratkaisevan voiton", että "Suomi tervehtii Japanin-Saksan-Italian kominternin-vastaista sopimusta" sekä että oli vain ajan kysymys, "milloin maani liittyy noihin kolmeen valtaan". Missään japaninkielisissä lehdissä ei kuitenkaan näin pitkälle meneviä lausuntoja näkynyt.

Kenraalimajuri WALLENIUS on minulle vakuuttanut, että hän ei ollut tuollaista lausunut. Mutta hän ei ollut arvannut, miten kekseliäitä japanilaiset reportterit ovat.

Harkitsin, olisiko minun ollut annettava jonkinlainen oikaisu JAPAN TIMESiin, mutta tulin siihen tulokseen, että siitä olisi enemmän vahinkoa kuin hyötyä. Ennen kaikkea minua luonnollisesti sitoi lähetystöistä ja konsulinvirastoista annetun asetuksen 21 §. Lisäksi kaikki lehdet olivat tehostaneet, että WALLENIUS matkusti vain yksityisenä kirjeenvaihtajana. Pääasiahan hänen haastatteluissaan oli, että Suomessa on aina tunnettu sympatiaa japanilaisia kohtaan, ja jokainen oikaisu siinä yhteydessä olisi ollut vahingollinen. Lisäksi Japanissa yleisesti suhtaudutaan haastattelutietoihin "cum grano salis" ja luetaan suuri osa niiden sisällyksestä reippaitten reporttterien tiliin.

WALLENIUKSEN ympäröivät täällä heti yleisesikunnan upseerit, jotka hänelle järjestivät tapaamisia (mm. sotaministerin luo) ja juhlia. Myös Suomessa olleet japani-

laiset diplomaatit järjestivät hänelle kutsun.

Vieläpä varaulkoministeri HORINOUTSI marraskuun 19 päivänä järjesti virka-asunnossaan lounaan erikoisesti suomalaisille. Päävieraina olivat kenraalimajuri WALLENIUS, täällä samanaikaisesti vierailleva suomalainen tohtori Carl W. B. WEGELIUS ja allekirjoittanut. Lisäksi oli läsnä ulko- ja sotaministeriön sekä yleisesikunnan virkamiehiä.

Kenraalimajuri WALLENIUSta ei olisi voitu Japanin virallisten piirien taholta sen huomaavammin kohdella, vaikka hän olisi ollut sotilasviran haltija.

Marraskuun 20 päivänä hän lähti Tokiosta yleisesikunnan järjestämälle kiertomatkalle. Aluksi hän yhdessä useiden täällä olevien sotilasasiamiesten kanssa matkusti Sanghain-rintamalle. Sen jälkeen oli hänelle yksinään järjestetty matka pohjois-Kiinan rintamalle ja Amurin varrelle.

Tammikuun alussa WALLENIUKSEN on määrä palata Tokioon.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 15

ASIA:

Tokiossa olevan lähetystön raportti n:o 32.

Ministeri Valvanne

28/12 1932

5000—10—35 4961

Salainen.

20/1-38		
RYHMÄ		ASIA
5	C 15	

T O K I O SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 694 - 143.

Tokio SSA 28 P:NÄ joulu KUUTA 19 37.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 37:
Japanin Helsingin-lähetystön
päällikön vaihdos.

Tämän ohella lähetystö kunnioittaen lähettää Ministeriölle 8 kappaletta tälle päivälle päivättyä raporttiaan.

Ministeri: Aleg Valvanne

UE 3: A 4.

T O K I O SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 37.

Tokio ssa 28 p:nä joulu kuuta 19 37.

3/185 Sal. 38
20/1-38
RYHMÄ 5 C 15 ASIA

Asia: Japanin Helsingin-lähetystön päällikön vaihdos.

Japanin ensimmäinen Suomeen nimitetty itsenäinen lähettiläs, ministeri SAKO, joutui olemaan tällä paikallaan odottamattoman vähän aikaa.

Japanin Varsovassa ollut ministeri ITO saapui syksyllä lomalleen Tokioon. Hän on etevä kansainvälisen oikeudentuntija: hänhän on monien vuosien aikana esiintynyt Kansainliiton kokouksissa Japanin juridisena eksperttinä.

Pian sen jälkeen kuin hän oli Tokioon tullut, havaittiinkin täällä, että häntä tarvittiin Kiinassa selvittämässä niitä vaikeita kansainvälisen oikeuden pulmia, joita sotatoimet aiheuttavat. Japanin Kiinassa oleva suurlähettiläs KAWAGOE on selkkauksen aikana Sanghaissa sairastellut, mutta häntä ei voi kutsua pois, koska uutta ambassadööriä ei nykyoloissa voitaisi akkreditoida Kiinaan. Niinpä ITO lähetettiin Sanghaihin erikoistehtäviin, jonkinlaiseksi varasuurlähettilääksi. Ja ITOn jälkeen nimitettiin Varsovaan Helsingin-ministeri SAKO. Kun Japani ja

JAKELUOHJE:
Tavallinen.

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:
Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Puola viime lokakuun alussa vastavuoroisesti korottivat lähetystönsä ambassadeiksi, tuli SAKOsta samalla suurlähettiläs.

Puhuessaan minulle tästä siirrosta varaulkoministeri HORINOUTŠI tehosti, että SAKOlla oli jo Moskovassa ambassadineuvoksena ollessaan ministerin virkaluokka. HORINOUTŠI huomautti, että SAKO on Japanin ulkoasiain hallinnon kaikkein etevimpiä Venäjän tuntijoita.

SAKOn seuraajaksi Helsinkiin nimitettiin Vladivostokissa oleva pääkonsuli Judžiro SUGIŠITA (nimi romajilla kirjoitettuna Yujiro SUGISHITA). Hänen kariäärinsä on ollut seuraava:

Syntynyt Aitšin läänissä kesäkuussa 1893; graduoitu Tokion keisarillisen yliopiston juridisesta tiedekunnasta 1917; suorittanut diplomaattitutkinnon 1917; avustajaksi Roomaan 1918; kolmannen luokan lähetystösihteeriksi Wieniin 1921; ulkoministeriön sopimusosaston jaostosihteeriksi 1922; toisen luokan ambassadisihteeriksi Moskovaan 1925; korotettu ensimmäisen luokan ambassadisihteeriksi Moskovassa 1929; asiainhoitajaksi Riikaan 1929; ulkoministeriön Euroopan ja länsi-Aasian osaston Venäjän-jaoston päälliköksi 1932; ensimmäisen luokan ambassadisihteeriksi Berliiniin 1933; pääkonsuliksi Vladivostokiin 1935.

Vaikka siis ministeri SUGIŠITAkin on Venäjän-tuntija, ei hänen kariäärinsä kuitenkaan yksinomaan ole kiertänyt Moskovan-akselin ympäri.

Varaulkoministeri HORINOUTŠI sanoi minulle nimityksen yhteydessä, että SUGIŠITA luultavasti saapuisi Suomeen jo ennen tämän vuoden loppua. Ennen Vladivostokista lähtöään viimeksi mainittu kuitenkin sai pahan hammastaudin, joka kehittyi luukalvon tulehdukseksi. Hänet operoitiinkin Vladivostokissa, mutta lääkärinhoito oli siellä niin kurjaa, että hän joulukuun alussa saapui Tokioon huonossa kunnossa. Täällä hänen on ollut jatkettava lääkärinhoitoa. Epätietois-

ta näin ollen on, milloin hän pääsee matkustamaan Suomeen.

Aleksi Valvanne

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 15

ASIA:

Tokiossa olevan lähetystön raportti n:o 38

Ministeri Valvanne

29/12 1937

8000—10—35 6261

TOKIO SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 702-146.

Tokiossa 29 P:NÄ joulu KUUTA 19 37.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

4/185 Pal. 38.
20/1-38 No
OSASTO
5 C15

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Raportti n:o 38:
Vuoden 1940 olympialaiset. III.

Tämän ohessa lähetystö kunnioittaen toimittaa Ulkoasiainministeriölle 8 kappaletta tälle päivälle päivättyä raporttiansa n:o 38.

Lisäyksenä jakeluohjeeseen lähetystö kunnioittaen esittää, että Ministeriö tahtoisi toimittaa Suomen voimistelu- ja urheiluliitolle sekä konsuli Ernst KROGIUKSELLE kummallekin raportin kappaleen.

Raportti n:o 36 on postitetty Amerikan kautta.

Ministeri:

T O K I O SSA OLEVA LÄHETYSTÖ. Salainen.

RAPORTTI n:o 38.

Tokio ssa 29 p:nä joulu kuuta 19 37.

4 185 Sal. 38

20/1-38 2 LTK

STO ASIA

5 C15

Asia: Vuoden 1940 olympialaiset. III.

Sen jälkeen kuin elokuussa viimeksi kirjoitin otsakkeessa mainitusta asiasta, en lähetystön muilta töiltä ole saanut aikaa siitä raportoida. Ennen vuoden loppua tahdon kuitenkin nyt edes muutamalla sanalla selittää syyskuussa lähettämiäni kahta sähkösanomaa, jotka koskivat olympialaiskisoja.

Viime syyskuun 6 päivänä tehtiin parlamentissa hallitukselle kysely olympialaisten kisojen pitämisestä. Pääministeri KONOE vastasi siihen, että hallitus tulee lähitulevaisuudessa neuvottelemaan urheilujärjestöjen kanssa ja sen jälkeen lopullisesti ratkaisemaan kantansa. Mutta myöhemmin samana päivänä hallituksen pääsihteeri KAZAMI yksityisesti ilmoitti parlamentin jäsenille, että tosiasiallisesti hallitus oli päättänyt luopua tukemasta kisojen pitämistä täällä vuonna 1940.

Kun ~~seuraavana aamuna~~ sain tietää tästä ilmoituksesta, järjestin ~~sitä~~ seuraavaksi päiväksi tapaamisen kreivi SOJEŠIMAn kanssa. Hän vahvisti tiedon oikeaksi. Lisäksi hän kertoi saman syyskuun 7 päivän aamulla olleensa puhumassa asiasta pääministeri KONOElle. Tämä oli selittänyt hallituk-

JAKELUOHJE:
Tavallinen ja lisäksi
Opetusministeriölle.

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:
Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ..... ministeriölle.
Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

sen suhtautumisen kisoihin muuttuneen negatiiviseksi ensin sen johdosta, että ne 7 upseeria, jotka sotaministeriö oli määrännyt kolmeksi vuodeksi harjoittautumaan kisojen ratsastukseen, olivat Kiinan-selkkauksen vuoksi pyytäneet siirtoa joukko-osastoihinsa. Mutta varsinainen vastustus hallituksen keskuudessa oli tullut sisäministerin taholta. Tämä oli sitä mieltä, että kun sotilaskustannusten vuoksi valtion apu oli evättävä pohjois-Japanin hätääkärsiviltä seuduilta, ei ollut sopivaa käyttää 5 miljoonaa jeniä valtion varoja kansainväliseen urheilujuhlaan.

Kreivi SOJEŠIMAn vetoamuksen johdosta pääministeri oli kuitenkin luvannut lykätä lopullisen päätöksen tekemisen muutamiksi kuukausiksi.

Kreivi SOJEŠIMA vakuutti minulle, että vaikka valtio lopulta kieltäisikin tukensa, järjestetään kisat kuitenkin.

Hän kertoi, että Tokion kaupunki olisi valmis suorittamaan kisojen kustannukset, jos olympialaisten järjestäminen uskottaisiin sille. Mutta kaupunki ei silloin rakentaisi stadionia Meidži-temppelin ulkopuistoon, vaan jollekin muulle alueelle, jonne se myöhemmin järjestäisi pysyvän kansanpuiston.

SOJEŠIMA vakuutti minulle eroavansa järjestelykomiteasta, jos kisojen toimeenpano annetaan Tokion kaupungille. Jos valtion kannatus evätään, suunnitteli järjestyskomitea kisojen pitämistä vaatimattomassa muodossa vapaaehtoisten avustusten varassa.

Kuluvan ~~vuoden~~ joulukuun alussa pääministeri KONOE lunasti SOJEŠIMAlle syyskuussa hyväksymänsä vekselin. Silloin

hallitus nimittäin lupasi järjestyskomitealle periaatteellisesti 4.3 miljoonaa jeniä, mutta asetti tosiasiallisesti sen käytettäväksi vuotta 1938 varten vain 750,000 jeniä.

Kisojen järjestelykomitea vakuuttaa nyt harva se päivä maailmalle, että kisat pidetään Tokiossa vuonna 1940. Käsitykseni mukaan tämä on kuitenkin erittäin epävarmaa. Japanin on pitkäksi aikaa eteenpäin keskitettävä huomionsa ja varansa Kiinan-selkkaukseen ja sen seurauksiin. Pidän siis todennäköisenä, että Japani vielä luopuu kisojen isännyydestä.

- - - - - - - - - - -

Berliinin-kisojen jälkeen kreivi SOJESIMA ensi kertaa esiintyi julkisesti pitäessään marraskuun 18 päivänä päivälliset, joihin oli kutsuttu 26 japanilaista arvohenkilöä sekä Alankomaiden, Ison-Britannian, Kanadan, Neuvostoliiton, Norjan, Puolan, Ruotsin, Suomen, Tanskan ja Yhdysvaltain lähetystöjen päälliköt. Päivällisillä SOJESIMA piti puheen, jossa hän taas vakuutti, että Japani järjestää kisat. Sen jälkeen hän kohdisti sanansa Suomelle kertoen miten reilusti Suomi oli kilpaillut Japanin kanssa kisojen isännyydestä ja miten ritarillisesti konsuli KROGIUS oli Kansainvälisen olympialaiskomitean istunnossa käyttäytynyt Japanin voitettua kilvoittelun. Suomeen kohdistetut sanat palkittiin applodein.

Aleg Valvanne.